

Parisuhteen tukeminen lapsiperheessä

Tukea vanhemmuuteen

Kirsi Mäkikauppila

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2021

Sosiaali-alan koulutusohjelma (YAMK)

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TUTKIMUSASETELMA	7
	2.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	7
	2.2 Empiirisen aineiston keruu Padlet-seinällä.....	8
	2.3 Empiirisen aineiston analysointi	11
	2.4 Dokumenttianalyysin aineisto.....	15
	2.5 Eettisyys.....	16
3	PARISUHDE, VANHEMMUUS JA PERHEPOLITIikka VIITEKEHYKSEN PILAREINA.....	19
	3.1 Mitä parisuhteella tarkoitetaan?	19
	3.2 Vanhemmuudesta matkaeväät elämään	23
	3.3 Lapsi- ja perhepolitiikan kehityssuuntaa määrittämässä	29
4	TUTKIMUSTULOKSET	35
	4.1 Lapsiperheiden käyttämiä palveluita	35
	4.2 Parisuhdepalvelujen kehittäminen lapsiperheen näkökulmasta ...	38
	4.2.1 Yhteisöllisyys voimavarana	39
	4.2.2 Ajanhallinnan vaikeuksissa tukeminen	46
	4.2.3 Mahdollisuus valinnanvapauteen.....	49
	4.2.4 Apua arkielämän organisoinnin haasteiden hallintaan.....	54
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	60
	5.1 Johtopäätökset.....	60
	5.2 Pohdinta	63
	5.3 Jatkotutkimusaiheita opinnäytetyön pohjalta	67
	5.4 Eettisyys ja luotettavuus.....	68
	LÄHTEET	70
	LIITTEET	78
	Liite 1. Saatekirje työntekijöille.....	78
	Liite 2. Kutsu vastaamaan Padlet-seinälle.	79
	Liite 3. Sosiaalisen median mainos.....	80
	Liite 4. Padlet–seinäpohja vastaajille	81
	Liite 5. Esimerkki sisällönanalyysin etenemisestä.....	82
	Liite 6. Padlet -kävijämäärä.....	83

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma (YAMK)

MÄKIKAUPPILA KIRSI:
Parisuhteen tukeminen lapsiperheissä
Tukea vanhemmuuteen

Opinnäytetyö 83 sivua, joista liitteitä 6 sivua
Marraskuu 2021

Opinnäytetyön aihevalintaa ohjasivat asiakastyössä saadut palautteet siitä, etteivät nykyiset palvelut auttaneet lapsiperheiden parisuhdeongelmiin. Lapsiperheiden arkea on tutkittu pitkäjänteisesti Väestöliiton perhebarometrien avulla jo yli 20 vuotta. Perhebarometreissa on tutkittu myös pariskuntien eroon johtaneita syitä (esim. Paajanen 2003, Kontula 2013.)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli osallistaa vanhempia ideoimaan ja kehittämään lapsiperheille tarkoitettuja palveluita parisuhteen tukemisen näkökulmasta ja saada vastaajien mielipiteet ja ideat mukaan parisuhdepalveluiden kehittämistyöhön Pirkanmaalla. Opinnäytetyössä keskityttiin ennaltaehkäisevään näkökulmaan. Empiirinen aineisto kerättiin Padlet-seinän avulla. Aineisto teemoiteltiin ja analysoitiin käyttäen aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Opinnäytetyön tutkimustehtävään vastattiin tätä tutkimusta varten kerätyn empiirisen aineiston sekä teoria- ja strategiakirjallisuuden perusteella.

Tässä opinnäytetyössä kerätyn empiirisen aineiston perusteella Suomessa lapsiperheiden vanhemmat eivät niinkään kaipaa erityisiä parisuhdepalveluita. Vanhemmat toivovat vanhemmuuden tukemista. Riittäväällä vanhemmuuden tukemisella tuetaan itsessään lapsiperheiden vanhempien parisuhteita. (esim. Hartley, Barker, Seltzer, Greenberg, & Floyd 2011.) Perheet toivovat yhteisöllistä lastenkasvatusta ja jaettua vanhemmuutta. Neuvolatoiminnan kehittämistarpeet tulivat esiin sekä empiirisestä aineistosta että kirjallisuudesta (esim. Hakulinen, Hietanen-Peltola, Vaara, Merikukka & Pelkonen 2018.)

Neuvolatoimintaa parantamalla ja kehittämällä lisättäisiin ennaltaehkäisevää työtä ja saavutettaisiin lähes kaikki lapsiperheet. Vanhempien erilaiset lähtökohdat vanhemmuuteen ja parisuhteeseen tulisi huomioida palveluissa. Toivottiin yhteisöllisyyden lisäämistä, valinnanvaputta palveluiden valintaan ja apua arjen organisointiin ja ajanhallintaan. Sosionomien palkkaamista neuvolan perhetyöntekijöiksi tulisi lisätä ja selvittää työn vaikutuksia lapsiperheiden hyvinvointiin ja muiden palveluiden tarpeeseen.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Master's Degree Programme in Social Services

MÄKIKAUUPILA, KIRSI:
Supporting Partnership in a Family with Children
Support for Parenthood

Master's thesis 83 pages, appendices 6 pages
November 2021

Parents' intimate relationship affect the well-being of the whole family. The aim was to gather information about what parents think what kind of service will help couples about supporting the intimate relationship in family with children. Information will be used to develop the relationship service.

The study was qualitative and based on information what was collected using Padlet on the Internet. The data were collected also from the literature. The data were analyzed through qualitative content analysis.

The results indicated that best support for to the parents is to support parenthood. Maternity clinics and child health center should develop in many ways.

Public services should be developed to better answer a family's needs by organizing that kind of support for families what they need. Maternity clinics and child health center should be developed together with Bachelors of Social Services.

Further studies are needed to clarify whether Bachelors of Social Services working at maternity clinics and child health center affect families' wellbeing and the need for other services.

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aihetta valitessa ajatuksena oli tutkia lapsiperheiden erojen syitä. Asiaan perehdyttyä huomattiin pian, että erojen syitä oli jo tutkittu (esim. Paajanen 2003, Kontula 2013). Opinnäytetyössä haluttiin painottaa ennaltaehkäisevää näkökulmaa ja näin alkoi kehittyä opinnäyte siitä, miten lapsiperheiden vanhempien parisuhteita voitaisiin tukea. Aihevalintaa tuki asiakastyössä havaittu vaikeus tarjota vanhemmille heidän kaipaamaansa arkista tukea ja apua. Vanhemmat kertoivat, etteivät koe saatavilla olevia palveluita perheelleen sopiviksi silloin, kun ilmeistä ongelmaa ei varsinaisesti ollut. Keskeiseksi nousi kysymys siitä, millaista palvelua lasten vanhemmat haluaisivat parisuhteidensa tukemiseksi?

Vanhemmuuden ongelmien siirtyminen yli sukupolvien on merkittävä yhteiskunnallinen ongelma. Vanhempien hyvinvointi sekä parisuhteen vuorovaikutus- ja tunnetaidot ovat vahvasti yhteydessä lapsen hyvinvointiin. Tiedollisia, kokemuksellisia ja taidollisia valmiuksia tarvitaan hyvinvoivaan parisuhteeseen ja vanhemmuuteen. Näitä taitoja voidaan tukea ja kehittää eri elämänvaiheissa. Palvelujärjestelmän suojaavia tekijöitä vahvistamalla voidaan tukea lapsia ja perheitä, vähentää inhimillistä kärsimystä ja hillitä taloudellisia kustannuksia. (Hakulinen, Laajasalo & Mäkelä 2019, 9; Heiskanen, Helmaa, Laru, Muuronen, Salmi, Satuli-Kukkonen & Ukkonen- Wallmeroth 2019, 30.)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli osallistaa vanhempia ideoimaan ja kehittämään lapsiperheille tarkoitettuja palveluita parisuhteen tukemisen näkökulmasta ja saada vastaajien mielipiteet ja ideat mukaan parisuhdepalveluiden kehittämistyöhön Pirkanmaalla. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Mannerheimin lastensuojeluliiton (MLL) Tampereen osasto. Tutkimustulokset esitellään Pirkanmaan parisuhdeverkoston toimijoille, jotta tuloksia voidaan hyödyntää eri toimijoiden palvelumuotoiluprosesseissa. Palvelumuotoilussa yhdistyvät asiakkaan odotukset ja tarpeet sekä palveluntuottajan liiketoiminnalliset tavoitteet. Näistä muodostuu konkreettista toimintaa, jonka seurauksena syntyy kehittynyt palvelu tai kokonaan uusi palvelu. (ks. Tuulaniemi

2013, 59.) Tässä opinnäytetyössä keskityttiin selvittämään asiakkaiden tarpeita ja odotuksia palvelumuotoiluprosessin ensimmäisenä vaiheena.

Kokemusten ja palautteiden lisäksi edellä mainitut lapsiperheiden arkeen, parisuhteen toimivuuteen, asiakkaiden osallisuuteen ja hyvinvointiin liittyvät tutkimukset ja periaatteet ovat vaikuttaneet opinnäytetyön aiheen valintaan. Tarvitsemme sekä kokemuksiin että tutkimustuloksiin perustuvaa tietoa siitä, miten lapsiperhearkea elävien vanhempien parisuhdetta voidaan tukea.

Opinnäytetyön keskeiset käsitteet ovat parisuhde ja vanhemmuus, joihin kiteytyy paljon yhteiskunnallisia kysymyksiä. Työssä käytetään sanaa vanhempi ja puoliso viitaten kaikkiin parisuhde- ja perhemuotoihin. Vanhempien ja puolisoitten sukupuolta käsitellään erityisesti viitattaessa tutkimuksiin, jotka ovat lähtökohdiltaan sukupuolisidonnaisia. Opinnäytetyössä esitellään saatavilla olevia yhteiskunnan palveluita lapsiperheille ja pohditaan niiden uudistamistarpeita.

2 TUTKIMUSASETELMA

Tässä opinnäytetyössä, kuten muissakin laadullisissa tutkimuksissa, pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja välttämään todellisuuden pilkkomista omavaltaisesti erilaisiin osiin. Laadullisessa tutkimuksessa tulokset tulee liittää tiettyyn aikaan ja paikkaan. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on pyrkimyksenä paljastaa tosiasioita pikemmin kuin todentaa jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 161.)

Tässä työssä tutkimuskysymyksiin vastataan tutkimusta varten kerätyn empiirisen aineiston sekä teoria- ja strategiakirjallisuuden perusteella. Kirjallisuuskatselmus koostuu ajankohtaisista, tutkimustehtävän kannalta oleellista teoreettisista ja empiirisistä tutkimuksista, laeista, perhebarometreistä sekä lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) asiakirjoista.

2.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Vanhemmaksi tulemisen tutkiminen on tärkeää, mutta edelleen tutkimuksissa on aliedustettuna vanhemmuuden haasteiden vaikutus parisuhteeseen. Vanhempien ja perheiden hyvinvoinnin suhdetta lasten hyvinvointiin on tarkasteltu useissa tutkimuksissa (esim. Bowlby 1969, Pulkkinen 1977), mutta tutkimuksia lapsiperheen vanhempien välisestä suhteesta ja sen tukemisesta on melko vähän (kuitenkin Lahikainen, Tolonen & Kraav, 2008). Pariskuntien suhteiden parantaminen on haaste tutkijoille, klinikoille ja terveydenhuollon ammattilaisille. Tarvitaan lisää tutkimuksia, jotta voidaan vastata vanhemmuuden tuomiin haasteisiin parisuhteissa. (Khajehei 2016, 449–450.)

Tämän laadullisen opinnäytetyön tarkoituksena on osallistaa vanhempia ideoimaan ja kehittämään lapsiperheille tarkoitettuja palveluita parisuhteen tukemisen näkökulmasta. Opinnäytetyön tavoitteena on saada vastaajien mielipiteet ja ideat mukaan parisuhdepalveluiden kehittämistyöhön Pirkanmaalla. Opinnäytetyön tuloksia hyödynnetään Pirkanmaan parisuhdeverkoston palveluiden kehittämisessä.

Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- Millaisia palveluita vanhemmat käyttävät?
- Miten lapsiperheiden vanhempien parisuhdetta voidaan tukea?
- Miten palveluita tulee kehittää?

2.2 Empiirisen aineiston keruu Padlet-seinällä

Opinnäytetyön empiirinen aineisto kerättiin Padlet-seinälle. Padlet seinä on kuin sähköinen muistitaulu, joka toimii Internetissä ja sitä ylläpitää Padlet-sivusto. Padlet-seinä ei ollut aikaan ja paikkaan sidottu ja Padlet-seinälle pääsi kommentoimaan nimettömästi, omassa rauhassa. Vastauksia pääsi halutessaan täydentämään myöhemmin. Padlet-seinälle vastaajat pääsivät kommentoimaan toinen toistensa vastauksia ja näin syventämään jo kirjoitettuja ideoita. Padlet-seinä valittiin aineistonkeruutavaksi, jotta voitiin kokeilla erilaista osallistamiskanavaa. Aiemmin Padletia aineistonkeruumenetelmänä oli käyttänyt Pokela (2018) opinnäytetyössään ja hänen kokemuksensa oli, että lapsiperhearkea elävät pariskunnat lähtivät hyvin vastaamaan kysymyksiin Padlet-seinälle. Tässä opinnäytetyössä kysymyksenasettelulla ei haluttu johdatella vastaajia, joten ohjeistuksessa käytettiin apuna kysymyssanoja.

Palveluiden käyttäjillä on ideoita palveluiden kehittämiseksi, myös uusia palautteenkeruutapoja tulee kehittää. Vuorenmaan (2018, 56) väitöstutkimuksen mukaan vain noin joka neljännes vastaaja kertoo viranomaisille, kuinka palveluita voitaisiin parantaa. ”Kun toiminnan keskiöön laitetaan ihminen ja suunnitellaan ihmisille, jotka oikeasti tulevat palveluita käyttämään, minimoidaan epäonnistumisen riski, koska palvelu on asiakkaiden todellisten tarpeiden pojalta suunniteltu.” (Tuulaniemi 2013, 72).

MLL Tampereen osasto toimii yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja kehittää parisuhdepalveluita Pirkanmaalla. Saatekirjeet (liite 1.) suunnattiin Tampereen seudun parisuhdetyötä tekeville matalan kynnyksen toimijoille. Saatekirjeessä kerrottiin, että yhteydenotto on osa YAMK-opinnäytetyötä ja ystävällisesti pyydettiin työntekijöitä jakamaan mainosta asiakkailleen. Yhteydenottopyynnössä kerrottiin, että opinnäytetyön tarkoituksena on osallistaa

alle kouluikäisten lasten vanhempia ideoimaan ja kehittämään lapsiperheille tarkoitettuja palveluita parisuhteen tukemisen näkökulmasta.

Yhteistyöpyynnöt lähetettiin sähköpostitse Tampereen seurakunnan perhetyöntekijöille (9 henkilölle ja yleiseen neuvonnan -sähköpostiin), Tampereen kaupungin palveluohjaajille ja Ylöjärven kaupungin parisuhdetyöstä vastaavalle työntekijälle 31.5.2020. Yhteistyöpyynnön yhteydessä toimitettiin saatekirje (liite 1) ja kutsu (liite 2). Yhteydenottopyynnöissä toivottiin työntekijöiden jakavan mainosta asiakkailleen. Kutsussa (liite 2) kuvailtiin opinnäytetyö, jonka tarkoituksena on osallistaa alle kouluikäisten lasten vanhempia kehittämään parisuhdepalveluita lapsiperheen vanhemmille. Kutsussa yksilöitiin vastaustapa ja -ohjeet, vastausaika sekä taustatietoja tutkimuksesta. Lisäksi kerrottiin opinnäytetyön toteuttajasta, tulosten käyttötarkoituksesta ja julkaisupaikasta.

Sosiaalisen median mainokset (liite 3) jaettiin Facebookissa. Tähän päädyttiin, koska Facebook oli käytössä myös MLL:ön paikallisyhdistyksillä. Sosiaalisen median mainokset jaettiin lisäksi paikallisissa puskaradioissa, Ylöpölinä ja puskaRario Tampere. Mainosta jaettiin näillä foorumeilla, koska alueiden MLL:n yhdistykset olivat myös jakaneet opinnäytetyön mainosta paikallisyhdistyksen Facebook sivuillaan. Lisäksi mainosta jaettiin Facebookissa kahteen ryhmään, jotka valikoituivat hakusanoilla vanhemmuus ja/tai parisuhde.

Ensimmäinen ryhmistä oli ”Havaintoja parisuhteesta”. Kyseistä sivustoa ylläpitää Sami Minkkinen, joka julkaisee Anna-lehdessä parisuhdekolumneja ja pitää samannimistä blogia. Näin saavutettiin valmiiksi parisuhdeasioita seuraavia ihmisiä. Toiseksi ryhmäksi valikoitui ryhmän ison jäsenmäärän perusteella ”Kestovaipat ja kantovälineet kiertoon, (O)sta -(M)yy - (V)aihda” -ryhmä. Koska vanhemmuuden vaikutukset parisuhteeseen ovat kansallisia (ja globaaleja), ei niinkään paikallisia, ei vastaajien asuinpaikalla ollut merkitystä. Vastaajilta ei kysytty taustatietoja. Ei voida siis varmuudella tietää, olivatko vastaajat vanhempia tai Suomessa asuvia. Sivustojen ollessa suomenkielisiä voidaan pitää todennäköisenä, että vastaajilla on vähintäänkin vahva suomen kielen ymmärtäminen ja yhteys suomeen. Padlet-seinälle pääsivät ketkä tahansa

vastaamaan, joten varmuudella ei voida myöskään sanoa, että vastaajat ovat sellaisia henkilöitä, jotka elävät lapsiperhearkea tai ovat parisuhteessa.

Mainosta tutkimuksesta jaettiin Facebookissa seuraavasti:

- Havaintoja parisuhteesta 7.6.2020 (~98 000 jäsentä)
- Kestovaipat ja kantovälineet kiertoon 29.6.2020 ja 3.6.2020 (~ 18 000 jäsentä)
- MLL Tampereen osasto 4.6.2020 (~1 300 jäsentä)
- MLL:n Ylöjärven yhdistys 4.6.2020 (~1200 jäsentä)
- puskaRario Tampere 23.6.2020 (~39 000 jäsentä)
- Ylöpölinä 23.6.2020 (~11 000 jäsentä)

*jäsenmäärät kesäkuussa 2020.

Mainosta jaettiin uudelleen kestovaipat ja kantovälineet kiertoon -ryhmässä, näkyvyyden parantamiseksi, koska sivustolle tulee useita julkaisuja päivässä.

MLL Tampereen osasto jakoi mainoksen opinnäytetyöstä omalla Facebook-sivullaan. Muutoin opinnäytetyöntekijä lähetti yhteistyöpyynnöt edellä mainituille tahoille ja sosiaalisen median kanaviin. Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen mainosta opinnäytetyöstä ei jaettu leikkipuistoihin tai muihin kokoontumispaikkoihin vallinneen koronapandemian (COVID-19) vuoksi. Aineisto kerättiin kokonaisuudessaan Padlet-seinälle kesäkuun 2020 aikana.

Padlet-seinää (liite 4) käytettiin, jotta pikkulasten vanhemmat saisivat ilman aika- tai paikkasidonnaisuutta antaa ideoita palveluihin, jotka tukisivat lapsiperheiden vanhempia huoltamaan parisuhdettaan. Seinällä kysyttiin ajatuksia siitä, millaista palvelu olisi sekä mitä, missä, milloin, miten ja kenelle sitä olisi tarjolla. Vastaajia ohjeistettiin kirjoittamaan uusia ideoita tai kannattamaan, tarkentamaan ja kehittämään jo keksittyä ideaa. Kerrottiin, että ideoita sai käydä halutessaan vain lukemassakin. Vastaajille kerrottiin uudelleen vastaamisen mahdollisuudesta aina vastausajan loppuun asti.

Vastausprosentit postikyselyissä ovat viime vuosikymmenten aikana pienentyneet, mutta verkkokyselyissä vastausinto on sen sijaan parantunut. Verkkokyselyiden etuja ovat nopeus kyselyä toimitettaessa ja palautettaessa, sekä sen taloudellisuus ja maantieteellisesti suurenkin vastaajajoukon saavutettavuus. Kyselyä suunniteltaessa tulee huomioida erilaisten päätelaitteiden käyttäjät, jotta kysely toimii kaikilla laitteilla ja jotta vastausten antaminen käy laitteilla helposti. Verkkokyselyn myönteinen puoli on myös se, että tutkijan työvaiheet vähenevät. Kun aineisto on jo sellaisenaan olemassa, syöttö- ja litterointivaiheen mahdolliset lyöntivirheet jäävät kokonaan pois, jolloin aineisto on luotettavampi. (Valli ja Perkkilä 2018, 117–118.) Padlet:n testausvaiheessa huomattiin, etteivät mobiililaitteella näy kaikki kirjoitukset Padlet:n seinämallissa. Padlet-seinä luotiin virtamalliin, koska se soveltui parhaiten sekä PC:lle että mobiililaitteisiin.

Valli ja Perkkilä (2018, 119) neuvovat tarkasti ja tapauskohtaisesti pohtimaan anonymiteetin etuja ja haittoja. Tässä aineistonkeruussa päädyttiin vastaamiseen anonymisti aiheen henkilökohtaisuuden vuoksi. Vastausmäärään olisi todennäköisesti vaikuttanut laskevasti, jos vastaukset olisi pitänyt jättää nimellä. Padletkyselyä käytettäessä tutkittavat pysyvät anonymyminä myös tutkijalle, mikä lisää tutkimuksen avoimuutta ja siten luotettavuutta. Vastaajat pystyivät kirjoittamaan vapaasti ajatuksiaan miettimättä sitä, mitä toiset ajattelisivat heidän kirjoituksistaan.

2.3 Empiirisen aineiston analysointi

Opinnäytetyön aineiston analysointimenetelmänä käytettiin teemoittelua ja aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Padlet aineistosta koodattiin kommentit. Postaus eli uusi itsenäinen julkaisu merkattiin aakkosilla (A-R) ja kommentointi kyseiseen keskusteluun järjestettiin numeerisesti (1–3). Esimerkiksi C3 tarkoittaa kolmatta postausta ja kolmatta kommenttia, kyseisessä postauksessa. Postausten pituus vaihteli kuudesta sanasta (E2) 159 sanaan (E1).

Koodaus toimii tekstin kuvailun apuvälineenä sekä aineiston jäsenyyksen testausvälineenä. Koodauksen avulla voidaan tarkistaa tekstin eri kohtia.

Teemoittelussa oleellisinta on se, mitä teemoista on sanottu. Teemoittelussa laadullinen aineisto pilkotaan ja ryhmitellään eri aihepiirien mukaan. Alustavien ryhmittelyiden jälkeen etsitään varsinaiset teemat eli aiheet. Aineistosta etsitään tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105.)

Aineisto siirrettiin Padlet-seinältä Word -tiedostoon. Word-tiedostossa Times New Roman, kirjaisinkoko 12, tekstiä oli kuusi A4-sivua rivivälillä 1,5. Erillisiä postauksia oli 18 kappaletta ja erillisiä kommentteja oli kaikkiaan 29 kappaletta. Yhtätoista erillistä postausta oli tykätty ja tykkäysten määrä vaihteli 1–11 välillä. Laadullisen tutkimuksen analyysin etenemisen vaiheita on kuvattu Tuomi & Sarajärven (2018, 104) teoksessa tutkija Timo Laineen (Jyväskylän yliopiston filosofian laitos) rungon pohjalta seuraavasti:

1. Päätetään, mitä tutkitaan.
2. Aineisto käydään läpi ja merkitään ne asiat, jotka kuuluvat valittuun aiheeseen. Vaikka aineisto antaisikin vastauksia muuhun, kaikki muu jätetään pois.
3. Kerätään merkityt asiat erilleen muusta aineistosta.
4. Aineisto teemoitellaan, luokitellaan tai tyypitellään.
5. Kirjoitetaan yhteenveto.

Laadullista analyysia käytetään ymmärtämiseen pyrkivässä lähestymistavassa ja se koostuu havaintojen pelkistämisestä ja arvoituksen ratkaisemisesta. Tutkimusaineistoa voitaisiin tarkastella monesta näkökulmasta, mutta havaintoja pelkistettäessä täytyy kuitenkin huomio kiinnittää siihen teoreettiseen viitekehykseen, joka on kulloisenkin kysymysasettelun kannalta oleellista. (Alasuutari 2012, 40.)

Pelkistämisen, toisen vaiheen tarkoituksena on edelleen karsia havaintomäärää havaintoja yhdistämällä. Erilliset raakahavainnot yhdistetään isoksi havainnoksi tai harvemmaksi havaintojen joukoksi. Pitää etsiä havaintojen yhteinen piirre, nimittäjä tai muotoilemalla sääntö, joka tältä osin pätee poikkeuksetta koko aineistoon. Tutkittavasta ilmiöstä tehdään merkitystulkintaa käytettävissä olevien vihjeiden ja tuotettujen johtolankojen pohjalta, tätä kutsutaan arvoituksen ratkaisemiseksi. Tutkija tekee alustavia valintoja aineistoon tutustuessaan ja sitä teemoitellessaan. (Alasuutari 2012, 40–48; Hirsjärvi 2014, 224.)

Sisällönanalyysiä tehdessään tutkija pyrkii käsitteellistämään tutkittavaa ilmiötä ja luomaan kuvan tutkittavasta ilmiöstä. Käsitteellistämisen myötä empiirinen aineisto saadaan liitettyä teoreettisiin käsitteisiin ja siten osaksi käsitejärjestelmää. Tuloksissa avataan käsitteet ja niiden sisällöt, jolloin on mahdollista hyödyntää myös alkuperäisiä aineistoesimerkkejä empiirisestä aineistosta. Sisällönanalyysin pyrkimyksenä on ymmärtää tutkittavia heidän omasta näkökulmastaan ja siitä, mitä asiat merkitsevät tutkittaville. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 127.)

Tässä opinnäytetyössä empiirisen aineiston vastauksia ei muokattu mitenkään, jottei tutkimuksen kannalta oleellista tietoa hävinnyt. Muokkaaminen ei ollut tarpeellista tunnistettavien tietojen peittämisessä, koska tunnistettavia tietoja ei ollut ja vastaukset olivat jo kaikkien nähtävillä Padletissä. Aineisto värikoodattiin yliviiivalla aineisto kolmen tutkimuskysymyksen mukaan -kukin omalla värillään. Lisäksi värikoodattiin neljännellä värillä vastaukset, jotka eivät suoraan vastanneet tutkimuskysymyksiin, mutta antoivat lisäarvoa asioiden tulkitsemiseksi. Värikoodauksen jälkeen jaottelua mietittiin tarkkaan, jotta voitiin varmistua tutkimuksen kannalta mielekkään kategorisoinnin toteutumisesta. Värikoodauksen jälkeen aineistot ryhmiteltiin kunkin tutkimuskysymyksen alle omaksi tiedostokseen ja huolehdittiin, että koodaustunniste kulki mukana siirrettyssä aineistossa. Aineisto luettiin uudelleen moneen kertaan, jotta jaoteltu aineisto vastasi varmasti tutkimuskysymykseen. Värikoodaus varmisti sen, ettei samaa aineiston kohtaa käytetty kuin kerran.

Vastaukset siirrettiin omiin Word-tiedostoihin tutkimuskysymysten mukaan ja luotiin taulukko, jonka vasemmanpuoleiseen laitaan alkuperäisilmaukset laitettiin. Lisäksi jokaisesta vastauksesta tehtiin pelkistetyt ilmaisut. Liitteessä 5 taulukossa 1 on kuvattu esimerkki kommentin 3b pelkistämisestä. Pelkistetyt ilmaisut kommentissa B 3 ovat lastenhoito, luotettava hoitaja ja ruokailu, kun vastattiin tutkimuskysymykseen kaksi; millainen palvelu tukee lapsiperheiden vanhempia huoltamaan parisuhdettaan.

Aineistosta eroteltiin erilaisia ilmiöitä värikoodaamalla samaa asiaa kuvaavat asiat samalla värillä. Alkuperäisilmauksista oli tärkeää etsiä eroavaisuuksia ja/tai

samankaltaisuuksia. Pelkistetyt ilmaisut listattiin allekkain ja ryhmiteltiin. Esimerkiksi lastenhoito - alaluokka (kts. liite 5. taulukko 2) muodostui useista pelkistetyistä ilmaisuista: tukiverkostojen puuttuminen, hoitoon jättämisen isokynnys, lapsivapaa aika lähivanhemman parisuhteessa, aika tarpeen mukaan, kaikille saavutettavissa, hoitoapu, nopeasti ja helposti saatavilla. (vrt. Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–125.)

Alaluokat muodostuvat, kun samaa ilmiötä kuvaavat asiat ryhmiteltiin ja yhdistettiin omiksi luokiksi. Alaluokat nimettiin käsiteellä, joka kuvasi luokan sisältöä. Luokittelua jatkettiin yhdistelemällä alaluokkia yläluokiksi. Yläluokkia yhdistelemällä muodostettiin pääluokkia, jotka nimettiin aineistosta nousevan ilmiötä kuvaavan nimen mukaan. Lopuksi muodostettiin yhteinen luokka, joka oli yhteydessä tutkimustehtävään. (vrt. Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–125.)

Aineiston ryhmittelyn jälkeen seurasi käsitteellistäminen (abstrahointi), jossa tutkimuksen kannalta olennainen tieto eroteltiin ja valikoidun tiedon perusteella muodostettiin teoreettiset käsitteet. Käsitteellistämässä edettiin alkuperäisaineiston kielellisistä ilmaisuista teoreettisiin käsitteisiin ja johtopäätöksiin. Käsitteellistämistä jatkettiin yhdistelemällä luokituksia, kunnes se ei enää ollut mahdollista aineiston sisällön perusteella. Koko prosessin ajan polku alkuperäisaineistoon säilytettiin. (vrt. Tuomi & Sarajärvi 2018, 125–126.) Taulukossa 3 (liite 5.) käsitteellistäminen on tehty vastaten aineiston perusteella kysymykseen millainen palvelu tukisi lapsiperheiden vanhempia huoltamaan parisuhdettaan.

Ala- ja yläluokista tehtiin jokaiseen tutkimuskysymykseen oma taulukko ja kaikissa vaiheissa alkuperäinen koodausmerkintä seurasi käsitteiden perässä. Esimerkiksi arjen organisoimista koskeva yläluokka muodostui seuraavista alaluokista: lastenhoito, ruokailu ja kustannukset. Yhteisöllisyys, ajan hallinta, valinnanvapaus ja arjen organisoiminen – yläluokat vastaavat tutkimuskysymykseen, millainen palvelu tukee lapsiperheiden vanhempia huoltamaan parisuhdettaan.

Luokituksen valmistuttua tarkistettiin, löytyvätkö kaikki merkinnät alkuperäisistä ilmaisuista. Huomattiin, että pieni q-kirjain oli alaluokituksesta vaihtanut

vahingossa g-kirjaimeksi yläluokitukseen siirryttäessä. Yläluokkien muodostumisen jälkeen luettiin alkuperäiset ilmaisut ja tarkistettiin yläluokkia kohden, että mikään kommentti ei ollut jäänyt huomioimatta.

Empiirisestä aineistosta käytettiin aineistoesimerkkejä kuvaamaan ja tukemaan tutkimustuloksia. Empiirisestä aineistosta korjattiin ilmeiset kirjoitusvirheet sujuvamman lukemisen takaamiseksi. Empiirisen aineiston suorat lainaukset merkittiin teksteihin kursiveilla ja niiden perässä laitettiin koodaustunniste esimerkiksi C 3, lisäksi ne sisennettiin. Mikäli kommentti katkaistiin tai se jatkui edelleen, merkittiin tätä kolmella pisteellä (...).

2.4 Dokumenttianalyysin aineisto

Dokumenttianalyysin kohteeksi valikoitu kirjallisuus on tutkimustehtävän ja tutkimuskysymysten vastaamisen kannalta oleellisia. Dokumenttianalyysi vahvistavaa empiirisestä aineistosta saatuja havaintoja. Dokumenttianalyysiin aineisto koostuu teoreettisista tutkimuksista, laeista, Väestöliiton perhebarometreista ja LAPE-asiakirjoista. Aineistona käytetään myös tunnettujen suomalaisten asiantuntijoiden, kuten Jokisen, Dunderfeltin, Rotkirchin, & Sinkkosen teoksia, jotka perustuvat ammattilaisten pitkään kliiniseen kokemukseen ja tutkimustyöhön.

Käytetty kirjallisuus on pääosin suomalaista, koska opinnäytetyössä tutkitaan nimenomaan Suomessa asuvien vanhempien tarpeita ja toiveita parisuhteen tukemiseksi lapsiperheissä. Peilauspintaa ja hyviä käytänteitä haetaan muista läntisistä yhteiskunnista. Opinnäytetyön tarpeellisuuden osoittamiseksi hyödynnetään kansainvälisiä tutkimuksia osoittamaan mm. vanhempien parisuhteen vaikutuksia lapsiin ja lasten vaikutuksia parisuhteeseen.

Esiymmärrystä tutkimuksen teoreettiseksi taustaksi haettiin vanhemmuudesta, parisuhteesta ja palvelumuotoilusta. Hakutermeinä käytettiin yhdessä ja erikseen erityisesti seuraavia: vanhemmuus, vanhemmuus AND parisuhde, katkaisumerkkiä hyödynnettiin hauissa esimerkiksi parisuh*, vanhem*. Hauissa hyödynnettiin OR ja NOT, jotta hakutuloksia saatiin rajattua. Hakukoneina käytettiin muun muassa Julkaria, Google Scholaria, Arto-tietokantaa sekä

Finnaa. Ensin haettiin viiden vuoden sisällä tehtyjä tutkimuksia ja hauista rajattiin pois YAMK-opinnäytetyöt. Mikäli hakusanoilla ei löytynyt aineistoja, laajennettiin aikarajasta viimeiseen 10 vuoteen. Hakuja tehtiin myös englanniksi (intimate relationship, parenthood, parenting) ja ruotsiksi (parförhållande, föräldraskap). Empiirisen aineiston analyysin jälkeen tehtiin uusia kirjallisuushakuja aineistosta nousseiden käsitteiden ja ilmiöiden pohjalta. Teoriasta haettiin peilauspintaa ja vahvistusta empiirisestä aineistosta saatuihin tutkimustuloksiin.

2.5 Eettisyys

Empiirisen aineiston keruu perustui vapaaehtoisuuteen ja vastaajat hakeutuvat omaehtoisesti vastaamaan Padlet-seinälle. Padlet-seinän mainoksessa luki, että kirjoitukset tulevat kaikille näkyviin heti sellaisenaan. Ohjeistuksessa pyydettiin kiinnittämään huomiota siihen, ettei kirjoiteta itsestä tai toisista tunnistettavia tietoja. Tällä ohjeistuksella varmistettiin, ettei tutkittaville aiheudu tutkimukseen osallistumisesta haittaa. Tutkimusaineistoa ei julkaista sellaisenaan opinnäytetyössä, vaikka opinnäytetyönaineisto oli avoimesti näkyvässä vastaajille koko tutkimukseen vastausajan eli kesäkuun 2020. Alkuperäisenaineiston julkisuus ei ole oleellista tutkimuksen luotattavuuden kannalta. Näin huomioidaan myös osallistujien vastausten hävittäminen. (Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa, Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019, 7; Kohonen, Kuula-Luumi & Spoo 2019; Kettunen, Kärki, Näreaho & Päälyysaho 2019.)

Opinnäytetyötä mainostettaessa mainittiin, että valmis opinnäytetyö tulee nähtäväksi Theseus-tietokantaan ja että tulokset esitellään Pirkanmaan parisuhdeverkostolle. Yksi kävijä kirjautui Padlet-sivustolle Gmail-tunnuksillaan. Kirjautuneena hän ei postausta tehnyt, joten kaikkien vastaajien anonymiteetti säilyi. Padlet-kutsussa pyydettiin ottamaan yhteyttä opinnäytetyöntekijään, mikäli Padlet-sivuston kanssa ilmenee ongelmia. Yhtään yhteydenottoa ei sivuston toimimattomuudesta tullut. Opinnäytetyö on toteutettu tieteellistä ohjeistusta noudattaen, lähteet on merkitty asiallisesti ja kerättyä aineistoa ei hyödynnetä muuhun kuin ilmoitettuun tarkoitukseen. Aineisto hävitetään opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen.

Opinnäytetyön mainokseen kirjoitettiin, että tutkimus on suunnattu alle kouluikäisten lapsiperheiden vanhemmille. Kuka tahansa saattoi jättää mielipiteensä Padlet-alustalle, vaikkei varsinaista tutkimuksen kohdejoukkoa olisikaan. Näin keneltäkään ei evätty osallisuutta ja kuulluksi tulemisen mahdollisuutta rajaamalla kohdejoukkoa kirjallista ohjetta tarkemmin. Näin ei myöskään voida varmuudella sanoa, että kaikki vastaajat olisivat olleet alle kouluikäisten lasten vanhempia.

Opinnäytetyöntekijä ei jakanut tutkimuksesta linkkejä yksityisessä sosiaalisessa mediassaan tai sivustoilla, joissa olisi aiemmin jakanut julkaisuja. Kutsua ei jaettu työympäristössä omille asiakasryhmille, jotta opinnäytetyöntekijän omat puheet eivät vaikuttaneet opinnäytetyön tuloksiin tai tutkimukseen osallistumiseen. Opinnäytetyöntekijä tiedosti oman toimenkuvansa sekä elämäkokemuksensa käsiteltävään aiheeseen, jotta pystyi tekemään tukimusta tutkijan silmin kyseenalaistaen ja pohtien tekemiään valintoja. Opinnäytetyöntekijä ei osannut ajatella mahdollisten Facebookin algoritmien vaikutuksia suurimpiin ehdotettuihin sivustoihin hakusanoja käytettäessä. Tutkimukseen valikoiduilla sivustoilla ryhmien jäsenmäärät ovat isoja, joten algoritmien mahdolliset vaikutukset opinnäytetyön tuloksiin ovat vähäiset.

Opinnäytetyön luotettavuuden parantamiseksi ja hyvän tieteellisen käytännön varmistamiseksi, on tutkimuksen eri vaiheet kuvattu tarkasti luvuissa. Myös opinnäytetyön aikataulu on esitelty lukujen yhteydessä.

Laadullisessa tutkimuksessa on mahdotonta kirjoittaa auki toisten Internetissä tekemiä tykkäyksiä, sillä tykkäysten merkitystä vastaajalle ei voida tietää. Laadullisessa tutkimuksessa oleellisinta on merkitysten ymmärtäminen. Tykkäysten auki kirjoittaminen jäi näin vain määrälliseksi mittariksi, eikä niitä eritelty opinnäytetyössä. Toisaalta tykkäykset kertovat jotain enemmän kuin pelkät postaukset, mutta tykkäysmahdollisuuden puuttuminen olisi voinut lisätä kommentointia.

Subjektiiivinen päivähoito-oikeus palasi kaikille lapsille 1.8.2020, ilman rajoituksia hoitoaikoihin. Aineistonkeruun aikana kesäkuussa 2020 subjektiiivinen päivähoito-oikeus ei ollut kuitenkaan voimassa ja varhaiskasvatuksessa elettiin

osittain kesäpäivystysaikaa. Tämä saattoi vaikuttaa Padlet-seinän kommentteihin. Lisäksi aineistonkeruuta edelsi poikkeuslakiaika, jolloin varhaiskasvatukseen saivat tulla vain ne lapset, joiden vanhemmat työskentelivät kriittisillä aloilla. Empiirisen tutkimuksen tuloksiin saattoi vaikuttaa pitkään kestänyt, koronapandemian seurauksena asetettu poikkeuslakiaika, jolloin korostui vanhempien rooli lasten huoltajina, kun tukiverkostoja ei samalla lailla ollut mahdollista käyttää kuin aiemmin. Laadullinen tutkimus kuvaa kuitenkin aina sen hetkistä todellisuutta, jossa tutkimus on tehty, joten opinnäytetyö antaa arvokasta tietoa koronapandemian vaikutuksista lapsiperheille.

3 PARISUHDE, VANHEMMUUS JA PERHEPOLITIikka VIITEKEHYKSEN PILAREINA

Jotta voidaan tutkia vanhempien parisuhdetta, on käsitteet parisuhde ja vanhemmuus ymmärrettävä. Näitä käsitteitä avataan tutkimustehtävän kannalta tärkeiden teoreettisten keskustelujen avulla. Tämän jälkeen kerrotaan lapsi- ja perhepolitiikan suunnasta Suomessa. Palveluissa keskitytään sellaisiin palveluihin, joita on saatavilla koko Suomen laajuisesti lapsiperheiden vanhemmille heidän parisuhteensa tukemiseksi.

3.1 Mitä parisuhteella tarkoitetaan?

Helsingin yliopistossa Euroopan historian professorina toimivan Kolben (2019, 109) mukaan yksiselitteistä lemmen kuvaa ei välttämättä ole olemassa, mutta parisuhteisiin heijastuvat aina vallitsevat arvot, kulttuurit ja käytänteet. Lastenpsykiatrian erikoislääkäri ja pari- ja psykoterapeutti Janna Rantala (2016, 16) kuvaa parisuhteen olevan prosessi, joka on alati tasapainoa hakeva systeemi, johon yleensä kuuluu monenlaista vaikeutta, kriisiä ja mysteeria.

Väestöliiton väestöntutkimuskeskuksella tutkimusprofessorina toimiva Osmo Kontula (2013, 20) kuvaa parisuhteen olevan sekä resurssi, josta saa voimaa elämän haasteisiin, että vahvojen tunteiden temmellyskenttä. Jos ihmiset asuvat samassa taloudessa ja elävät suhteessa ja suhteeseen liittyy seksuaalista läheisyyttä, voidaan varmasti puhua parisuhteesta. Parisuhteeseen kuuluu se, että alkaa kaipaamaan toisien läsnäoloa ja läheisyyttä, myös seksuaalista. Samalla ainakin toinen osapuoli alkaa esittää odotuksia yhteisen vapaa-ajan viettämisestä. Kun syntyy halu ja tunne vastata toisen odotuksiin yhteisen ajan vietosta myös intiimisti sekä halu olla kumppania kohtaan uskollinen, on parisuhde saanut viimeistään alkunsa. (Kontula 2016, 23–24.)

Lasten psykiatrian erikoislääkäriin ja lääketieteen tohtoriin Jari Sinkkosen (2018, 102–104) mukaan parisuhde on kiintymyssuhde. Ihminen kokee kiintymiskohteensa lähellä turvallisuudentunnetta. Ero kumppanista voi

aiheuttaa ahdistusta, sillä toisen menettäminen johtaisi suruun. Parisuhteen erimielisyydet syntyvät usein epävarmuudesta, joiden pohjimmainen syy on hylätyksi tulemisen pelko. Jos kumppani on epävarma omasta kelpaamisesta, alkaa hän suhtautumaan kumppaniinsa mustasukkaisesti ja epäluuloisesti purkaen omaa eroon joutumisen tuskaansa.

Suomalaisen psykologi Dunderfeltin (2019, 33, 35, 50) mukaan nykyään parisuhde perustuu kahden itsenäisen ihmisen väliseen tasa-arvoiseen vuorovaikutukseen. Parisuhteen tärkeimmät taidot nykyaikana ovat yhdessä elämisen psykologiset taidot eli se, miten kommunikoidaan yhdessä. Parhaimmillaan molemmat ottavat huomioon toisen kokemuksia ja suunnittelevat perheen toimintoja yhdessä. Dunderfeldin (2019, 49) mukaan hyvä parisuhde on sellainen, joka tyydyttää molempien tarpeita ja on mahdollisimman lähellä molempien ihannekuvaa parisuhteesta.

Stolbow (2016, 32) kuvaa rakkauden ilmaisun olevan hankalampaa kuin itse tai kumppanimme ajattelemme. Mallia ei välttämättä ole ollut ja perheen uudet perinteet ja tavat on luotava itse, useimmiten tyhjästä. Voi olla turhauttavaa, kun toinen ei osaa avoimesti täyttää kumppanin kaipaamia odotuksia. Asioita voi oppia ja itseään (tai kumppaniaan) ei kannata soimata, ellei tämä heti luonnistu. Elämistä toisen ihmisen kanssa ei voi oppia vain parisuhdekirjoja lukemalla.

Ihmisten on hyvä miettiä omia vanhempiaan ja heidän tapansa osoittaa rakkauttaan toisilleen. Vanhempien mallia tarkastelemalla on helpompi ymmärtää itseään. Opimme jo ensimmäisinä vuosinamme, minkälaisista asioista meitä kiitetään, mistä meidät huomataan ja mistä meitä arvostetaan. Nämä keinot toimivat myös kumppaniimme. Se, johon tapamme osoittaa rakkautta uppoaa, jää lähellemme. Ihminen, jonka kanssa rakkaus saavutetaan lapsuudesta tutuilla keinoilla, tuntuu luontevalta valinnalta yhteisen elämän rakentamiseen. Toimiakseen toisin, ihmisen täytyy ymmärtää lähtöperheensä tavat. Se on edellytys toisin tekemisen oppimisellekin. Jokainen oppii, kunhan tiedostaa, mitä on oppinut ja mistä haluaa eroon. (Stolbow 2016, 33.)

Psykologiassa yleisesti käytössä olevat Gottmannien (2007, 13) menetelmät perustuvat vuosikymmenien työhön perhetutkimuslaboratoriossa (Family

Research) ja rakkauslaboratoriossa (Relationship Research Laboratory). Rakkauslaboratoriossa miehiä ja vaimoja haastatellaan, tarkkaillaan ja heidän vuorovaikutustaan havainnoidaan. Tutkijat käyttävät sykemittareita, videokameroita sekä muita laitteita, jotka antavat tietoa puolisoiden stressitasosta puolisoiden keskustellessa ongelmistaan. Kaikki tämä informaatio koodataan ja analysoidaan matemaattisesti.

Gottmanien (2007, 14–15) mukaan onnellisessa avioliitossa elävien parien suhteessa näkyvät keskinäinen kunnioitus, empatia ja kiintymys. Gottmanit havaitsivat, että kaikissa liitoissa ristiriidat olivat väistämättömiä, eivätkä ne katoa mihinkään. Onnellisissa liitoissa parit jatkoivat ristiriidoista puhumista kuunnellen ja kompromisseja etsien. Onnellisissa liitoissa riideltäessä jokaista negatiivista asiaa kohden sanottiin viisi myönteistä asiaa. Sen sijaan pariskunnilla, jotka myöhemmin päätyivät eroon, jokaista negatiivista asiaa kohden sanottiin alle yksi (0,8) myönteinen palaute.

Parisuhteen onnellisuutta voidaan tarkastella viiden perusulottuvuuden kannalta. Ne ovat parin yhteistyösuhde, parisuhde yhteenkuuluvuuden tunteena ja panostuksena, intimiteetti ja seksuaalinen tyytyväisyys, yhteensopivuus puolison persoonallisuuden kanssa ja parin väliin tuleva ulkopuolinen maailma (kts. taulukko 4.). Perusulottuvuuksia pohtimalla voidaan arvioida, mikä parisuhteessa toimii ja mihin tulisi kiinnittää jatkossa enemmän huomiota. (Dunderfelt 2019, 90–91.)

TAULUKKO 4. Parisuhteen perusulottuvuudet mukailien Dunderfelt (2019, 90–91).

Perusulottuvuus	Mitä kyseinen perusulottuvuus tarkoittaa?
Parin yhteistyösuhde	Asioiden hoitaminen, sosiaalinen tuki kumppanilta
Parisuhde yhteenkuuluvuutena ja panostuksena	riittävästi yhteistä aikaa, halu panostaa kommunikaatioon, tyydyttää suhteen tarpeita ja oikeudenmukaisuus
Intimiteetti ja seksuaalinen tyytyväisyys	tarpeita vastaava seksuaalinen vuorovaikutus, kipinän säilyttäminen, yhteinen nautinto, ongelmien kohtaaminen
Yhteensopivuus puolison persoonan kanssa	puolison kaikkien piirteiden kanssa toimeen tuleminen, kyky käsitellä konflikteja ja ristiriitoja
Parin väliin tuleva ulkopuolinen maailma	lapset, työ, sukulaiset → "niiden kaikkien muiden" merkitys rakkaussuhteelle

Avioliiton epäonnistumisen syiksi Bowlby listaa persoonalliset ja lapsuudesta periytyvät vaikeudet. Niiden lisäksi hän nimeää aikuisten sosiaalisessa ympäristössä esiintyviä vikoja. Sosiaalisessa hajoamisilmiössä ihminen hakee tyydytystä persoonallisille ja sosiaalisille tarpeilleen, jotka ovat sen tyyppisiä, ettei niitä voi perheessä tyydyttää. Tämä aiheuttaa kuormitusta perheeseen. Ollakseen vaikuttavaa avioliittoneuvonnan täytyisi ottaa huomioon sekä perheen sosiaalisen aseman että puolisojen sisäiset sielulliset vaikeudet. Pelkkää oiretta ei tule hoitaa, vaan myös haasteiden salaisia (tiedostamattomia) syitä. Laajempi perhesuhteiden ymmärtäminen ja taito niiden käsittelemisessä johtivat 1950-luvulla Euroopassa ja Amerikassa siihen, että koteja pyrittiin parantamaan sen sijaan, että kodit olisi hajotettu –parantumattomasti huonot kodit pois lukien. (Bowlby 1957, 109.)

Ihmiset kantavat suhteisiinsa alitajuntaisesti vuorovaikutusmalleja sekä ihmiskunnan historiasta että henkilöhistoriastaan. Parisuhteessa molemmilla puolisoilla on oletus siitä, kuinka toisen ihmisen tulisi käyttäytyä ja millaista yhteiselämän tulisi olla. Aiemmin opitut mallit saattavat estää aikuisen fiksun ja luovan toiminnan ristiriitatilanteissa. Tärkeää onkin tiedostaa omat alitajuiset

mallit, jotka tulevat esiin ristiriitatilanteissa. Viisasta on keskeyttää riita ja käsitellä asia sitten, kun alitajuiset mallit ovat siirtyneet pois tietoisesta minämme tieltä. Kokemusten ja ennakkokäsitysten uudelleen määrittely itselle ja sanoittaminen toiselle vaativat psyykkistä työtä. Parisuhteen kriiseissä ollaan lähes aina näiden kysymysten äärellä, olkoon ongelman ilmaisutapa mikä hyvänsä. (Rantala 2016, 14; Sinkkonen 2018, 105; Dunderfelt 2019, 36, 115.)

Gottmanit (2007, 20) ovat työssään todentaneet, että kaikki pariskunnat ovat ainutlaatuisia. He ovat myös nähneet, että jokaisella pariskunnalla on yhtäläisyyksiä. Tämä on merkki siitä, että voimme oppia toinen toisiltamme. Hyvässä parisuhteessa on todella hyvä elää. Yksinelämiseen verrattuna pariskunnalla on korkeampi elinikä, alhaisempi verenpaine ja vähemmän masennusta. Parisuhde vahvistaa itsetuntoa, terveyttä, vastustuskykyä ja psyykkistä hyvinvointia. Tällöin on yleensä kyse vahvan kiintymyssuhteen pareista, jotka elävät tasapainoisessa suhteessa ja viihtyvät yhdessä. Parin välinen uskollisuus ja seksi ovat tärkeimpiä pitkän suhteen aineksia. (Rotkirch 2014, 67–68, Sorsa 2020, 19.)

Tässä opinnäytetyössä tukeudutaan Dunderfeltin (emt) ja Rantalan (emt) parisuhteen määrittelyyn. Dunderfeltin määrittely sisällyttää henkilöiden kulttuuriset, kokemukselliset ja yksilölliset tarpeet (niin tiedostetut kuin tiedostamattomat) parisuhteeseen, kun pyrkimyksenä on molempien ihanneparisuhde. Rantalan määrittely muistuttaa siitä, että parisuhteeseen kuuluu vaikeuksia ja kriisejä. Tärkeintä on nähdä parisuhde prosessina, joka hakee alati tasapainoa.

3.2 Vanhemmuudesta matkaeväät elämään

Parisuhteen moniulotteisen käsitteen tavoin myös vanhemmuutta voidaan määritellä useista eri näkökulmista. Yhdysvaltalainen psykologian professori Alison Gobnik (2016, 9) kirjoittaa ihmisten kuvaavan, että ihminen ryhtyy vanhemmaksi voidakseen suorittaa ”vanhemmuutta”. Tavoitteena on tehdä lapsesta onnellisempi tai menestyksekkäämpi aikuinen kuin hänestä muuten olisi tullut.

Joskus sanaa "vanhemmuus" käytetään kuvaamaan sitä, mitä vanhemmat oikeasti tekevät. Vanhemmuuden koetaan tarkoittavan sitä, mitä vanhempien pitäisi tehdä. Gobnik väittää kirjassaan "puuseppä vai puutarhuri?", että tällainen ohjaileva käsitys vanhemmuudesta on väärin. Miksi vanhempana oleminen on vaivan arvoista, jos tavoitteena ei ole kasvattaa menestyvää aikuista? Selkein vastakohta vanhemmuusmallille ovat vanhemmat, jotka tietävät lapsensa kuolevan ennen aikuisuutta. Tieto kuolemasta ei vähennä vanhempien tuntemaa rakkautta lasta kohtaan. (Gobnik 2016, 9–14.)

Nämä vanhemmat ovat parhaita esimerkkejä siitä, mitä vanhemmuus merkitsee. Miksi vanhempana oleminen on vaivan arvoista? Kysymys ei ole vain henkilökohtainen, se on myös biologinen, sosiaalinen ja poliittinen kysymys. Ihmiskunnan historiassa lapsista huolehtiminen ei ole koskaan ollut vain isien ja äitien asia. Lapsista huolehtiminen on ollut keskeinen projekti ihmisten kaikissa yhteisöissä ja näin se on edelleen. (Gobnik 2016, 9–14.)

Vanhemmuus merkitsee lapsesta huolehtimista. Kyseessä on syvälinen ja ainutlaatuinen inhimillinen suhde, johon sisältyy erityistä rakkautta. (Gobnik 2016, 15.) Rakkaudella ei ole mittapuita ja päämääriä, mutta sillä on tarkoitus. Tarkoituksena ei ole muuttaa rakastamaamme ihmistä, vaan antaa hänelle sitä, mitä hän tarvitsee kukoistaakseen. Tarkoituksenamme on auttaa rakastettuaamme muovaamaan oma kohtalonsa. Lasten rakastamisen tarkoitus on järjestää avuttomille lapsille tasapainoinen, turvallinen ja vakaa ympäristö, jossa vaihtelu, innovointi ja uudistuminen voivat kukoistaa. Rakkaus ei anna lapselle päämäärää, vaan matkaeväät. Tämä pätee niin biologisesti, evolutiivisesti kuin poliittisesti. (Gobnik 2016, 17.)

Juridisesti riittävän hyvää vanhemmuutta voidaan arvioida lastensuojelulain 417/2007 kautta. Lastensuojelulain (417/2007) 4 § mukaan lastensuojelun on edistettävä lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia. Vanhempia ja muita lapsen hoidosta ja huolenpidosta vastaavia henkilöitä on tuettava kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa on otettava huomioon ensisijaisesti lapsen etu. Lapsen etua arvioitaessa on otettava huomioon, miten toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut turvaavat lapselle:

- ”1) tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet;
  - 2) mahdollisuuden saada ymmärtämystä ja hellyyttä sekä iän ja kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon;
  - 3) taipumuksia ja toivomuksia vastaavan koulutuksen;
  - 4) turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden;
  - 5) itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen;
  - 6) mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissaan; sekä
  - 7) kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioimisen. ”
- (Lastensuojelulaki 417/2007, 4 §).

Suomalainen yhteiskuntatieteilijä Eeva Jokinen (2005, 123, 126) jakaa vanhemmuuden kokemuksiin, hoivaan, huolenpitoon ja solidaarisuuteen. Lisäksi vanhemmuus on puhetapoja ja merkityksenantoja. Olennaisia ovat kysymykset siitä, kenellä on vastuu hoitamisesta ja millaista vastavuoroisuutta sukupolvien välille ilmenee. Vanhemmat siirtävät lapsilleen erilaisia resursseja toivoen lapselleen hyvää ja parasta, jotta tämä pärjäisi maailmassa. Tämä on onnistuneen vanhemmuuden funktio. Vanhemmuus on siten yksi yhteiskunnan perusakseli

Yleisimmin vanhemmuus liitetään äidin tai isän ja lapsen väliseen suhteeseen ja samalla sen ajatellaan olevan biologinen ominaisuus. Vanhemmuus ei kuitenkaan ole biologisesti tai geneettisesti määrittyvää toimintaa. Vanhemmuus on toimintaa, jolle sitä toteuttavan on annettava jokin merkitys tai mieli. Tämä on vanhemmuuden psykologista ulottuvuutta. Vanhemmuus on myös sosiaalista, sillä vanhemmuus toteutuu aina tietyssä ajassa ja paikassa ja niihin liittyy aina monitasoisia vuorovaikutussuhteita. Vanhemmuutta on tarkasteltava biologisten ja psykologisten näkökulmien lisäksi muuttuvana sosiaalisena prosessina, jota ei voida erottaa yhteiskunnan rakenteellisista realiteeteista, kulttuurisista normeista ja arvoista eikä lapsuutta koskevasta kulttuurisesta ymmärryksestä. (Alasuutari, 2003, 14; Arendellin 1997, 4–5 sekä Ambertin 1994 mukaan.)

Jo muutaman kuukauden ikäisen lapsen ja vanhemman vuorovaikutus ennusti sitä, millainen vuorovaikutus heillä oli lapsen ollessa vuoden ikäinen. Varhaisten vuosien vuorovaikutus ennustaa lapsen elinkierron tahdistimien toimintaa eli muun muassa sukupuolista kypsymistä, parisuhteen solmimisen tapoja ja lapsen tulevaa omaa vanhemmuutta. Lapset kärsivät ihmissuhteisiin liittyvistä ongelmista enemmän kuin aiemmin on oletettu. He ovat hyvin haavoittuvia mullistuksille ja riidoille. Sosiaalisuus ja suhteiden ymmärtäminen ovat kasvavalle lapselle tärkeitä. Sosiaalisuutta on opittava, vaikka sen hinta olisi kova. (Rotkirch 2014, 243; Keltikangas-Järvisen 2012 mukaan.)

Bowlbyn (1957, 81–82) mukaan lapsina äidin tai äidin korvaavan henkilön hoivan puutetta kärsineiltä vanhemmilta puuttuu kyky huolehtia lapsistaan. Nämä vanhemmat ovat lapsuudessaan tavallisesti kärsineet rakkauden puutteesta. Lapset kiintyvät heidän omiin vanhempiinsa, niin hyvin kuin huonoihin. Autettaessa sietämättömissä olosuhteissa eläviä lapsia tulisi tämä huomioida. Sopeutuminen uuteen ympäristöön ja mukaviin kasvatusvanhempiin on vanhempiin kiintymisen vuoksi vaikeaa, vaikka olosuhteet vanhempien luona olisivat lapselle erittäin haitalliset.

Lapset ovat täydellisesti riippuvaisia vanhempiensa huolenpidosta. Vanhemmat sen sijaan ovat suuressa määrin riippuvaisia yhteiskunnan tarjoamasta taloudellisesta tuesta, erityisesti äidit. Mikäli yhteiskunta antaa arvoa lapsilleen, sen pitää vaalia myös vanhempien hyvinvointia. (Bowlby 1957, 104; Pulkkinen 1977, 140.) Bowlbyn (1957, 107) mukaan taloudellisen tuen ohella perheelle tulisi antaa sosiaalislääketieteellistä apua (lääketieteen haara, joka tutkii sosiaalistentekijöiden vaikutusta terveyteen). Taloudellisia ongelmia ei monessakaan tapauksessa olisi, jos kodissa ei olisi ruumiillista tai sielullista sairautta tai ristiriitoja.

Lapsuudessa opitut kiintymyssuhdemallit heijastavat parisuhteen kiintymysmalleihin. Kiintymyssuhteiden nykyinen luokittelu pohjaa kehityspsykologi John Bowlbyn (1957, 52–58) luomaan kiintymyssuhdeteoriaan. Turvallisessa kiintymyssuhteessa henkilö luottaa siihen, ettei kumppani ole menossa minnekään. Hän pystyy luottamaan toisiin ihmisiin ja hakee läheisiltään tukea. Henkilö on kokenut tulleensa rakastetuksi ja ymmärretyksi lapsuudessa ja

häntä on lohdutettu ja ymmärretty, kun elämässä on ollut vastoinkäymisiä. (Hazan & Shaver 1987, 521; Sinkkonen 2018, 102–103.)

Välttelevän kiintymyksen omaavalla henkilö pyrkii välttämään intiimiyttä ja kokee sen helposti epämukavaksi. Hän haluaa selviytyä ongelmista mieluiten itse, koska ei luota muihin. Asioita lähestytään järkiperäisesti ja etäisyyden ylläpitäminen suojaa häntä hylätyksi tulemiselta. Hän on neuvoton, jos pitäisi puhua tunteista. Ristiriitaisen kiintymyksen omaavalla henkilöllä on tunne, että toiset eivät halua olla niin lähellä häntä kuin hän itse tahtois toisen olevan. Hänet vallitsee usein pelko, ettei kumppani rakasta ja halua pysyä luonani. (Hazan & Shaver 1987, 521; Sinkkonen 2018, 103.)

Jaottelu on hyvin karkea, eikä suoraan istu ihmisiin sellaisenaan. Ihmiset eivät mahdu vain kolmeen selkeästi toisistaan erottuvaan kategoriaan. Bowlbyn kiintymyssuhdeteoriaan on myöhemmin lisätty neljäs kiintymysmalli, jossa henkilölle luonteenomaista on pelokkuus ja kiintymyksen välttäminen pelon ja epäluottamuksen takia. Taustalla on paljon traumaattisia kokemuksia, joiden takia usko ihmissuhteiden kestävyteen on hävinnyt. Seurauksena on yleinen sosiaalinen arkuus ja kontakteista vetäytyminen. Vaikka luokittelu on rajoittunutta, se voi auttaa ymmärtämään parisuhteissa syntyneitä konflikteja ja niissä tehtyjä ratkaisuja. (Hazan & Shaver 1987, 521; Sinkkonen 2018, 102–105.)

Lapsuuden kokemuksemme lapsena olost ja saamastamme vanhemmuudesta voivat toimia aikuisuudessa voimavarana omaan vanhemmuuteemme. Lapsuuden kielteiset kokemuksemme meidän tulisi tiedostaa, jotta emme toimisi samoin omien lastemme kanssa. Ihmiset kehittyvät jatkuvasti perintötekijöidensä ja ympäristönsä vuorovaikutuksen tuloksena. Edellisten sukupolvien voimakkaat kokemukset vaikuttavat sekä suoraan muokkaamalla persoonaamme että muokkaamalla perintötekijöitämme. (Puura 2019, 30–31.) Tutkimuksissa (Buehler, Krishnakumar, Stone, Anthony, Pemberton & Gerard, 1998; Kelly, 2000) on todettu, että esimerkiksi suurin osa eron kokeneiden lasten psyykkisistä oireista, on seurausta eroa edeltäneestä vaikeasta parisuhteesta. Vanhempien parisuhdeongelmat ovat siis tutkitusti uhka lasten psyykkiselle terveydelle. (Salo 2011, 14.)

Sosiaalisen oppimisen teorian mukaan lapset seuraavat ja jäljittelevät vanhempiansa vuorovaikutusta. Lapset eivät kuitenkaan vain matki vanhempiaan, vaan tulkitsevat myös avoimelle käyttäytymiselle annettuja uskomuksia, merkityksiä ja toiveita. Lapset rakentavat ihmissuhteisiin perustuvan ajatuksensa vanhempiansa suhteen perusteella ja siten, kuinka he sen ymmärtävät ja kokevat. (Einav 2013, 413–434; Bandura, 1989, Davies, Harold, Goeke-Morey, & Cummings, 2002; Grych & Fincham, 2001; Reese-Weber & Hesson-McInnis, 2008 mukaan.)

Vanhempien keskinäisen suhteen laadulla on merkittävä vaikutus vanhemmuuden kokemukseen. Vanhemmat, jotka kokevat keskimääräistä vähemmän tyytyväisyyttä parisuhteeseensa, kokevat enemmän vanhemmuuteen liittyviä rasitteita kuin vanhemmat, joiden parisuhdetyytyväisyys on keskimääräistä parempi. Hyvä parisuhde on tuki, joka auttaa jaksamaan vanhempana. Huono parisuhde sen sijaan saattaa olla lisärasite ja ahdistuksen aihe vanhemmalle ja siten liittyä vanhemmuuden lisääntyneeseen taakkaan. (Hartley ym. 2011, 81–91.)

Parisuhdetta ei voi laittaa hyllylle ”ruuhkavuosien ajaksi”. Ihminen ei kestä kauaa sitä, että hän on yksin tai ei koe itseään rakastetuksi, arvostetuksi ja ihailtuksi. Parisuhde on tiimi. Se on toisen tarvitsevuuden muistamista. Parisuhteen läheisyyttä ja tukea toiselle vanhemmalle voi lisätä lauseilla ”kuinka sinä jaksat?” ja ”hyvin toimittu”. (Vaaranen 2016.) Niin parisuhteessa kuin vanhemmuudessa tärkeää on toimiva vuorovaikutus. Perheissä kaikki vuorovaikutustilanteet vaikuttavat koko perheen hyvinvointiin. Siksi niihin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

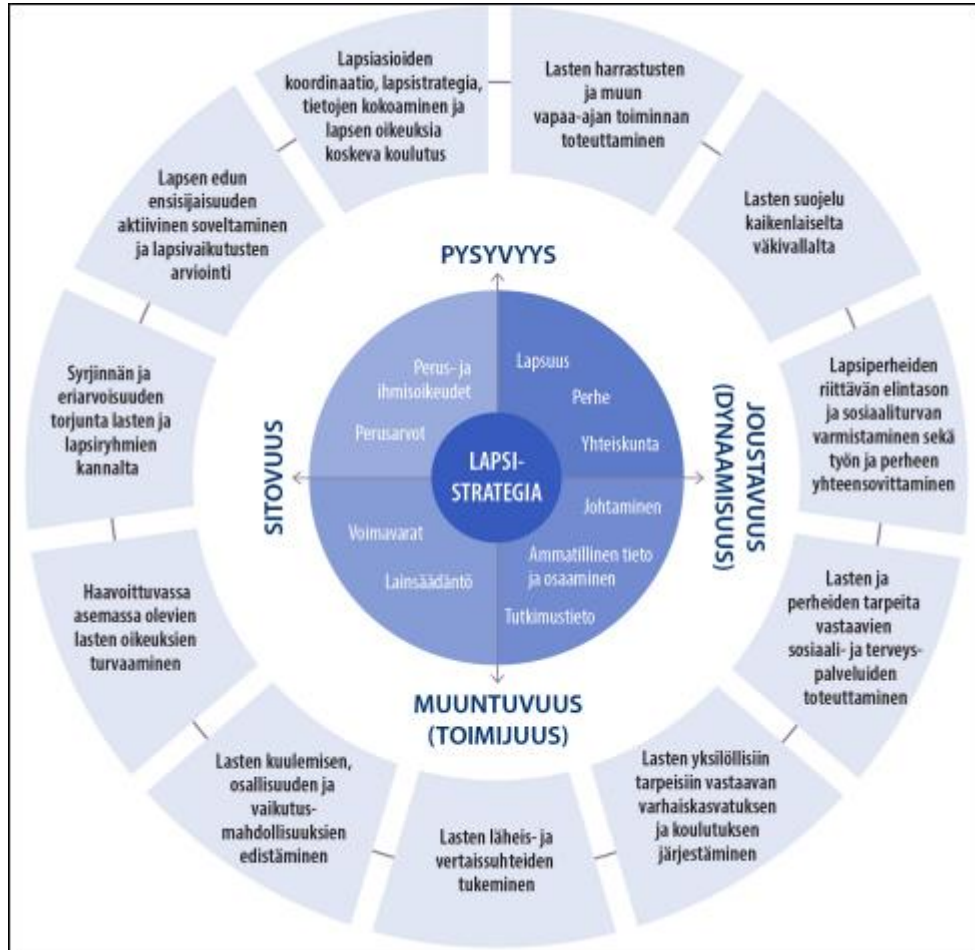
Toisen tai itsen syyttäminen ei ole hedelmällistä vuorovaikutusta. Itsen syyttäminen lamaannuttaa ja toisen syyttäminen johtaa jatkuvaan riitelystä. Molemmissa tapauksissa mieli täyttyy kognitiivisista vääristymistä, kuten kaikki tai ei mitään -ajattelusta, yleistämisestä tai suodattamisesta. Positiivisen väheksyminen, hätiköidyt johtopäätökset, asioiden suurentelu ja vähättely ovat niin ikään haitallisia vääristymiä, joita mieli järjestää. Myös tunneperäisestä järjestyksestä, nimittelyä, syytelyä ja pitäisi-väittämiä on syytä välttää toimivassa vuorovaikutuksessa. Burns listaa tehokkaan kommunikaation viideksi

kulmakiveksi aseistariisumisen, empatian, tiedustelun, minusta tuntuu -väittämät ja paijaamisen. (Burns 2020, 16–17, 76, 116.)

Tässä opinnäytetyössä vanhemmuudella tarkoitetaan kaikkea sitä, mitä vanhempi antaa tai on antamatta lapselleen toimiessaan vanhempana. Vanhempi välittää lapselleen niin psyykkisiä, fyysisiä ja sosiaalisia kuin tiedostettuja ja tiedostamattomia tapoja, malleja, arvoja ja asenteita.

3.3 Lapsi- ja perhepolitiikan kehityssuuntaa määrittämässä

Kansallisen lapsistrategian (2021, 14–15) yhteisenä tavoitteena on, että lasten oikeudet toteutuvat tasavertaisesti kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Lapsi- ja perhemyönteisyys nähdään yhteiskunnan yhteisenä arvona kaikkien toimijoiden kesken. Suomi investoi lasten ja perheiden hyvinvointiin. Kansallisen lapsistrategian (2021) oikeudellinen ja yhteiskunnallinen perusta on avattu kuviossa 1. Strategia pohjautuu Yhdistyneiden kansakuntien lastenoikeuksien sopimukseen.

KUVIO 1. Strategian oikeudellinen ja yhteiskunnallinen perusta. Lähde: Kansallinen lapsistrategia 2021, 14.

Suomen lapsistrategiassa (2021, 19–20) kehoitetaan lisäämään ennaltaehkäisevää työtä, varhaista tukea ja puuttumista. Myös moniammatillisen yhteistyön tapoja kehoitetaan vahvistamaan. Yhteistyötä eri toimijoiden välillä tulee kehittää niin julkishallinnossa kuin yhdistysten ja vapaaehtoisten toimijoiden kanssa. Strategian mukaan lapset ja nuoret, jotka ovat haavoittuvassa asemassa, eivät saa tarvitsemaansa tukea. Palvelut ovat epäjohtonmukaisia, eikä niitä ole kattavasti saatavilla. Palveluiden saavuttaminen vaatii voimavaroja, joita perheillä tai lapsille ei ole. He jopa kohtaavat syrjiviä rakenteita ja käytänteitä silloin, kun tarvitsisivat eniten apua ja tukea.

Sitran megatrendit kuvastavat yhteiskuntamme ajankohtaisia asioita. Vuonna 2020 megatrendeissä ei mainita vanhemmuutta tai parisuhdeasioita. Huomio kiinnittyy ekologiseen jälleenrakentamiseen ja muita kehityssuuntia peilataan tähän. Ajankohtaisia megatrendejä väestöpolitiikkaan ovat väestön ikääntyminen ja moninaistuminen. Parisuhde ja vanhemmuus eivät ole yhteiskunnassa trendikkäitä puheenaiheita. (Dufva 2020, 8, 24–25.)

Suomessa on perhe- ja työllisyyspolitiikassa keskitytty siihen, että pienten lasten äidit saataisiin palaamaan aikaisemmin takaisin työelämään. Tukea osatyötä tekeville on lisätty ja izejä on kannustettu perhevapaiden pitoon. Osittaiseen hoitovapaaseen on kiinnostusta ja vastaajien sosioekonomista asemaa tarkastellen paljastuu, että työntekijäammateissa työskenteleville vanhemmille taloudellinen tilanne on esteenä osittaiseen hoitovapaaseen useimmin kuin muilla vastaajilla Ylemmät toimihenkilöt sen sijaan ajattelevat useimmin kuin muut, ettei vapaa olisi heidän työssään mahdollista. (Sutela & Lehto 2014, 161, 167.)

Työntekijäammateissa työskentelevät näkivät perhevapaille jäämisen vaikeampana kuin toimihenkilöammateissa työskentelevät. Ylemmät toimihenkilöt olivat useammin sitä mieltä, että heidän työpaikallaan on äitien ja isien helppo jäädä pitkille perhevapaille tai hoitamaan sairasta lasta. Alemmat

toimihenkilöt pitävät helpompana osittaiselle hoitovapaalle jäämistä kuin ylempät toimihenkilöt. (Sutela & Lehto 2014, 170.)

Työolotutkimusten mukaan aikajaksolla (1990–2013) isien työpoissaolot lastenhoidon vuoksi ovat yleistyneet ja isien pitämien perhevapaiden pituudet ovat hieman pidentyneet. Työntekijäammateissa sairaan lapsen hoidosta vastaa pääasiassa äiti. Alempina toimihenkilöinä työskentelevät isät kertovat muita isiä ja äitejä selvästi useimmin, että heidän perheissään lapsenhoidosta vastaa isä. Ylempinä toimihenkilöinä työskentelevät pyrkivät jakamaan poissaolot tasapuolisesti puolisoitten kesken. (Sutela & Lehto 2014, 164–166.)

Vuoden 2013 perhebarometrin tulosten mukaan naisten odotukset parisuhdetta kohtaan olivat monessa kohtaa suuremmat kuin vuonna 2003. Naiset odottivat puolisoilta samanlaisia elämänarvoja, sitoutumista perhe-elämään ja luottamusta kaikissa tilanteissa. Naiset odottivat molemminpuolista arvostusta ja kunnioitusta, hyvää seksisuhdetta, voimakasta rakkautta ja tasapuolista osallistumista kotitöihin. Kaikissa näissä naiset odottivat kumppaniltaan enemmän, kuin naiset 10 vuotta aiemmin. Miehetkin olivat lisänneet odotuksiaan parisuhdetta kohtaan, odotuksia oli merkittävästi vähemmän kuin naisilla. Parisuhdetyytyväisyys oli kuitenkin 2013 naisilla hieman pienempi kuin vuonna 2003. (Kontula 2013, 238–239.)

Parisuhteissa koettiin monia ristiriitoja vuonna 2013 harvemmin kuin vuonna 2003. Vastausten perusteella vuonna 2013 oli vähemmän riitoja yhdessä vietetyn ajan määrästä ja kotitöiden teosta. Myös puolisoitten töistä johtuvia riitoja oli aiempaa vähemmän. Rahankäytöstä, läheisyyden ja tunteiden ilmaisusta ja seksistä riideltiin niin ikään vähemmän kuin vuoden 2003 barometrissä. Vuoden 2013 barometrissä miehet arvioivat erojen syitä monipuolisemmin kuin aiemmin. Perhebarometrien 2003 ja 2013 tuloksien eroja ja/tai yhtäläisyyksiä on analysoitava varuksin, koska vastausprosentteissa oli merkittävä ero. (Kontula 2013, 238–239.)

Väestötilastojen perusteella ruotsinkielisillä pariskunnilla on ollut 40 prosenttia pienempi todennäköisyys eroille kuin suomenkielisillä pariskunnilla. Ero selittyy sillä, että ruotsinkielisillä aviopuolisoilla meni liitossaan monin tavoin

keskimääräistä paremmin verrattuna suomenkielisiin pareihin. Kieliryhmien eroa selittävät myös sosiaaliset lähtökohdat. Ruotsinkielisillä oli keskimääräistä parempi koulutustaso ja vanhempansa olivat harvemmin eronneet heidän lapsuudessaan. Myös eron kokeneilla ruotsinkielisillä oli suomenkielisiä korkeampi koulutustaso ja vanhempansa olivat harvemmin eronneet heidän lapsuudessaan. Ruotsinkielisillä oli vähemmän avioristiriitoja kaikilla osa-alueilla. Poikkeukseksi havaittiin vaimon työ, joka oli aiheuttanut ristiriitoja useammin kuin suomenkielisisä liitoissa. (Kontula 2013, 13, 233.)

Lapsi- ja perhepolitiikassa tulee huomioida, että perhesiteitä leimaa epäitsekäs ja pyyteetön auttaminen, joka kohdistuu yleensä eniten apua tarvitsevaan perheenjäseneseen. Se on yhteiskuntapoliittisesti merkittävä voimavara, jota ei tiedosteta tarpeeksi. Nykyisin perhesuhteet kukoistavat paljolti hyvinvointiyhteiskunnan ansiosta. Isovanhemmat ovat aika terveitä ja vauraita ja antavat lapsenlapsilleen monipuolisesti tukea verrattuna muihin maihin. Kehitys ei ole kuitenkaan seurausta suunnitelmallisesta sosiaalipolitiikasta, päinvastoin. Hyvinvointivaltiossamme on perhesuhteita epäilty aina, mikäli ongelmia on ilmennyt. Esimerkiksi lastensuojelullisissa toimenpiteissä saatetaan isovanhemmat ja muut sukulaiset edelleen sivuuttaa. (Rotkirch 2014, 248–249.)

Lapsen parisuhde tulee osaksi hänen tulevaa yhteiskunnallista asemaa. Länsimaissa ei ole käytössä naimakauppoja, mutta vanhemmat voivat ohjata jälkikasvuun erilaisilla valinnoilla, kuten harrastuksilla, asuinalueella ja uskonnolla. Samalla tulee määritellyksi ryhmä, jonka sisällä lapsi voi valita puolisonsa rikkomatta perheen sosiaalista asemaa. Lapsuudenperheen mallit ohjaavat aikuisen lapsen elämää silloinkin, kun ne ovat haitallisia. Psykoanalyttikko Donald Winnicot (1965) on kirjoittanut haitallisista lapsuuden kodin malleista *väärän minuuden* käsitteen avulla. Aikuinen lapsi saattaa mennä naimisiin vanhempansa tahdosta omasta epävarmuudestaan huolimatta. (Järvinen 2019, 63–66.)

Yhteiskunnan rakennemuutosten myötä emme pysty siirtämään kaikkea vanhemmilta opittua muuttuneen yhteiskunnan vaatimukseen. Siirrämme huomaamattamme oppiamme konfliktinkäsittelytaitoja, rakkauden osoitustapoja ja vuorovaikutustapoja omille lapsillemme. Samaan aikaan meihin

vaikuttaa näennäisesti etäällä tehdyt poliittiset sekä taloudelliset päätökset. Myös median ja toimintaamme säätelevän lainsäädännönvaikutukset ovat ilmeiset. Yhteiskunnassamme moni verkosto on murtunut. Samaan aikaan puolisoiden tulisi tukea toisiaan terapeutin tavoin. Erojen jälkeen ihmiset jäävät entistä enemmän oman pärjäämisensä varaan, kun potentiaaliset tukijoukot vähenevät entisestään. (Stolbow 2016, 92–93.)

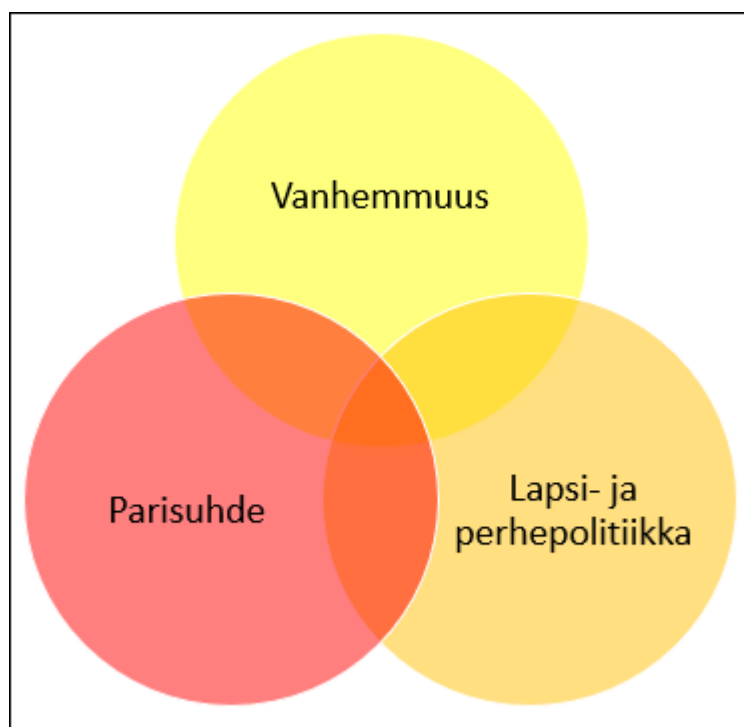
Rotkirchin (2014, 249) perussanoma on se, että eri perheenjäsenet haluavat eri asioita. Jos näkökulmista on valittava yksi, on se lapsen hyvinvointi. Perhepolitiikassa sitä on käsitelty heikosti. Yksivuotiaaksi lapsi tarvitsee ennen kaikkea vanhempiaan, muut perhesiteet tuovat bonusta ja auttavat vanhempia jaksamaan. Ensimmäisten vuosien hoidon järjestävällä taholla ei ole lapselle merkitystä, mutta lapsi ei voi hyvin, jos läheinen hoitaja on riippuvainen tai jos läheinen hoitaja vaihtuu usein. Lapsi voi hyvin turvallisessa, sopivan pienessä laumassa. Luonnollinen ja useimmille vanhemmille sopivin tilanne on, se että lasta hoitavat muut kuin biologiset vanhemmat. Kyse on siitä, kuka tuo toinen on ja kuinka pitkään lapsi on hänen hoivissaan ja minkä kokoisessa ryhmässä lapsi on. (Rotkirch 2014, 249–250.)

Vanhemmilla, kuten muillakin kansalaisilla on oikeus olla mukana suunnittelemassa ja vaikuttamassa kunnan toimintaan. Valtuuston on huolehdittava, että monipuolisia ja vaikuttavia osallistumismahdollisuuksia on käytössä osallisuuden mahdollistamiseksi. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa, selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa ja tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua. (Kuntalaki 410/2015, 22 §.)

Koronapandemian myötä eri tahojen toimijat kokosivat ratkaisuehdotuksensa siitä, miten pandemian tuomista vaikutuksista selvittää. Ehdotusten koonnissa oli paljon sellaista, minkä pitäisi jäädä elämään kaikessa päätöksenteossa. Kansalaisviestinnän tulisi olla selkää. Kokonaisarviointia olisi tehtävä jatkuvasti. Alueelliset eroavaisuudet olisi sallittava maakuntien sisällä. Valmisteluihin tulisi lisätä kuntien välistä yhteistyötä. Alueellisen päätöksenteon tueksi tulisi olla selkeät toimintaohjeet ja valmisteluun ja reagointiin olisi annettava riittävästi

aikaa. Lapset, nuoret, ikäihmiset, erityisryhmät ja muut eniten kärsineet ryhmät tulisi huomioida ensin. Kuntien ja kaupunkien erityispiirteet tulisi huomioida ja kustannusselvitykset olisi tehtävä todellisten kustannusten mukaan. Tiedottamista kulloisillekin asianomaisille tulisi kehittää. (Kulmala 2021, 16–18.)

Parisuhde, vanhemmuus ja poliittiset päätökset luovat yhteen kietouman (kts. kuvio 2), jossa ne vaikuttavat toinen toisiinsa. Esimerkiksi parisuhteen tila ja poliittiset päätökset vaikuttavat pariskunnan päätökseen perheellistyä ja koettuun vanhemmuuteen. Poliittisilla päätöksillä kuten perhevapaiden myöntämiskriteereillä voi puolestaan olla välillisiä vaikutuksia vanhempien parisuhteisiin. Lapsiperheiden hyvinvointia pyritään lisäämään erilaisia poliittisia päätöksiä tekemällä erityisesti lapsi- ja perhepolitiikassa.

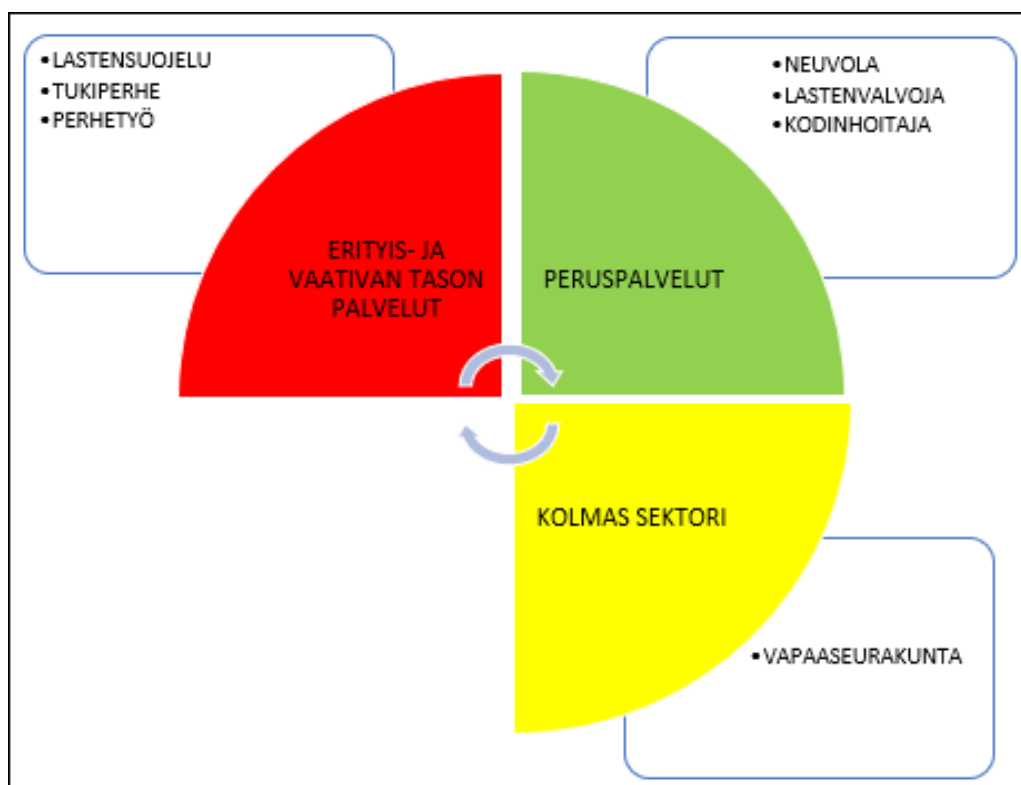
Kuvio 2. Parisuhde, vanhemmuus ja lapsi- ja perhepolitiikka.

4 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa esitetään tutkimuskysymyksiä koskevat analyysit empiirisestä aineistosta sekä aihetta koskevasta strategia- ja tutkimuskirjallisuudesta. Alaluvuissa esitellään ensiksi kuviot, jotka on luotu empiirisen aineiston analyysin pohjalta vastaten tutkimuskysymyksiin. Empiirisestä aineistosta saadut tulokset avataan ensin, sitten käsitellään muu aihetta tukeva teoria- ja strategiakirjallisuus.

4.1 Lapsiperheiden käyttämiä palveluita

Tutkimustehtävään vastaaminen edellyttää tietoa siitä, millaisia palveluita lapsiperheissä käytetään. Kuten aiemmin on kerrottu, opinnäytetyön tarkoituksena on osallistaa lapsiperheiden vanhempia ideoimaan ja kehittämään parisuhdepalveluita lapsiperheiden vanhemmille. Kuvio 3 on laadittu empiirisen aineiston analyysin perusteella ja sen avulla vastataan kysymykseen siitä, mitä palveluita lapsiperheissä käytetään.

KUVIO 3. Lapsiperheissä käytettyjä palveluita empiirisen aineiston perusteella.

Empiirisessä aineistossa mainittiin kolmannen sektorin palveluista vain vapaaseurakunta. Sen sijaan erityistason ja vaativan tason palveluista mainittiin lastensuojelu, perhetyö ja tukihenkilötoiminta. Peruspalveluiden piiristä mainittiin neuvola, kodinhoitaja ja lastenvalvoja. Palvelu manitiin lähes poikkeuksetta silloin, kun se ei ollut vastannut asiakkaan tarpeisiin tai kun vastaajalla oli jokin kehitysehdotus palveluiden parantamiseksi. Poikkeuksena oli vapaaseurakunta, jota käytettiin esimerkkinä toimivasta palvelumuodosta.

Vapaaseurakunnan kautta on järjestetty yhden päivän tapahtumia, jossa oli 2 h, ruokatauko ja toiset 2 h. Se toimi minusta hyvin.... (B1).

Ilman biologisen vanhemman masennusdiagnoosia emme olisi saaneet tukiperhettäkään, koska lastensuojelu oli sitä mieltä, että kyllähän se etä (tarkennus: etävanhempi) ne lapset ottaa, kun kyseessä oli etä-äiti. (D1).

Tutkimus- ja strategiikirjallisuus täydentää empiirisen analyysin tulosta. Varhaiskasvatuksen (Varhaiskasvatustilasto 540/2018, 3 §) yksi tavoite on vanhemmuuden tukeminen, mutta varhaiskasvatusta ei mainittu empiirisessä aineistossa ollenkaan. Kokopäiväisessä varhaiskasvatuksessa oli n. 62 % 1–6 vuotiaista lapsista vuonna 2014 ja varhaiskasvatuksessa oli 74 % 1–6 vuotiaista lapsista. (Peruspalvelujen tila 2020, 10.)

Myöskään lapsiperheille suunnattuja etuuksia eikä oikeuksia perhevapaisiin mainittu empiirisessä aineistossa ollenkaan. Etuuksilla on kuitenkin suuri merkitys perheiden tukemisessa. Esimerkiksi kotihoidontukea maksettiin vuonna 2019 121 126 lapsesta. Yksityisen hoidon tukea sai yhteensä 20 317 lasta vuonna 2019. (Peruspalvelujen tila 2020, 13.)

Saikkonen, Karvonen & Kestilä (2019, 335) kuvaavat sosiaalipalveluissa olevan vielä paljon tyydyttämätöntä palveluiden tarvetta. Palvelua ei ole saatu tai se ei ole ollut riittävää. Palveluiden käyttö ja saavutettavuus lisäävät eriarvoisuutta. Yhdenvertaisuus ei toteudu, koska ylemmät sosiaaliryhmät voivat käyttää yksityisen sektorin palveluita. Myös digitalisaatio lisää eriarvoisuutta, koska kaikilla alueilla ei ole mahdollisuutta käyttää sähköisiä palveluita. Edellä kuvattua tukee Perälän, Salosen, Halmeen ja Nykäsen (2011, 8, 44) tutkimusraportti,

johon vastanneista alle 9-vuotiaiden lasten vanhemmista kymmenesosa (n=955) ei uskonut saavansa apua huoliinsa.

Perälän ym. (2011, 8, 44) tutkimuksen mukaan lasten vanhempien kynnys hakea apua oli korkea, jos apua oli saatavilla tai huoli oli perheen sisäinen. (kts. taulukko 5.). Muiksi syiksi (16,2 %) avun pyytämiselle mainittiin kiire, aikatauluongelmat, puolison haluttomuus hakea apua, hoitajonoissa oleminen ja rahahuolet. Avun hakemisen esteeksi mainittiin myös oikeiden avuntarvitsijoiden suuri määrä, omien ongelmien vähättely ja oma syyllisyyden tunne. Myös jo olemassa oleva terapiakontakti mainittiin, koska se mahdollisti myös muiden huoltien purkamisen.

TAULUKKO 5. Vanhempien avun hakemisen esteiden yleisyys (788 mainintaa). (Perälä ym. 2011, 44.)

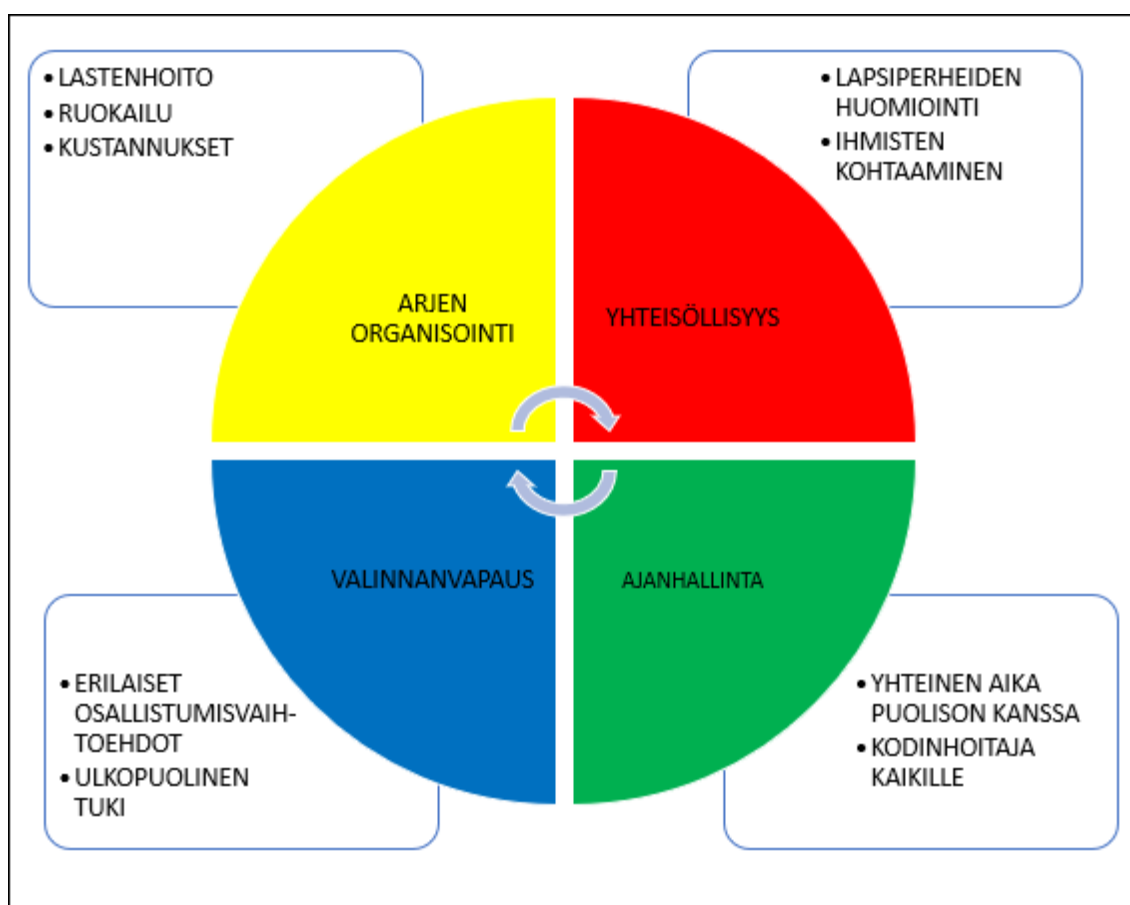
Taulukko 19. Vanhempien avun hakemisen esteiden yleisyys (788 mainintaa)			
Sija	Avun hakemisen esteet	n	%
1	Olen saanut avun lähipiiristä, ystävilta	199	25
2	Asia on perheensisäinen ja yritämme hoitaa sen perheen kesken	133	17
3	Ratkaisen huolen itse, enkä tarvitse siihen apua	76	10
4	En usko, että saan tarvitsemaamme apua	68	9
5	Toivon, että pulma menee ohi itsestään	52	7
6	En tiedä, keneltä voin hakea apua	45	6
7	Aikaisemmat ikävät kokemukset eivät rohkaise avun hakemiseen	31	4
8	En luota avunantajiin	15	2
9	En jaksa hakea apua	14	2
10	Pelkään perheen/lapsen leimautumista	10	1
11	Pelkään lapsen huostaanottoa tai viranomaisten puuttumista perheemme asioihin	6	1

Alisa Lepistö (2017) kuvaa opinnäytetyössään (YAMK) hyvin sitä, miten käy, jos asiakkaita ei kutsuta mukaan palveluiden kehittämiseen. Äidit perustivat Sievin kuntaan oman yhdistyksen, koska muut palveluntarjoajat eivät tarjonneet palveluita perheiden tarpeisiin.

Tietokirjallisuuden perusteella edes kaikkia lakisääteisiä peruspalveluita ei ole aina perheille tarjottu (Hakulinen ym. 2018, 25–34). Vanhempien mainitsemista palveluista empiirisessä aineistossa korostuivat erityistason ja vaativan tason palvelut. Sosiaalipalveluissa on tutkimusten (Saikkonen ym. 2019, 335) mukaan vielä paljon tyydyttämätöntä palvelun tarvetta ja vanhempien kynnys hakea apua on korkea (Perälä ym. 2011, 8, 44.)

4.2 Parisuhdepalvelujen kehittäminen lapsiperheen näkökulmasta

Empiirisen aineiston analyysin perusteella laadittiin kuvio 4. Sen avulla hahmotetaan vastausta kysymykseen siitä, millainen palvelu tukee lapsiperheiden vanhempia huoltamaan parisuhdettaan. Ympyrän sektorin värikkäät osat, muun muassa valinnanvapaus ja ajanhallinta, ovat empiirisen aineiston yläkäsitteitä. Kaaviossa sinisen alueen sisällä kuvatut termit ovat empiirisen aineiston alaluokkia, kuten yhteinen aika puolison kanssa ja ulkopuolinen tuki. Kuvion keskellä olevat nuolet osoittavat sitä, miten toisaalla tehdyt muutokset vaikuttavat toinen toisiinsa.

KUVIO 4. Palveluiden kehittäminen lapsiperheiden vanhempien parisuhdetta tukevasti empiirisen aineiston perusteella.

Padlet-aineiston sisällönanalyysin mukaan lapsiperheiden vanhempien parisuhteita tukevat yhteisöllisyys sekä perheille suunnatut palvelut, joissa mahdollistuu valinnanvapaus. Palveluissa pitäisi huomioida lapsiperheiden arjen organisointi ja tukea perheiden ajanhallintaa arjessa. Seuraavaksi avataan

kutakin osa-aluetta tarkemmin, ensin empiirisen aineiston tuloksia avaten ja sitten teoriaan tukeutuen.

4.2.1 Yhteisöllisyys voimavarana

Padlet-aineiston sisällönanalyysin mukaan lapsiperheiden vanhempien parisuhteita tukee yhteisöllinen palvelu, jossa yksilöt on huomioitu. Yksinäisyyden koettiin olevan todellinen ongelma, erityisesti kaupungissa asuvilla lapsiperheiden vanhemmilla. Vanhempien koettiin jäävän yksin tai keskenään lapsiperhearjen keskellä. Kahdenkeskeiset keskustelumahdollisuudet pienten lasten vanhemmilla koettiin vähäisiksi.

Ihmiset toivoivat ylisukupolvisia kohtaamisia erityisesti samalla asuinalueella. Vastaajat kaipasivat yhteisiä kohtaamispaikkoja, joihin ihmiset voisivat mennä tutustuakseen toisiinsa. Näin myös lapset saisivat useita aikuiskontakteja oman perheensä lisäksi. Tärkeiksi voimavaroina koettiin palveluiden säännöllisyys ja erilaisen keskusteluavun saaminen. Vastaajat eivät niinkään kaivanneet ammattilaisia ohjaamaan, vaan vertaiskokemuksia ja näkemyksiä lapsiperhearkeen vanhemmuuden, työn ja parisuhteen tueksi.

Vastaajien mukaan kohtaamispaikassa muut aikuiset voisivat esimerkiksi leipoa tai lueskella lasten kanssa. Vanhemmat voisivat jakaa ajatuksiaan ja kokemuksiaan vanhemmuudesta ja lapset voisivat leikkiä keskenään. Vastaajat toivoivat ihmisten suhtautumisen lapsiperheisiin olevan myönteisempää. He toivoivat erikseen järjestettäviä tapahtumia, joihin olisi suotavaa mennä yhdessä lasten kanssa ilman toisten paheksuvia katseita.

Lapsi mukaan tapahtumia. —Ilman lapsia tulevien aikuisten paheksuvia katseita. (M1).

Koen, että vanhempien yksinäisyys on todellinen ongelma isoissa kaupungeissa. Sukulaiset saattavat asua kaukana tai olla huonossa kunnossa. Lapsiperheiden arjen jakaminen jää usein yksin vanhemman/vanhempien vastuulle. Pienten lasten kanssa aikuisten väliset keskustelumahdollisuudet ovat vähissä (O1)

Yhteisöjä on myös tutkittu erilaisista näkökulmista. Väitöstutkimuksessaan Elina Nivala (2008, 50–51) erottelee yhteisöt muodollisiksi yhteisöiksi ja yhteisöiksi. Jos yhteisön halutaan nähdä olevan muutakin kuin alueellista läheisyyttä tai yhteisön muodollista määrittelyä, pitää tarkastella ihmisten välisissä suhteissa olevaa yhteisyyttä ja erityisesti yhteenkuuluvuuden tunnetta, joka muodollisilta yhteisöiltä puuttuu.

Yhteisön määrittelyn perustana on jokin yhteisön jäseniä yhdistävä tekijä, joka saa aikaan yhteisön jäsenten yhteenkuuluvuuden tunteen. Kyseessä voi olla yhteinen ajattelutapa tai toiminta. Olennaisinta on, että ulkoisten tekijöiden lisäksi on olemassa jokin yhteenkuuluvuuden tunnetta lisäävä tekijä. (Nivala 2008, 50.)

Toiminnallisen yhteisön yhteenkuuluvuuden tunne ei synny vain satunnaisessa yhteistoiminnassa. Se muodostuu ihmisten välisissä vuorovaikutuksissa ja yhteistoiminnassa, jolle asetetaan yhteisiä tavoitteita ja joiden sujumiseksi luodaan sääntöjä yhteisöön kuuluviin ja kuulumattomiin jäseniin. (Nivala 2008, 50–51.)

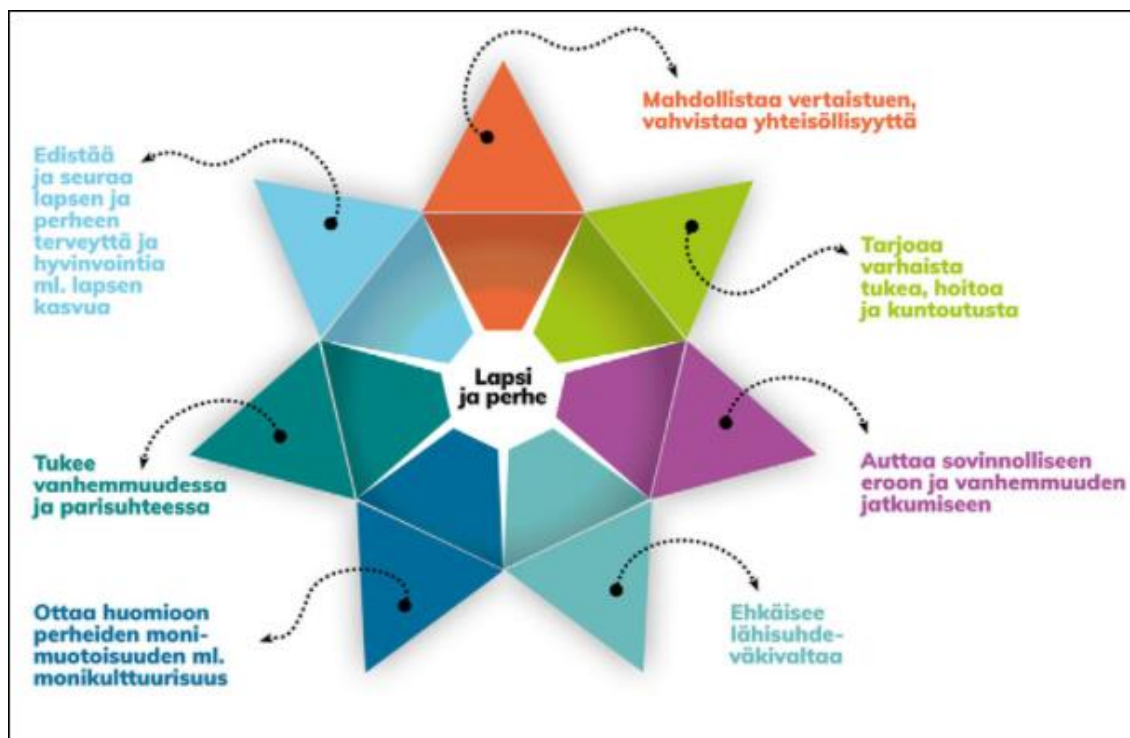
Yhteistä kaikille yhteisöille on, että samaan aikaan ihmisiä otetaan mukaan ja suljetaan pois. Jokaisessa yhteisössä tehdään määrittelyä siitä, ketkä ovat jäseniä ja ketkä eivät. (Saastamoinen 2009, 42.) Tässä opinnäytetyössä yhteisöllisyyskäsitteeseen liitetään tunne yhteenkuuluvuudesta. Seuraavaksi esitellään perhekeskustoimintaa, joka mahdollistaa kohtaamispaikkana muun muassa vertaistuen ja vahvistaa yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta.

Perhekeskusten tehtävänä on edistää perheen terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea vanhemmuutta ja parisuhdetta. Perhekeskus tarjoaa varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta. Se auttaa myös sovinnolliseen eroon sekä vanhemmuuden jatkumiseen. Lisäksi se ottaa huomioon perheiden moninaisuuden ja pyrkii ehkäisemään lähisuhdeväkivaltaa. (Mitä perhekeskus tekee? 2021.)

Perhekeskusmallia (kuvio 5) on alettu kehittää valtion ohjaamana jo 2000-luvun alussa erilaisten hankkeiden kuten esimerkiksi KASTE-ohjelmien hankkeiden kautta. Perhekeskusmalli on verkostomainen toimijoiden, palveluiden, toimintojen sekä yhteisten sopimusten ja toimintamallien kokonaisuus.

Tavoitteena on tarjota palveluita asiakaslähtöisesti ja oikea-aikaisesti perheille yhteistyötahojen verkostojä hyödyntäen. (Mitä perhekeskus tekee? 2021.)

KUVIO 5. Mitä perhekeskus tekee? 2021.

Kansallisessa lapsistrategiassa (Kohti kansallista lapsistrategiaa 2040, 36) suosusitelaan, että lapsien lähiyhteisöjen voimaannuttaminen otetaan huomioon päätöksenteossa ja palveluissa. Lasten ja nuorten elinympäristöihin kannustetaan lisäämään kohtaamispaikkoja, joissa he tulevat kohdatuksi yksilöinä ja yhteisön jäseninä. Tavoitteena on lasten keskinäisten ja aikuisten välistenkin kohtaamisten lisääminen.

Myös Lape-hankkeen loppuraportissa (2018, 9–10) peräänkuulutettiin kohtaamispaikkatoiminnan kehittämistä lasten ja perheiden hyvinvoinnin tukemiseksi. Lapsiperheille on suunniteltu kohtaamispaikkoja, jossa tarjotaan ohjausta ja neuvontaa sekä jaetaan eri toimijoiden tietoa että asiantuntemusta. Lapsille tarjotaan leikkitoimintaa.

Yhteisöllisyyttä tukevia palveluita lisäämällä mahdollistetaan uusien sosiaalisten suhteiden syntyminen sekä niiden kehittäminen ja ylläpitäminen. Kokeakseen yhteenkuuluvuuden tunnetta ihminen tarvitsee sosiaalisia suhteita. Seuraavaksi

käsitellään sitä, miten sosiaaliset suhteet vaikuttavat vanhemmuuteen ja lasten hyvinvointiin ja heidän elämäänsä.

Vanhempien välinen suhde on ensimmäinen romanttinen yhteys ja yhteisö, jonka lapsi havaitsee. Vanhempien vuorovaikutuksen kautta lapsi oppii, kuinka ihmiset suhtautuvat toisiinsa. Lisäksi hän omaksuu ihmissuhteisiin liittyvät arvot, säännöt, normit ja käytöksen. (Whitton, Rhoades, Stanley, & Markman 2008; Einav 2013, 413–434.)

Tutkimusten (Sepa, Frodi & Ludvigsson 2002; Copeland & Harbaug 2005) mukaan vanhemmat, joilla ei ollut sosiaalista tukea kokevat enemmän stressiä vanhemmuudestaan kuin vanhemmat, joilla on sosiaalista tukea. Riittämättömän sosiaalisen tuen ja vanhempien kokeman stressin välisen yhteyden huomioiminen on tärkeää, koska yhä enemmän tuoreet vanhemmat ovat irrallaan omista tutuista sosiaalisista verkostoistaan, kun työn ja opiskelun myötä on muutettu kauemmas luontaisista verkostoista. Stressitutkimukset osoittavat, että perheen alkutilanteeseen katsomatta on sosiaalisen tuki olennaisen tärkeää kaikille vanhemmille ja koko perheen hyvinvoinnille. (Kalland 2012, 50.)

Isovanhempien ja muiden läheisten apu on yksi merkittävimmistä lapsiperheiden tukimuodoista. (Sorsa 2020, 17). Vanhempien eroja koskevien tutkimusten mukaan (Rotkirch 2014; Attar-Schwartz & Fuller-Thomson 2017; Tanskanen & Danielsbacka 2018) vanhempien ero ei yleensä vaikuta lapsen ja isovanhemman suhteeseen, eikä isovanhemman antama tuki lapsensa lapselle vähenny.

Sen sijaan isovanhemman avioero, uudelleen avioituminen tai leskeys voivat vaikuttaa merkittävästi perheen välisiin suhteisiin. Isovanhemmat, jotka eivät olleet koskaan eronneet, olivat tutkimuksen (Danielsbacka & Tanskanen 2018) mukaan eniten yhteydessä lapsenlapsiensa kanssa. Eronneet ja uudelleen avioituneet isoisät olivat vähemmän yhteyksissä lastenlastensa kanssa kuin eronneet ja uudelleen avioituneet isoäidit.

Sosiaalisen tuen vähentyessä myös vaatimukset parisuhteelle ovat kasvaneet, sillä aiemmin suvun, perheen ja yhteisön kesken jaetut tehtävät ovat kasaantuneet parisuhteelle. Puolisolta odotetaan sitä tukea, apua ja kanssakäymistä, mitä varhaisemmissa yhteisöissä saatiin muun muassa

kaukaisemmilta sukulaisilta, sisaruksilta ja ystäviltä. Sen lisäksi suhteelle on odotuksia seksin, rakkauden ja kiintymyksen kukoistamisesta. (Rotkirch 2014, 88.)

Yhteisöllisyyden kaipuu ei ole uutta, sillä luonnollisena äitiytenä pidetään tilaa, jossa on muitakin aikuisia ja lapsia ympärillä eikä vauva ole vain äidin vastuulla. Suomessa ei ole vielä ymmärretty yhteisöllisen kasvatuksen merkitystä. (Rotkirch 2014, 15, 242, 248; Hrdy 1999 mukaillen.)

Yhteisöllisen kasvatuksen uskotaan mahdollistaneen sen, että ihmiskunta pystyi lisääntymään tehokkaasti ja aivojen koko pystyi kasvamaan. Kun äiti sai apua muilta, hänelle jäi voimia ja aikaa hankkia seuraava lapsi nopeammin. Nykyään ajatellaan, että yhteisöllinen kasvatusta mahdollistaa tieteellisen, arvoneutraalin viitekehyksen, josta poliittisia projekteja voidaan arvioida ja korjata ideologisia ylilyöntejä. (Rotkirch 2014, 15, 245; Hrdy 1999 mukaillen)

Suomessa lastensuojelua kehitetään Hackneyn mallin mukaisesti, mikä mahdollistaa aiempaa paremmin koko perheen tukemisen. Ihmisten väliset suhteet ovat työskentelyn keskiössä. Perheellä on oma nimetty sosiaalityöntekijä ja hänen tiiminsä. Koko tiimi vastaa perheen asioista. Tiimin sisäinen keskustelu ja erilaisten näkökulmien tuominen yhteiseen keskusteluun ovat päätöksentekoa vahvistavia asioita. Yksikköä johtaa konsultoiva sosiaalityöntekijä. Hänen vastuullaan ovat kaikki asiakastapaukset. Koko tiimi on perheen asioista ajan tasalla, jolloin asiakkaalla on aina saatavilla työntekijä, joka on tietoinen perheen tilanteesta. Sosiaalityöntekijällä on oikeus koota tarvitsemansa yhteistyötahot perheen avuksi. Perheelle se tarkoittaa avun saamista mahdollisimman läheltä, esimerkiksi neuvolasta tai varhaiskasvatuksesta. Mallin käyttöönottamisen edellytys on yhteinen ymmärrys systeemisestä ajattelusta. Lisäksi tarvitaan integroivia rakenteita. Systeeminen ajattelu kannustaa vaihtoehtoiseen ajatteluun ja asiakkaan läheisverkoston aktivoimiseen. (Fagerström 2016, 4; Aaltio & Isokuortti 2019, 25.) Tutkimuksen (Ristikari ym. 2018, 125) mukaan sijoitettujen lasten vanhemmilla oli selvästi useammin useita yhtäaikaista kuormittavia tekijöitä kuten lyhyt koulutus, mielenterveysongelmia ja pitkäaikainen toimeentulotuen saanti elämässään verrattuna ei-sijoitettujen lasten vanhempiin.

Ihmisten vahvuus on lastenkasvatus, mutta se on samalla myös vanhemmuutemme haavoittuva kohta. Ellei vanhemman tuen tarvetta kohdata, hän voi menettää toivonsa ja jopa kääntyä lastansa vastaan. Yhteisö voi olla niin kirous kuin siunaus, molemmista puolista löytyy hyviä ja huonoja puolia. Isovanhempien apu voi kiristää vanhempien välisiä suhteita, lisätä ristiriitoja ja jännitteitä sekä tuoda kontrollintuntua ja sulkeutuneisuutta. (Rotkirch 2014, 15–16, 30.)

Tarvitaan uusia keinoja tukea lapsiperheitä. Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmissä ryhmänvetäjät huomasivat kehitystä vanhempien suhteessa. Ryhmän vanhemmat alkoivat puhumaan meistä perheenä minä ja vauva -ajattelun sijaan. Vahvuutta vanhemmuuteen -hanke on kesken ja sen pitkittäisvaikutuksia tutkitaan. Tutkimuksen hypoteesina on, että Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmään osallistuneiden lapset näkevät somaattisen terveyden ja kehityksen edistymisen myönteisemmin kuin verrokkiryhmän lapset. Tutkijat uskovat, että vanhempien tietoinen reflektointi niin oman kuin lapsen käytöksestä edistää lasten terveyttä ja hyvinvointia. (Kalland, Fagerlund, Koskull & Pajulo 2016, 9, 12.)

Unicefin-raportin (2013, 2) mukaan Alankomaissa asui maailman onnellisimmat lapset. Alankomaissa koko yhteiskunta osallistuu lastenkasvatukseen. Perheillä on laaja tukiverkosto, johon kuuluu naapureita, sisarusia ja isovanhemmat, jotka pitävät lapsia silmällä. Ihanteellisessa tilanteessa molemmat vanhemmat käyvät osa-aikaisesti töissä ja lastenhoidossa auttaa tukiverkosto, paikallisen päiväkodin tai perhepäivähoitajan lisäksi. (Acosta & Hutchison 2017, 197.)

Padlet-aineistossa esiin tulleet kehitysehdotukset eivät ole uusia. Samankaltaisia tuloksia on saatu muun muassa Pirkanmaan LAPE-hankkeen kartoituksessa. Kartoituksessa kysyttiin, miten voidaan tukea paremmin parisuhteita, vanhemmuutta ja erotilanteita. Vastauksien perusteella tietoisuus palveluista vaikutti heikolta, tiedottamista tulisi parantaa. Toivottiin vertaistukiryhmiä ja ammattilaisten vetämiä ryhmiä, joustavuutta ja nopeampaa palveluiden saatavuutta takaamalla riittävä henkilökunta. Henkilöstön osaamisen vahvistamista esitettiin myös, erityisesti kuuntelemiseen, kuulemiseen ja kohtaamiseen liittyen. Omien tukiverkkojen ollessa heikot. Kaivattiin kotiapua ja

lastenhoitoapua. Toivottiin saavutettavuutta tukipalveluihin myös ilta- ja viikonloppuaikaan. Vanhemman roolia lapsen ensisijaisena kasvattajana tulisi korostaa. (Nostoja VAIKUTA lasten ja perheiden palveluihin -kyselyn tuloksista 2017–2018, 2018.)

Valtioneuvoston julkaisussa (2021:2) koronakriisin jälkihuollossa huomioitaviksi asioiksi on esitetty eriarvoisuuden torjunta. Hyvinvoinnille ja terveyden edistämiseksi on varattava riittävät voimavarat ja palvelut tulee toteuttaa asiakaslähtöisesti, ei organisaatiolähtöisesti. Yhteistyön toimivuus on varmistettava kuntien ja hyvinvointialueiden välillä, järjestöjä unohtamatta. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin, terveyden ja pärjäävyyden edistämisen näkökulma on sisällytettävä laaja-alaisesti koko yhteiskunnan toimintaan. Pärjäävyys tulee nähdä prosessina lapsen ja nuoren arjen sekä heidän tärkeiden aikuisten ja ikätasoisten sosiaalisten suhteiden välillä. Lasten ja nuorten uskoa tulevaan on lisättävä mm. vaikuttamismahdollisuuksia lisäämällä. Heidän mielipiteensä on otettava mukaan arviointiin ja tietoa on hyödynnettävä.

Kaikki tahot, jotka antoivat palautteensa valtioneuvoston mietintöön koronanpandemiasta toipumiseksi, korostivat lapsien ja nuorten asemaa koronapandemiasta kärsivinä osapuolina. Heidän elämänsä haluttiin palauttaa ”normaaliksi” ensimmäisenä. Peräänkuulutettiin myös lasten ja nuorten hyvinvointia tukevien palveluiden ja toimintojen toteutusta, jotteivat nämä näkemykset jää vain puheeksi. (Kulmala 2021, 16–18.)

Läheiset sosiaaliset verkostomme vaikuttavat niin toimintakykyymme kuin palveluiden tarpeeseen. Läheisiltä saa tukea, neuvoja ja apua eri elämänvaiheissa. Yksinäisyyden tunne ja syrjintä ovat haitallisia läpi elämän. (Sorsa 2020, 19.) Perhe käsitteenä on hyvin moninainen ja siihen saatetaan liittää hyvin monenlaisia ihmissuhteita, ei pelkästään kodin piiriä koskevia. Parhaita tapoja vähentää perheyksiköiden haavoittuvuutta on tunnistaa ja tukea perhesiteitä. Usein jokainen toimiva ja tärkeä perhesuhde tuo lisää hyvinvointia koko perheelle. Esimerkiksi yhden perheenjäsenen sairastuessa vakavasti, on muista suhteista apua. Perheyksikkö ei ole niin haavoittuvainen yhden osapuolen sairastuessa kuin se olisi ilman muita suhteita. (Rotkirch 2014, 241.) Turvatakseen oman ja lastensa hyvinvoinnin vanhemmat tarvitsevat yhteisön

tukea monin eritavoin lapsensa kasvatukseen. Yhteiskunnan tulisi tukea erityisesti niitä perheitä, joiden tukiverkostojen ja yhteisöihin kuulumisen tiedetään tutkimustiedon (mm. Danielsbacka & Tanskanen 2018, Bowlby 1957) valossa olevan heikommat kuin toisten.

4.2.2 Ajanhallinnan vaikeuksissa tukeminen

Kaikissa Padlet-aineiston kommentteissa mainittiin välillisesti tai välittömästi vaikeudet, jotka liittyvät puolisoiden yhteisen ajan vähäisyyteen arjessa.

Ratkaisuksi ehdotettiin kodinhoitajan saamista jokaiseen perheeseen, automaattisesti lapsen syntymän jälkeen. Kodinhoitajan tehtäviksi ehdotettiin ruuanlaittoa, siivousta ja muita perhearkea tukevia toimintoja.

Kotiin kaivattiin hoitajaa, joka mahdollistaisi vanhempien kahdenkeskisen ajan. Toiveet vaihtelivat kuukausittaisesta vapaapäivästä säännöllisiin, muutaman tunnun vapaa-ajan hetkiin. Parisuhdetta kannatteleviksi koettiin myös lastenhoitopalvelut, jotka mahdollistaisivat vanhempien keskinäiset, pari kertaa vuodessa toteutettavat viikonloput. Vanhemmilla olisi tilaisuus päättää itse, mihin yhteisen aikansa käyttäisivät. Viikonlopun aikana vanhemmat kerkeäisivät huomioimaan myös toisiaan.

Kotipalvelu hoitamaan lapsia, siivoamaan kotia tms että vanhemmilla aikaa tehdä jotain muuta. (J 1)

Itse tietää mitä kaipaa eniten: unta vai yhteistä kävelyä vai hyvää ruokaa rauhassa, ja kaiken sen keskellä tai unen jälkeen jaksaa kuunnella ja tavata henkisesti myös puolisoa. (E 1)

Empiirisen aineiston mukaan vanhempien yksi haaste oli löytää aikaa parisuhteelle. Mitä aika sitten on? Puhuessamme ajasta tarkoitamme kellonaikaa, vuodenaikoja ja kalenterin kulkua. Aika on kuitenkin tätä monimutkaisempi sosiaalinen konstruktio sekä myös sosiaalinen instituutio. Tämän ymmärtäessään on oivaltanut, että käsityksemme ajasta perustuu sopimukseen, joka on muodostunut vastaamaan kulloistakin yhteiskuntamuotoa, työnjakoa ja muita tapoja järjestää yhteistä sosiaalista elämää. Aikarakenteet eivät ole syntyneet itsestään vaan niillä on tarkoituksensa. Abstraktin ajan voisi

jakaa muutoinkin kuin 24 tuntia vuorokaudessa tai seitsemän päivää viikossa, jos se olisi sosiaalisesti tarkoituksenmukaista. (Anttila, Anttila, Liikkanen & Pääkkönen 2015, 5.)

Kontulan (2013, 159, 223) tutkimuksen mukaan nykypäivän erojen taustalla on yleisesti pariskuntien yhteisen ajan puute. Eronneiden naisten ja miesten vastaukset erosivat toisistaan kaikkein eniten, kun he muistelivat, kuinka usein riitoja oli ollut lastenhoidosta, kasvatuksesta ja yhteisen ajan määrästä. Eronneet naiset ilmoittivat näistä ristiriidoista myös selkeästi enemmän kuin tutkimushetkellä edelleen parisuhteessa elävät naiset. Naisvastaajista kaksi kolmasosaa oli tyytymättömiä yhteisen ajan määrään ex-puolisonsa kanssa. Eronneet miehet eivät olleet huomanneet ristiriitoja yhteisen ajan määrästä sen enempää kuin edelleen parisuhteessa elävät miehet.

Ristiriidoilla lastenhoidosta, kasvatuksesta ja yhteisen ajan määrästä näyttää olevan naisille parisuhteessa enemmän merkitystä kuin miehille. Nämä kokemukselliset eroavaisuudet saattavat selittää siitä, miksi miehet eivät ymmärrä parisuhteen päättymistä. Miehet eivät naisten mukaan aina ymmärrä, kuinka tärkeitä asioita lastenhoito ja yhteiseen aikaan liittyvät erimielisyydet ovat naisille. (Kontula 2013, 159, 223.)

Ruotsinkieliset pariskunnat olivat selvästi tyytyväisempiä yhteisen ajan määrään kuin suomenkieliset pariskunnat. Yhteinen aika on lisännyt parien yhteenkuuluvuutta. Yhteisen ajan määrää selitti se, että lähes puolet ruotsinkielisistä vastaajista asui harvaan asutulla maaseudulla. Suomenkielisistä vastaajista alle kymmenesosa asui harvaan asutulla maaseudulla. Maaseudulla myös suomenkieliset olivat eronneet selvästi harvemmin kuin kaupungissa elävät. Maaseudulla elävien on todettu olevan muutoinkin onnellisempia kuin kaupungissa asuvien. (Kontula 2013, 233–234.)

Klemettin ym. (2018, 36) tutkimuksessa parisuhteesta pyydettiin arvioimaan molemminpuolista kunnioitusta, yhteisen ajan määrää ja yhdessä tekemistä. Myös keskustelun avoimuutta, ymmärretyksi tulemistä ja seksiä puolison kanssa pyydettiin arvioimaan. Lisäksi arvioitiin yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä työnjakoa kotitöissä ja lastenhoidossa. Tutkimuksessa vastausten arviointi

pohjaksi nostettiin erittäin tyytyväisten osuus. Yhteisen ajan määrään oli koko maassa tyytyväisiä vain 10 % synnyttäneistä vastaajista (n=425-427) ja 18 % toisen vanhemman vastaajista (n= 297–299). Sen sijaan molemminpuolinen kunnioitus ja yhteenkuuluvuuden tunteet olivat 50 %-60 % välillä.

Vanhempien ajanhallintaan ja keskinäiseen aikaan vaikuttavat olennaisesti myös työn ja perheen yhteensovittamisen kysymykset. Suomessa lapsiperheiden vanhempien työssäkäynti ei eroa muista työssä käyvistä suomalaisista. He tekevät yhtä usein osa-aikatyötä, epäsäännöllistä työtä ja pitkiä työpäiviä kuin muutkin suomalaiset. Korkeasti koulutetut vanhemmat tekevät muita useimmin alle 40-tuntista työviikkoa ja harvemmin töitä iltaisin, viikonloppuisin tai öisin. (Sorsa & Rotkirch 2020, 44.)

Äidit tekevät isejä lyhempiä työpäiviä. Kolme neljästä äidistä tekee alle 40-tuntista työviikkoa, isejstä selvästi alle puolet. Enemmistö (57 %) isejstä tekee yli 40-tuntista työviikkoa. Melkein joka viides isä tekee yli 45-tuntista työviikkoa perheissä, joissa on ainakin yksi alle 15-vuotias lapsi. Kolmasosa lapsiperheiden huoltajista tekee töitä sekä iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Erityisesti korkeakoulutettujen lasten vanhemmillä etätöiden tekeminen on lisääntynyt vuosien 2010 ja 2018 välillä. (Sorsa & Rotkirch 2020, 44.)

Unicefin-raportin (2013, 2) mukaan Alankomaat oli ainut maa, joka ylsi viiden parhaan maan joukkoon kaikilla osa-alueilla, kun selvitettiin missä maailman onnellisimmat lapset asuvat. Euroopan Unionin tilaston mukaan Alankomaissa osa-aikatyötä teki 49,6 % 15–64 ikäisten väestöryhmästä vuonna 2014. Suomessa vastaava osa-aikaisten työntekijöiden osuus oli 14,1 %. Toista työtä tekevien osuus on kuitenkin vain hieman korkeampi kuin Suomessa: 8,4 % Alankomaissa 2014 ja Suomessa 5,5 %. (Eurostat, 2015.) Osa-aikatyön tekeminen mahdollistaa ajan käyttämisen muuhun, esimerkiksi perheen yhteiseen tekemiseen.

Perry (2020, 53) kiteyttää hyvin vanhemmuuden haasteita parisuhteelle. Vanhemmuus rasittaa parisuhdetta sillä spontaanisuus vaarantuu, kahdenkeskeinen aika vähenee ja oma aika loppuu täysin tai vähenee. Vanhempien unirytmit häiriintyvät ja univaje on yleistä. Yhteisen ajan löytäminen

parisuhteelle lapsiperheessä onkin tutkimuskirjallisuuden ja empiirisen aineiston pohjalta haastavaa. Aika on kuitenkin abstrakti käsite, joka perustuu sopimukseen, joka on muodostunut vastaamaan yhteiskuntamuotoa ja muita tapoja järjestää yhteistä sosiaalista elämää. Abstraktin asian ajan loppuessa, onkin syytä pohtia, mihin tuo aika katoaa ja miettiä omia valintojaan sen jakamisessa.

4.2.3 Mahdollisuus valinnanvapauteen

Padlet-seinän vastauksissa vanhemmat kaipasivat valinnanvapautta palveluihin, jotta ne sopisivat heidän elämäntilanteeseensa ja perheensä tarpeisiin parhaiten. Toiveita erilaisista palveluista ja niiden järjestämistavoista tuli enemmän kuin oli vastaajia. Valittaviksi palveluiksi ehdotettiin muun muassa erilaisia tapahtumia, verkkotehtäviä ja pariterapiaa.

Vanhemmuuden tukemiseksi toivottiin kotipalvelukäyntejä, joissa olisi mahdollisuus keskustella lapsen kasvusta ja kehityksestä. Vanhemmille kaivattiin lastenhoitoapua, jotta asioiden hoitaminen ja itsestä huolehtiminen olisi mahdollista. Siivousavun saaminen pari kertaa kuukaudessa kerrottiin helpottavan vanhempien arkea ja jaksamista. Tällöin aikaa vapautuisi muuhun.

Neuvolaan toivottiin keskusteluja parisuhteesta. Terveystieteiden osaamisen rinnalle esitettiin sosionomeja ja heidän asiantuntemustaan. Vastaajien mukaan sosionomeilta olisi mahdollisuus saada tukea, joka edistää sosiaalista turvallisuutta. Lisäksi arveltiin, että sosionomien työskentelyn myötä asiakkaat pääsisivät useammin mukaan palveluiden suunnitteluun. Vastaajien mielestä myös varhaisen tuen tarpeet tunnistettaisiin nykyistä varmemmin. Vanhemmuutta riittävästi tukemalla tuettaisiin myös parisuhteiden hyvinvointia.

Parisuhde voi paremmin jo sillä, että vanhemmat saavat riittävästi tukea vanhemmuuteensa. (K1)

Neuvolatoiminnan kehittäminen ja parantaminen ovat yksi keskeisimmistä Padlet-vastaajien kehittämiskohteista. Neuvola-aikojen odotetaan

terveydenhuollonpuolelta toteutuvan aikataulun mukaisesti. Vastaaja toivoivat tapaamisilta kiireettömyyttä. Mikäli aikataulu on jo valmiiksi myöhässä ja asiakkaalle välittyy työntekijän kiire, ei asiakas ala kertomaan ongelmistaan. Myös työntekijöiden pysyvyyteen tulee kiinnittää huomiota, jotta luottamussuhde työntekijään syntyy, eikä joka kerta tarvitse luoda uutta suhdetta.

Jos perheessä joskus olisi jokin ongelma, pitäisi siitä ehtiä ja pystyä puhumaan neuvolassa. Kun oma käyntiaika on jo valmiiksi 20 min myöhässä ja lapsi vain hosutaan puntariin ja rokotettavaksi ei tule sellainen olo että hoitaja haluaisi sinun vastaavan mitään muuta kuin että ihan ok, kun kysyy miten parisuhde voi tai kuinka jaksatte..
(F1)

Vastaajat kaipasivat neuvolasta enemmän tukea sen ymmärtämiseen, miten lapsi muuttaa parisuhdetta ja miten he voivat hoitaa omaa parisuhdettaan. Parisuhteesta pitää ylipäättään puhua neuvolassa. Neuvolaan kaivattiin monialaista osaamista ja sitä, että lapsen lisäksi keskitytään myös vanhempiin. Kysytään vanhempien vointia eikä pelkästään lapsen. Vastaajat ehdottivat, että neuvola säätelisi kotihoitajan saantia kotiin, jolloin kaikki perheet tulisivat kohdatuksi ja avun saanti perheille helpottuisi.

Padlet-aineiston analyysin mukaan palveluita suunniteltaessa ja järjestettäessä tulee huomioida perheiden moninaisuus ja valinnanvapaus. Palvelut on lähtökohtaisesti suunniteltu heteropariskunnille. Palveluverkostojen ulkopuolelle jää asiakasryhmiä, joita ei ole riittävästi huomioitu. Vertaisryhmiä on järjestetty suppeasti, esimerkiksi izeille kaivattiin omia ryhmiä. Toivottiin ennakkoluulotonta ja neutraalia suhtautumista kaikkiin perhemuotoihin. Poliitikassa ehdotukset uudistuksista ja vaatimuksista saattavat jopa loukata ja syrjiä ihmisoikeuksia ja olla haitallisia lapsen kehityksen kannalta. (Rotkirch 2014, 245).

Terveyden ja hyvinvointilaitoksen julkaisun (Hakulinen ym. 2018, 25–34) mukaan neuvoloissa ei hyödynnetä kaikkia tilaisuuksia tukea vanhemmuutta ja parisuhdetta. Osa terveystarkastuksista on tehnyt asetuksen (VNA 338/2011) vastaisia ratkaisuja vähentäessään terveystarkastusten määriä tai järjestäessään terveystarkastukset vain osalle perheistä. Vanhemmuuden ja parisuhteen tuloksellisuuden kannalta on välttämätöntä, että määräaikaisten terveystarkastusten määristä ei tingitä ja tarkastuksiin on varattu riittävästi aikaa.

Neuvolan vastaanotolla tulisi olla sellainen ilmapiiri, että vanhempi uskaltaisi kertoa tuntemuksistaan ilman syyllistymistä ja ymmärtäisi, että on olemassa monia mielenterveyden ongelmia, jotka voivat haitata vauvan ja vanhemman vuorovaikutusta sekä koko perheen hyvinvointia. (Pietikäinen, Hakulinen & Holopainen 2020, 193.)

Tuen tarpeellisuudesta huolimatta monien vanhempien kokemus on, että he saavat liian vähän sosiaalista tukea ja huonosti apua vanhemmuuteen liittyviin huoliinsa. Apua hakeneista puolet koki, ettei ollut saanut ammattiauttajalta edes lähes riittävää tukea parisuhdeongelmiinsa. (Perälä ym. 2011, 8, 44; Klemetti, Tallgren, Pajamäki & Lehto 2013, Kontula 2013, 231.)

Perheille, jotka tulevat ensimmäistä kertaa vanhemmiksi, tulee järjestää moniammatillista perhevalmennusta, joka sisältää vertaisryhmätoimintaa. Terveysneuvonnan on tuettava parisuhdetta, vanhemmaksi kasvamista ja edistettävä perheen sosiaalista tukiverkoston. (Valtioneuvoston asetusneuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 380/2009.) Porvoon kaupungissa sosionomeja onkin palkattu neuvolan perhetyöhön terveydenhoitajien työpareiksi muun muassa tukemaan vanhemmuutta ja vanhempien parisuhdetta. (Neuvolan perhetyö, n.d.).

Lastenhoidon järjestäminen uusperheissä on erityisen tärkeä muistaa, sillä ilman kahden ihmisen parisuhdetta ei ole koko uusperhettä. Vanhempien vastuulla on pitää huolta siitä, että lapset oppivat, että vanhempien välillä on jotakin kahdenkeskistä, mistä lapset ovat ulkona. Biologisen vanhemman vastuulla on osoittaa lapsille, että puoliso on perheen toinen aikuinen ja hänelle tärkeä. Unelmat ja arjen todellisuus ajankäytössä törmäävät, kun kilpailevia intressejä on yhteisen ajan rinnalla, muun muassa lasten harrastukset ja tapaamiset. Jääkö parisuhteelle tilaa uusperheissä? (Heiskanen, Koskinen, Kumpula, Salmi, Vaaranen & Åberg 2016, 167–168.)

Suomalaisessa yhteiskunnassa oletetaan, että puoliset ovat seksuaalisessa suhteessa ja auttavat toisiaan taloudellisesti. Vaikka asialle ei ole juridisia

periaatteita, ohjaa tämä oletus sosiaaliviranomaisten toimintaa. Elatusoletus perustuu ajatukseen, että yhdessä asuvat läheiset henkilöt osallistuvat toistensa elatukseen. (Rotkirch 2014, 85–86.) Puolison tuloilla on vaikutuksia esimerkiksi työmarkkinatukeen, yleiseen asumistukeen ja lesken eläkkeeseen.

Ei ole mitään perustetta sille, että heteropariskunnan muodostama ydinperhe olisi se oikea perhemalli. Ei ole myöskään perustetta sille, että se olisi aikansa elänyt ja jotenkin huono perhemuoto. Ei myöskään tulisi olettaa, että palkattu ammattilainen lähtökohtaisesti olisi parempi vaihtoehto lasta hoidettaessa kuin isovanhempi. (Rotkirch 2014, 245.)

Asiakkaan valinnanvapaus julkisessa sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmässä ei ole yksiselitteistä ja siten sille ei ole olemassa yhtä määritelmää. Yleisesti valinnanvapaus tarkoittaa kiireetöntä hoitoa. Kiireettömässä hoidossa valinnanvapaus tarkoittaa ensisijaisesti palveluntarjoajan valintaa (missä). Lisäksi voi olla valittavana kuka palvelua antaa, milloin palvelua vastaanotetaan sekä mitä ja miten palvelumuoto tarjotaan käytännössä. (Junnila, Whellams & Hietapakka 2016, 62; Le Grand 2007 mukaan.)

Tutkimuksen mukaan perheellä on hyvä olla mahdollisuus valita sille sopivin palvelu. Jos sopivaa vaihtoehtoa ei ole, palvelu jää käyttämättä. Ajoissa annettu tuki vahvistaa parien ja vanhempien omia voimavaroja ja parantaa perheen hyvinvointia. Digitaaliset palvelut kehittyvät nopeasti. Valtakunnalliset palvelut mahdollistavat nimettömät yhteydenotot. Maksuttomien verkkopalveluiden kautta on mahdollista ylittää avun hakemisen yleisiä esteitä. Näitä ovat muun muassa palveluiden puutteellinen saatavuus, kustannukset, pitkät etäisyydet, lastenhoidon järjestäminen, pelko leimaantumisesta ja sopivan ajan löytäminen. (Heiskanen ym. 2019, 33.)

Vanhemmuuden pulmatilanteisiin on apua saatavilla esimerkiksi koulutettujen vertaisohjaajien vetämien tukiryhmien ja perhekahviloiden kautta. Eropalveluiden hajanaisuus on koettu ongelmallisena erotilanteissa. Tähän on pyritty vastaamaan luomalla yhteinen Apua eroon -sivusto, joka kokoaa yhteen erilaiset palveluiden tarjoajat. (Heiskanen ym. 2019, 31.) Lisäksi tietoa parisuhteen ja

vanhemmuuden tuen palveluista on koottu mm. Väestöliitto Ry:n ja kumppanijärjestöjen kokoamalle hyvä kysymys -sivustolle. (hyvakysymys.fi).

Lainsäädännön tarkastelu osoittaa, että asiakkaalla on mahdollisuus valita perusterveydenhuollon hoitoyksikkönsä ja yhteistyössä lääkärin kanssa myös erikoissairaanhoidon yksikkönsä. Lisäksi asiakkaalla on mahdollista valita häntä hoitava ammattihenkilö toimintayksikössä. (Terveystieteiden tutkimuskeskuslaki 1326/2010, 47–49 §.) Sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) ei vastaavia valinnanvapauslainsäädöksiä ole. Sen sijaan sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista säädettyssä laissa (812/2000) yksilöidään asiakkaan oikeus saada selvitys erilaisista vaihtoehdoista. Lain mukaan asiakkaan toiveet ja mielipiteet on otettava huomioon ja hänen itsemääräämisoikeuttaan on kunnioitettava.

Terveystieteiden tutkimuskeskuslaissa (1326/2010 § 47–49) kirjoitetaan, että asiakkaalla on mahdollisuus valita perusterveydenhuollon hoitoyksikkönsä ja yhteistyössä lääkärin kanssa myös erikoissairaanhoidon yksikkönsä. Lisäksi asiakkaalla on mahdollista valita häntä hoitava ammattihenkilö toimintayksikössä.

Kuten Junnilan ym. (2016, 62) tutkimuksessa myös tässä opinnäytetyössä valinnanvapautta tarkastellaan palveluiden käyttäjien näkökulmasta. Valinnanvapaus nähdään asiakasosallisuutta lisäävänä tekijänä ja arvona itsessään. Samalla pohditaan valinnanvapautta palvelujärjestelmää muuttavana ilmiönä.

Perheet ja elämäntilanteet niissä ovat hyvin erilaisia ja irtaantuminen tai sitoutuminen lapsiperheen arjessa on moninaista. Palveluihin kaivattiin monipuolisuutta ja vaihtoehtoja. Valinnanvapautta palveluissa pitäisi lisätä siten, että vanhemmat voisivat vaikuttaa muun muassa palvelun paikkaan, aikaan ja säännöllisyyteen. Samanlaisia tuloksia on saatu muun muassa LAPE-hankkeessa (vrt. Nostoja VAIKUTA lasten ja perheiden palveluihin -kyselyn tuloksista 2017–2018, 2018.)

4.2.4 Apua arkielämän organisoinnin haasteiden hallintaan

Empiirisen aineiston perusteella lastenhoidon tarjoaminen ja järjestäminen koettiin tärkeimmäksi asiaksi, joka tukee lapsiperheiden vanhempia huoltamaan parisuhdettaan. Kun lastenhoito järjestetään, ei palveluita jätetä käyttämättä lastenhoito-ongelmien vuoksi. Varsinaista parisuhdepalvelua ei edes kaivattu, vaan mahdollisuutta saada kahdenkeskistä aikaa yhdessä puolison kanssa tai aikaa siihen, mihin kukin perhe sitä kokeekaan tarvitsevansa.

Vastaajat kuvasivat, että parisuhdepalvelu voisi olla järjestettyä toimintaa, yhdessäoloa puolison kanssa ja samalla muihin vanhempiin tutustumista. Yhdessä tekeminen voisi olla erilaisia ulkopelejä tai vaikka jalkapalloa. Tukea arkeen ja parisuhteen hoitoon toivottiin lisää muun muassa ennaltaehkäisevänä pariterapiana ja valmiiseen ruokapöytään pääsemisenä.

Vanhempien parisuhdetta edistävä toiminta voisi olla muiden vanhempien kanssa urheilua, jalkapalloa, ulkopelejä, kylpylä tai uimahalli tms, jossa tulisi yhdessä olemista ja virkistäytymistä. (B2)

Olisipa kyseessä oikeastaan mikä vaan (esim. verkkotehtäviä, pariterapia, ryhmäkeskusteluja, luentoja, keskustelutehtäviä kumppanin kanssa) muoto niin erittäin tärkeänä ja hyödyllisenä pitäisin lastenhoidon järjestämistä ja tarjoamista! (A1)

Tukiverkostojen puuttuminen estää osallistumisen palveluihin, koska lastenhoitoa ei ole mahdollista järjestää. Luotettavan hoitajan järjestäminen tukee vanhempaa jättämään lapsensa toisinaan hoitoon. Kommentoijien mukaan monelle lapsen hoitoon jättäminen on henkisesti vaikeaa.

Lastenhoidon järjestämiseen liittyviä toiveita vastaajilla oli monipuolisesti ja toiveet olivat perusteltu arkielämää helpottavina tekijöinä. Esimerkiksi lapsiperheille suunnatuissa palveluissa pitää huomioida ruokailujen järjestäminen, jotta osallistuminen ei aiheuta lisästressiä ja -organisointia perheille. Vastaajien mukaan parasta on, jos palveluissa olisi järjestetty normaaliin ruokailurytmin mukaiset ruokailut. Näin vanhempien ei tarvitse kiirehtiä kotiin laittamaan ruokaa, eikä lasten päivärytmikään kärsi. Lastenhoitopalvelu tulisi olla saatavilla kohtuuhinnalla, jotta kaikilla on mahdollisuus sitä käyttää. Kustannus ei saa tulla esteeksi palvelun käytölle. Myös

ilmaista lastenhoitoa kannatettiin. Perheet toivoivat palveluiden parempaa saatavuutta ja saavutettavuutta. Palvelun toivottiin olevan tarjolla kaikille, niin ettei oikeutta palveluun tarvitsisi anoa keneltäkään. Lastenhoitoa toivottiin perhetyöstä säännöllisesti ja niin, että jatkuvuus olisi turvattu. Käynnin toivottiin kestävän enemmän kuin kaksi tuntia kerrallaan. Lastenhoitoa toivottiin myös iltapäiväaikaan ja viikonloppuisin esimerkiksi puistotätien avulla, näin mahdollistuisi vanhempien yhteinen aika joustavasti ja tasavertaisesti. Lastenhoidon järjestäminen erityisesti uusperheiden arjessa, koettiin Padlet-aineiston analyysin perusteella olevan erityisen haastavaa.

Perheillä on mahdollisuus saada sosiaalihuoltolain perusteella (1301/2014 § 19) lapsiperheiden kotipalvelua, jos lapsen hyvinvoinnin turvaaminen ei ole mahdollista sairauden, synnytyksen, vamman tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen vuoksi. Erityisellä perhetilanteella tarkoitetaan vanhempien eroa, perheenjäsenen kuolemaa tai toisen vanhemman vankilassa oloa. Erityiseksi perhetilanteeksi lasketaan myös monikkoperheys tai omaishoitovelvollisuudet.

Kotipalvelu on perheen omien voimavarojen vahvistamista ja vanhemmuuden ja arjessa selviytymisen tukemista. Kotipalvelu on perheen avustamista jokapäiväisissä toiminnoissa. Toiminnot voivat liittyä asumiseen, hoitoon ja huolenpitoon, toimintakyvyn ylläpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen tai asiointiin. Kotipalvelu voi olla myös kotitöiden tekemistä. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 § 19.)

Empiirisessä aineistossa vastaajat toivoivat apua arjen pyörittämiseen. Mitä se arki sitten on? Arkiajattelussa arki käsitetään toistuvuutena, rutiinina tai vastakohtana juhlalle. (Salmi 2004, 15). Arki on inhimillisen toiminnan ja olemassaolon muoto, joka on mahdollisuutena läsnä missä tahansa. Arkisuus on samaan aikaan sekä välttämätöntä että terrorisoivaa. Rutiinit antavat mahdollisuuden olla tekemättä valintoja ja arvostelmia jättäen aikaa muulle tekemiselle ja ajattelulle. Samanaikaisesti arkiset rutiinit voivat olla tylsiä tai jopa uuvuttavia. (Jokinen 2005, 10–11.)

Arkea on kaikkialla ja se on vaikeasti havaittavissa. Ristiriitaistakin se on. Se on sekä kevyttä että painavaa. Sitä sekä ylistetään että halveksitaan. Arjen tavallisuus on elämää ylläpitävä sekä ulossulkeva ja julma. Arki pitää yllä hyvinvointia sekä eriarvoistavia käytänteitä. Arki on vuorovaikutteinen kokonaisuus. Tutkimuksissa on vaikea saavuttaa kaikkea sitä, mitä arkeen sisältyy. (Jokinen 2005, 158–159; Repo 2009, 28.)

Arkielämä on se valmis maailma, johon ihminen syntyy ja kasvaa. Siitä tulee tuttua ja itsestään selvää, eikä siihen suhtauduta reflektoiden. Eri vaihtoehtoja ei pohdita tietoisesti. Tästä seuraa, ettei arjessa toteudu ihmisen tietoinen oleminen, tietoinen suhde olemiseensa, vaan ihminen on siitä vieraantunut. (Salmi 2004, 20.) Todelliseen olemiseen pääseminen edellyttää arjesta etäännyttämistä, sen muuttamista ja itsen toteuttamista suhtautumalla ja suuntautumalla tietoisesti yhteiskunnalliseen olemiseen. Arkeen voidaan kyllä vaikuttaa, mutta filosofien mukaan tietoisien toiminnan ja ajattelun kehittäminen on arjessa vaikeaa, koska ihminen on liian kiinni arjen rutiineissa ja itsestäänselvyyksissä. (Salmi 2004, 20.)

Arkielämä on prosessi, jossa ihmiset muokkaavat arkielämän rakenteellisia ehtoja eletyksi elämäksi. Tässä määritelmässä tulee huomioiduksi ihmisten vuorovaikutus jokapäiväisten toimintakäytäntöjen ja yhteiskunnallisten rakenteiden välillä. (Salmi 2004, 23.) Ihmisen tapa elää omaa arkeaan on alkanut kehittyä jo lapsuudessa. Seuraavaksi kuvataan lapsuudenkodin merkitystä ihmisen elämässä.

Aikuisen kykenemättömyys solmia perhesiteitä on usein itsessään seurauksena heidän oman lapsuutensa puutteellisesta perhe-elämästä. John Bowlby on kirjoittanut päättymättömästä sosiaalisesta kehästä. Tällä hän viittaa ylisukupolvisiin hankaluuksiin turvallisen kodin takaamisessa ja kiinteiden perhesuhteiden luomisessa. (Bowlby 1957, 101–102.)

Tiiviiden ja suurien perheiden jäsenet tuntevat olonsa turvalliseksi tietäessään, että heidän lapistaan pidettäisiin huolta, jos he kuolisivat. Lapsi saattaa kärsiä normaalin perhe-elämän puuttumisesta aikuiseksi tullessaan ja ollessaan itse vanhempi. Alhaisen kuolleisuuden ja täystyöllisyyden yhteiskunnissa sosiaalinen

hyvinvointi näyttää riittävältä. Lapsi on riippuvainen vanhempiensa kyvystä solmia tehokkaita perhesiteitä, mikäli hän jäisi vaille normaalia perhe-elämää. (Bowlby 1957, 101–102.) Lapsuudenkodissa vanhempien luomat perhesiteet ovat ihanteellisessa tilanteessa lapsen elämässä myös silloin kun lapsesta tulee aikuisena vanhempi. Vanhempien kyky solmia toimivia perhesiteitä edes auttaa lasta solmimaan omassa elämässään perhesiteitä, joista saa apua elämässään.

Lapsiperheiden arkeen vaikuttavat muun muassa vanhempien työssäkäynti ja poliittiset päätökset. Työelämässä työntekijä nähdään vain työntekijänä, eikä ihmisenä, jonka elämään kuuluu muutakin kuin työelämä. Elämäkokonaisuusnäkökulman puuttuminen ei koske vain työelämää, vaan sitä tehdään kaikilla osa-alueilla. Esimerkiksi politiikassa jaetaan erikseen perhe-, sosiaali- ja työvoimapolitiikka. Lokeroimalla politiikkaa jätetään vähän tilaa niille huomioille, joita lokeroiden vuorovaikutuksessa todella tapahtuu. Eriyttämällä päätöksentekoa ei niiden keskinäistä yhteyttä välttämättä tule enää ajatelleeksi. Arkielämän näkökulma mahdollistaa ihmisten elämän eri puolien hahmottamiseen kokonaisuutena (Salmi 2004, 11.)

Lapsiperhearjen sujuvuus on otettava huomioon yhteiskunnan suunnittelussa. Lainsäädäntöä, teknologiaa ja työelämän käytäntöjä on kehitettävä siten, että ne lisäävät jouston ja vaikuttamisen mahdollisuuksia perheellisten elämässä ja työelämässä huomioiden kokonaisvaltaisesti elämäntilanteen. (Kohti kansallista lapsistrategiaa 2040, 2019, 36.)

Arki on täynnä valintoja. Moni tasapainoilee sen välillä viettääkö aikaa puolison kanssa vai laittaa tiskit. Panostaako työhön vai perheeseen? Jokainen meistä tekee aikaan liittyviä valintoja. Yhteiskunta asettaa kuitenkin tiettyjä raameja sen suhteen, paljonko aikaa on jaettavissa työnteon jälkeen ja millaisia palveluita perheille on käytettävissä. Ajan löytäminen parisuhteelle oli aineistojen perusteella vaikeaa lapsiperheiden arjessa. Työelämän muutoksilla, kuten laajennetuilla kauppojen aukioloajoilla on, vaikutusta perheiden hyvinvointiin, eivätkä ne ole aina myönteisiä. Yhteiskunnassa tarvitaan politiikkaa ja päätöksiä, joiden vaikutukset on selvitetty kokonaisvaltaisesti ihmisten arkeen. Pariskunnat tarvitsevat etäisyyttä omasta arjestaan, jotta pystyisivät tietoisesti muuttamaan omaa ja perheensä arkea, kohti parempaa.

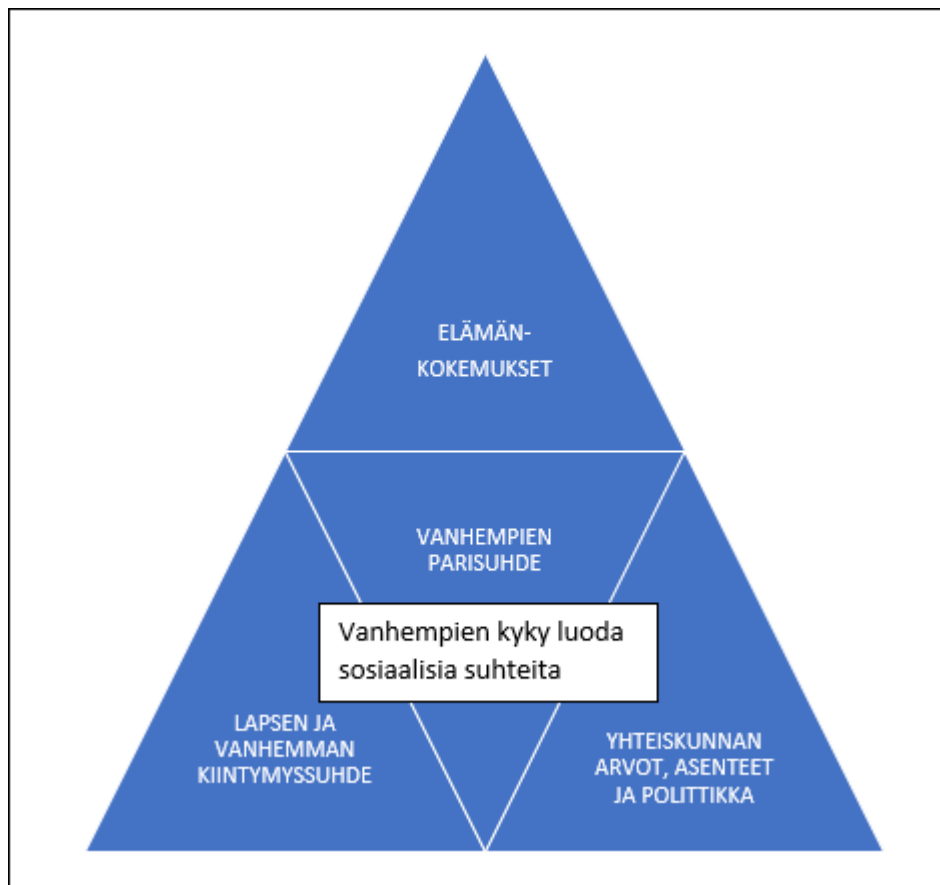
Padletilla kerätyn empiirisen aineiston perusteella palveluita tulee kehittää niin, että parisuhdepalvelut järjestetään lapsiperheitä tukevasti siten, että lastenhoito järjestetään ja järjestelyissä huomioidaan perheiden tarpeet. Palveluiden järjestämisessä ei tule olettaa perheiden olevan samanlaisia ja tarvitsevansa samanlaisia palveluita. Palveluihin tulee lisätä valinnanvapautta monin eri tavoin. Lisäksi vanhemmuutta tulee tukea yhteisöllisesti niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti. (kts. kuvio 6.)

KUVIO 6. Empiirisen aineiston perusteella palveluiden kehittämissuhteet lapsiperheiden parisuhteiden huomioiden.

Pohja ihmisten vuorovaikutustaidoille luodaan lapsuudessa. Aikuisen ihmisen parisuhteen kiintymysmalleihin heijastuvat jo hänen lapsuudessa oppimansa kiintymyssuhtemallit. Vanhempien välinen parisuhde luo pohjaa sille, kuinka lapsi ajattelee ja rakentaa malleja ihmissuhteista. Lapsi oppii vanhemmiltaan muun muassa vuorovaikutustaidot, arvot ja asenteet. Vanhempien kyky luoda myönteisiä sosiaalisia suhteita lisää perheen hyvinvointia, sillä tukiverkosto takaa apua elämän eri vaiheissa. Vanhempien luoma sosiaalinen tukiverkosto voi olla lapsen elämässä tukena myöhemminkin, vaikka lapsen vanhemmat

menehtyisivät. Tukea voi saada esimerkiksi lapsen tullessa itse vanhemmaksi. Yhteiskunnan poliittisilla päätöksillä on suoria ja välillisiä vaikutuksia lapsiperheiden elämään. Päätösten vaikutukset heijastuvat lasten kasvaessa myös heidän parisuhteisiinsa ja vanhemmuuteen. Esimerkiksi poliittiset muutokset vanhempainvapaisiin luovat pohjan vanhempainvapaiden käytölle. Perheet tekevät omat ratkaisunsa ja lapsi mallintaa vanhempiansa toimintaa itse vanhemmaksi tullessaan, opitun mallin mukaisesti. Kunkin yksilön parisuhteisiin vaikuttaa hänen aiemmat elämäkokemuksensa, kuten sosiaalinen ympäristö, asuinpaikka ja koulutus. Kun ihminen tiedostaa, mitä on oppinut hän voi myös muuttaa toimintatapojaan, arvojaan ja asenteitaan.

Kuvio 7. Parisuhteen pohja.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän laadullisen opinnäytetyön tarkoituksena oli osallistaa vanhempia ideoimaan ja kehittämään lapsiperheille tarkoitettuja palveluita parisuhteen tukemisen näkökulmasta. Opinnäytetyön tavoitteena on saada vastaajien mielipiteet ja ideat mukaan parisuhdepalveluiden kehittämistyöhön Pirkanmaalla. Tässä luvussa kuvataan opinnäytetyön keskeisimmät tulokset ja niitä tarkastellaan suhteessa opinnäytetyössä aiemmin esitettyihin teorioihin, tutkimuksiin ja empiirisiin tuloksiin. Lisäksi kootaan kehittämissuhteita lapsiperheiden vanhempien parisuhteiden tukemiseksi ja esitellään jatkotutkimusaiheita tämän opinnäytetyön perusteella. Myös opinnäytetyön luotettavuuteen ja eettisiin näkökohtiin otetaan kantaa tässä luvussa.

Tässä luvussa tarkastellaan tutkimuskysymyksiä ja tehdään niitä koskevia johtopäätöksiä. Luku sisältää myös pohdintaa siitä, miten lapsiperheiden vanhempien parisuhdetta voidaan tukea ja miten palveluita tulisi kehittää. Lisäksi opinnäytetyön tulokset esitellään Pirkanmaan parisuhdeverkostolle, jonka koollekutsujana toimii Kataja Ry. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi MLL Tampereen osasto.

5.1 Johtopäätökset

Sekä kerätyn empiirisen tiedon että tietokirjallisuuden (mm. Perälä ym. 2011, 8, 44, Saikkonen ym. 2019, 335) perusteella vanhemmat eivät koe saatavilla olevia palveluita sellaisiksi, että ne vastaisivat heidän tarpeisiinsa. Jos perheellä ei ole vielä varsinaista ongelmaa, on heidän vaikea saada yhteiskunnalta palvelua perheensä hyvinvoinnin ylläpitämiseksi pitkäjänteisesti. Lyhytaikaista palvelua on saatavilla, mutta aineistojen perusteella vanhempi ei lähde perustelemaan ja vaatimaan oikeutta palveluun, johon ei ole välttämätöntä tarvetta tai tarve ei ole palvelunkuvauksen mukaista. Edes kaikki lakisääteiset peruspalvelut eivät olleet aina toteutuneet (vrt. Hakulinen ym. 2018, 25–34.) Eikö tukea pitäisi saada, jos kokee sitä tarvitsevänsä? (vrt. Kansallinen lapsistrategia 2021.)

Läheisten apu on yksi merkittävimmistä lapsiperheiden tukimuodoista (mm. Sorsa 2020, 17). Yhteiskunnassa tapahtuvien muutosten, kuten kaupungistumisen, myötä lapsiperheet asuvat etäällä lapsuudenkodeistaan ja tukiverkostoistaan. Lapsiperhearjessa perheillä ei ole välttämättä keinoja ja jaksamista luoda itselleen uusia tukiverkostoja. Miten käy lapsiperheiden, joilla ei tuota tukea ole?

Lastenhoitoa järjestäviä tahoja kuten, MLL lastenhoitopalvelua tai erilaisia hoitajarinkejä, ei ole Suomessa kaikilla alueilla saatavilla, ja nämä ovat perheille maksullisia palveluita. Tämä eriarvoistaa lapsiperheitä Suomessa. Palveluverkosto ei huomioi esimerkiksi perheitä, joilla ei ole mahdollisuuksia taloudellisten tai maantieteellisten haasteiden takia palkata lastenhoitajaa ja joilta luontaiset tukiverkostot puuttuvat.

Padlet-aineiston tutkimustuloksien (kts. kuvio 3.) mukaan vanhemmat kaipaavat parisuhteidensa tueksi yhteisöllisyyttä, valinnanvapautta palveluihin sekä apua ajanhallintaan ja arjen organisoimiseen. Parisuhdepalveluita tulisi kehittää (kts. kaavio 5) niin, että niissä huomioitaisiin erityisesti lapsiperheiden tarpeet. Lapsiperheiden vanhemmille suunnattu parisuhdepalvelu sisältäisi mahdollisuuden lastenhoitoon. Lastenhoidon järjestämisessä pitäisi huomioida myös käytännön asiat, kuten ruokailut ja osallistumiskustannukset. Palveluita järjestettäessä tulisi kiinnittää huomiota perheiden moninaisuuteen ja siihen että tarjottaisiin erilaisia parisuhdepalveluiden muotoja esimerkiksi verkkotehtäviä, pariterapiaa tai koko perheen tapahtumia. Yhteisöllisyyttä ja neuvolan roolia vanhempien parisuhteiden tukemisessa tulisi kehittää. Aineistojen perustella vanhempien parisuhdetta tuettaisiin jo pelkästään sillä, että vanhemmat saavat riittävästi tukea vanhemmuuteensa (esim. Hartley ym. 2011, 81–91.)

Suomessa toivotaan yhteisöllistä kasvatusta ja jaettua vanhemmuutta. Kuten Gobnik (2016, 9–14) ja Rotkirch (2014, 251) kuvasivat, lasten kasvattamisvastuu ei ole vain biologisilla vanhemmilla. Yhteiskunnan tulisi tukea vanhempia lapsista huolehtimisessa, jotta vanhemmat jaksavat antaa erityistä rakkautta lapsilleen. Useimpia nykyisistä tukimuodoista (mm. taloudelliset tuet ja etuudet, vanhempainvapaat) ei mainittu ollenkaan empiirisessä aineistossa ja

tutkimuskirjallisuudessa niitä vain sivuttiin, jos niitä oli mainittu (esim. Peruspalvelujen tila 2020.)

Kuten aiemmin on todettu (mm. Hartley ym. 2011, 81–91), on vanhempien keskinäisen suhteen laadulla merkittävä vaikutus vanhemmuuden kokemukseen. Hyvinvoiva vanhempi on myös parempi vanhempi. Ei siis ole yhdentekevää millainen on vanhempien parisuhteen tila lapsiperheissä. Vanhempien parisuhteen tila heijastuu koko perheen hyvinvointiin. (Hakulinen ym. 2019, 9, Heiskanen ym. 2019, 30.). Lapsuudessa kokemamme kiintymyssuhdemalli vaikuttaa myös parisuhteeseemme aikuisuudessa. Lapsuudessa koettu puutteellinen kiintymyssuhde tuo hankaluuksia parisuhteiden luomiseen aikuisuudessa (vrt. Bowlby 1957, 101–102, Hazan & Shaver 1987, 521 & Keltikangas-Järvinen 2012, 40.) Jokaiselle lapselle tulisi turvata turvallinen kiintymyssuhdemalli lapsuudessa. Se onnistuu vanhemmuutta tukemalla muun muassa järkevillä poliittisilla päätöksillä, joiden vaikutukset on tutkittu. (kts. kuvio 7.)

Yhteisöllisen lastenkasvatuksen merkitystä ei voida ohittaa, se on tärkeää niin lapsen kuin vanhemman kannalta sekä yhteiskunnallisesti. (Bowlby 1969, Pulkkinen 1977.) Yhteisöllisyyttä kehittämällä tuetaan sosiaalisten suhteiden luomista ja ylläpitämistä. Jokainen ihminen tarvitsee toisen ihmisen läsnäoloa voidakseen hyvin kokonaisvaltaisesti.

Kun yhteiskunta osallistuu vanhemmuuden tukemiseen, se on merkki yhteisestä arvosta kohti lapsimyönteisempää yhteiskuntaa. Palvelut ja asennemuutokset merkitsevät vanhemmille sitä, etteivät he jää yksin vanhemmuutensa kanssa. Vanhemmat toivovat kaikille vanhemmille saatavia palveluita, jotta heidän ei tarvitse perustella palveluntarvettaan. Kuten Jokinen (2005, 123, 126) kuvasi on vanhemmuus yksi yhteiskunnan perusakseleista. Yhteiskunnan tukiessa vanhemmuutta saadaan mahdollisesti haitalliset sosiaaliset kehät katkaistua ja tulevien lasten kasvuympäristöt suotuisammaksi. (vrt. Hakulinen ym. 2019, 9; Heiskanen ym. 2019, 30.)

Yhteiskunnassa tulisi lisätä eri hallinnonalojen välillä tehtävää yhteistyötä (Kansallinen lapsistrategia 2021, 14.). Esimerkiksi kuntatasolla olisi syytä miettiä,

miten saisi lisättyä parisuhdepalveluita kuntalaisille. Terveysthuollossa kohdataan uupuneita vanhempia, joilla ei ole tukiverkostoa. Varhaiskasvatuksella olisi osaaminen ja tilaa järjestää ilta- ja viikonloppuhoitoa lapsille, mutta kustannukset kasvavat ja työntekijöitä ei ole riittävästi. Yli hallinnonrajojen tehtävän yhteistyön ja kustannusten jakamisen avulla lastenhoito saataisiin järjestettyä esimerkiksi kodinhoitajien, perhetyöntekijöiden, neuvolan ja oppilas- ja järjestöyhteistyön avulla ennaltaehkäisevänä palveluna. Näin säästettäisiin korvaavien palveluiden käyttökustannuksissa, puhumattakaan vaikutuksista perheiden hyvinvointiin.

Lapsiperheiden parisuhteiden tukemiseen tarvitaan yhteiskunnallisia ratkaisuja yli hallintorajojen. Työvoimapolitiikassa tulee kiinnittää enemmän huomiota siihen, miten ratkaisut vaikuttavat lapsiperheisiin (esim. ylityöt, lepolainsäädäntö). Myös lakiuudistuksissa tulee huomioida pitkäaikaiset seuraukset (esim. subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen, eri perhemuotojen mahdollisuudet käyttää palveluita tai tukia). Asioita tulee miettiä ihmisten arkielämästä käsin, eikä irrallisina osina siitä. Salmi (2004, 11) on peräänkuuluttanut ihmisten kokonaisvaltaista huomioimista. Vanhempien parisuhdetta tulisi tarkastella koko ihmisten elämäkokonaisuudessa, ei vain irrallisena osana sitä.

5.2 Pohdinta

Johtaako perheiden tuen tarpeiden ja peruspalveluiden laiminlyönnit siihen, että erityistason ja vaativan tason palveluiden tarve kasvaa koko ajan? Aineistojen perusteella nykyiset tukimuodot perheille eivät vastaa perheiden tarpeisiin. Yhteiskunta tarjoaa kaikille lapsiperheille taloudellista tukea (mm. lapsilisä), mutta opinnäytetyön tulosten mukaan perheet kaipaavat jaettua vanhemmuutta ja yhteisöllistä tukea vanhemmuuteensa.

Neuvolan henkilöstöltä odotetaan osaamista sellaisten ongelmien kohtaamiseen, jotka ilmenevät vasta vanhemmaksi tulemisen myötä. Tulevien vanhempien kanssa tulisi keskustella enemmän siitä, millaisen mallin he ovat saaneet lapsena. Jos vanhemman suhde omiin vanhempiin on ollut jollain tavoin

puutteellinen, tulisi näille vanhemmille tarjota erityistä tukea heidän tullessaan vanhemmaksi. Kun vanhemmat miettivät saamiaan malleja, he voivat myös muuttaa opittuja toimintatapojaan ja näin katkaista haitallisten toimintatapojen, sanomattomien sääntöjen ja asenteiden siirtämisen omille lapsilleen. (vrt. Bowlby 1957, 109, Bowlby 1969, Pulkkinen 1977, Stolbow 2016, 33.) Palveluiden kehittämisessä tulisi muistaa, ettei tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ole samoja asioita. Toiset vanhemmat tarvitsevat enemmän tukea vanhemmuuteensa ja/tai parisuhteensa ylläpitämiseen kuin toiset.

Tukiverkostojen puuttuessa ratkaisuna perheiden tueksi voisi toimia varhaiskasvatuksen oheen kehitetty lisäpalvelu normaalin varhaiskasvatuksen lisäksi. Tällöin perheet voisivat valita varhaiskasvatuksen oheen lisäpalvelun ja varata ilta- ja/tai viikonloppuhoitoa tiettyinä aikoina järjestääkseen parisuhdeaikaa toisilleen tai tarpeelliseksi katsomaansa tarpeeseen. Palvelun järjestäjä voisi määritellä, onko palvelu lastenhoitoa vai varhaiskasvatusta. Järjestävät tahot takaisivat osaavat hoitajat. Myös tuttujen tilojen käyttö lastenhoidossa ja lähellä perheitä auttaisivat onnistuneen palvelun takaamisessa.

Palvelua tarjoamalla voitaisiin vähentää tukiperhetoimintaa koskevaa painetta, koska palveluun voisi valita kenet vain, eikä palvelu olisi rajoittunut vain lastensuojelu- ja kotipalvelukriteerit täyttävälle perheille. Näin voitaisiin myös vastata perheiden tarpeisiin oikea-aikaisesti ilman pitkiä jonotusaikoja. Jos toiminta tapahtuisi varhaiskasvatusyksiköissä, voitaisiin löytää myös vapaaehtoisia toimijoita toimintaan, koska vastuu jakautuisi toisten kanssa. Myös perhehoidon kustannuksista säästettäisiin, kun perhekoteihin ei tarvitsisi hankkia tarvittavia lastenhoitovälineitä. Perheille useamman henkilön kanssa toimiminen toisi jatkuvuuden ja turvallisuuden tunnetta. Kun uupuneet vanhemmat saisivat lisäpalvelusta apua heti sitä kaivatessaan, uupumus ei pahentuisi mahdollisen palvelun jonotusaikana. Näin tukiperhe- ja henkilötoimintaa voitaisiin kohdentaa entistä paremmin perheille, jotka tarvitsevat enemmän tukea vanhemmuuteensa.

Edellä kuvatulla ennaltaehkäisevällä palvelulla voisi säästää tulla monille eri tahoille. Kun vajavaisten tukiverkostojen omaavien perheiden palveluntarpeeseen vastattaisiin oikea-aikaisesti, eivät ongelmat pääsisi

kasaantumaan ja siten ilmenemään lisääntyneenä palvelutarpeena eri palveluissa.

Perhelähtöisten palveluiden rakentaminen vaatisi myös uudenlaista taloushallintoa niin valtion kuin kuntienkin instituutioissa. Valtionrahoituksen kriteerit rajaavat hyvin vahvasti, mihin raha tulee kunnissa käyttää, eikä sääntöjen ennakoimattomuuden vuoksi ennaltaehkäisevän rahoituksen järjestäminen ole yksinkertaista. Tätä ideaa olisi hyvä kokeille käytännössä, jotta taloudellisista vaikutuksista ja kustannuksista tai säästöistä voitaisiin puhua tietoperustaisesti. Kustannusten jakaminen eri hallintoalojen kesken varsinkin ennaltaehkäisevässä työssä on vaikeaa, koska mahdolliset kustannussäästöt tulevat pitkällä aikavälillä.

Palveluiden kehittämisessä tulisi hyödyntää erilaisia asiakas- ja perheprofileja, jotta palveluiden erilaiset käyttäjät tulevat huomioiduiksi. Suomessa eletään ympärivuorokautisessa yhteiskunnassa, mutta silti suurin osa julkihallinnon virkamiehistä ja palveluista on saatavilla perinteiseen virka-aikaan klo 8–16, eikä näin ollen palvele tasapuolisesti perheitä.

Pohdin myös palveluiden markkinointia, erityisesti markkinoinnin aiheuttamia mielikuvia. Onko mainoskuvassa onnellinen pariskunta vai miettelias nainen ja mies vai vain kädet. Näin ei luotaisi stereotyyppistä kuvaa siitä, millaisessa parisuhteessa eläville palvelu on tarkoitettu. Vanhemmat kaipaavat perheille tekemistä ja toisten ihmisten kohtaamista ilman pelkoa, että joku häiriintyy lapsien läsnäolosta. Palvelu voisi yksinkertaisimmillaan olla tapahtumien perustamista ja markkinoimista. Tähän ei tarvittaisi parisuhdeosaajaa luennoimaan, pelkkä tapahtuman organisoiminen riittäisi. Lisäksi vertaisryhmässä vanhemmilla olisi mahdollisuus oppia omista toimintatavoistaan, vuorovaikutuksestaan ja vanhemmuudestaan, jakaen kokemuksia samassa elämäntilanteessa olevien kanssa. (vrt. Gottman & Gottman 2007,20.) Vertaisryhmiä olisi hyvä perustaa erilaisiin perhetilanteisiin ja tarpeisiin.

Hiljalleen laajeneva perhekeskusmalli on ajatuksena hieno, mutta edelleen kaukana suurimman osan perheiden arjesta. Miksi luoda uusia keskuksia, kun voitaisiin jalkautua varhaiskasvatyüksiköihin ympäri Suomea tuoden palvelut

perheiden luo? Kasvutappioista kärsivät kunnat voisivat erottua markkinoinnissa lupaamalla lapsiperheille ilta-aikaan tai viikonloppuun sijoittuvaa lastenhoitoa muutaman kerran vuodessa. Organisoituneet lastenhoitajat niin ikään toiminevat vetovoimaa lisäävinä tekijöinä, kun lapsiperhe, pohtii yhteisen ja oman ajan järjestämistä tukiverkoston sijaitessa kaukana.

Vahvuutta vanhemmuuteen -ryhmien (Kalland ym. 2016) toimintaan voisi ottaa mukaan parisuhteen asteittaisen tukemisen. Opinnäytetyöni perusteella jokaviikkoinen kokoontuminen parisuhdeasioiden äärelle on liiallista. Lopputulos voisi olla perheiden kannalta parempi, jos joka toinen viikko kokoonnuttaisiin vapaamuotoisemmin järjestäen vanhemmille yhteistä tekemistä perheenä, esimerkiksi yhteisiä kärrylenkkejä vertaisryhmässä. Vauvojen kasvaessa voitaisiin järjestää monipuolisesti erilaista toimintaa perheiden mielenkiintojen mukaan. Havainnollistettaisiin sitä, miten mahdollistaa parisuhdeaikaa. Opeteltaisiin nauttimaan yhteisistä hetkistä perheenä ja näkemään se merkittävänä osana vanhempien parisuhdetta.

Vaikka Padlet-aineistossa vanhempia pyydettiin kuvittelemaan parisuhdetta tukevia palveluita ilman rajoitteita ja resursseja, vanhempien toiveet olivat hyvin realistisia ja kohtuullisia. Kertooko tämä lapsiperheiden tilasta ja yhteiskunnastamme jotakin, kun ihmisillä ole aikaa kohdata toisiaan töissä (neuvola) tai kotona kiireettömästi?

Korostuvatko yhteiskunnan todelliset arvot globaalin kriisin (korona) aikana enemmän kuin normaalisti? Yhteistä arvopohjaa ja ”lapset ja nuoret” -periaatetta tulee jatkossa hyödyntää laajasti päätöksenteossa. Lasten etu ja perheiden hyvinvointi pitäisi ottaa paremmin huomioon yhteiskunnan päätöksenteossa, esimerkiksi työmarkkinajärjestöjen neuvotteluissa. Esimerkiksi vanhempien tekemän työviikon pituuteen tulisi kiinnittää enemmän huomiota ja miettiä ratkaisuja, miten lapsiperheiden vanhempien työviikko saataisiin pidettyä alle 40 tunnissa per viikko (vrt. Sorsa & Rotkirch 2020,44).

Opinnäytetyön aihe tuli koronapandemian myötä valtakunnallisesti erittäin ajankohtaiseksi. Suomessa valtioneuvoston mietintöön (Kulmala 2021, 16–18) palautteensa antaneet tahot korostivat lasten ja nuorten hyvinvointia koronasta

toipumiseksi. Lasten ja nuorten hyvinvointiin panostamalla panostamme parempaan huomiseen. Turvallisen elämän takaaminen kaikille lapsille tulee nähdä tärkeänä toimenpiteenä yhteiskunnan mielenterveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta. (vrt. Bowlby 1957, 201, 209) Palveluita tulisi kehittää niin, että ihmiset nähtäisiin heidän elämänkokonaisuudessaan, eikä osina siitä. Hyvinvoiva aikuinen kasvattaa hyvinvoivia lapsia.

John Bowlby (Bowlby 1957, 104) kirjoitti jo 1951 Maailman terveysjärjestölle tekemässään artikkelissaan, että jos yhteiskunta arvostaa lapsia, sen täytyy kohdella hyvin myös vanhempia. Tätä ajatusta ei tulisi unohtaa palveluita kehitettäessä ja järjestäessä. Jos asiakas ei ole läsnä ja kuluta palvelua, mitään palvelua ei ole olemassa. ”Kaikkien palveluiden keskiössä on ihminen, palveluiden käyttäjä eli asiakas. Ihminen itse on oman elämänsä ja toimintansa paras asiantuntija.” (Tuulaniemi 2013, 71.)

5.3 Jatkotutkimusaiheita opinnäytetyön pohjalta

Jatkotutkimusaiheita on muutamia esitetty jo edellä. Seuraavaksi esitellään muutamia yksittäisiä laajempia kokonaisuuksia, joita voitaisiin tutkia. Onko esimerkiksi lapsen yövierailuiden määrällä ja vanhempien parisuhteen tyytyväisyydellä ja/tai parisuhteen päättymisellä syy-seuraussuhdetta? Millaisia tutkimustuloksia saataisiin, jos yhdistettäisiin eri tieteenalojen tutkimukset esimerkiksi perhebarometrit & työolojen muutokset ja tutkittaisiin syy-seuraussuhteita niiden esittämien muuttujien välillä? Onko pidentyneillä työajoilla yhteys parisuhdetyytyväisyyteen/tyytymättömyyteen? Näin saataisiin tavoitettua ihmisten arkea kokonaisvaltaisemmin.

Määrällisenä tutkimuksena voitaisiin toteuttaa tutkimus, jossa kysytään, kuinka tärkeänä pitää kyseistä palvelua parisuhteen tukemisen kannalta: esimerkiksi siivousapu, lastenhoito päivisin, lastenhoito iltaisin, lastenhoito viikonloppuisin, kotiruoan saaminen valmiina, perheille järjestettävä tapahtuma. Vastaajat numeroisivat tärkeysjärjestykseen annetut vaihtoehdot. Näin saataisiin laadullisten tutkimusten rinnalle määrälliset tutkimukset sekä nykytilakartoitus palveluista, joita lapsiperheet kokevat tarvitsevänsä.

Isä-lapsisuhdetta on tutkittu vähän. Miten isät kokevat perhevapaat ja miten he sen käyttävät? Poliittinen painoarvo on jossain muualla kuin lapsi-vanhempisuhteen kehittämisessä. (Rotkirch 2014, 116.) Miten puoliset kokevat roolien vaihtumisen perhevapaiden aikana ja miten tämä vaikuttaa parisuhteeseen? Miten perheet kokevat vietetyn perhevapaa-ajan. Aiheesta pitäisi tehdä pitkittäistutkimusta, sillä perhevapaiden merkitys voidaan nähdä vasta pitkän ajan kuluttua.

Padlet-seinä aineistonkeruumenetelmänä (liite 6) tavoitti määrällisesti hyvin mahdollisia vastaajia (kuva 1). Padlet-seinän mahdollisuuksia jatkuvan asiakasosallisuuden kanavana tulisi tutkia lisää.

5.4 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimussuunnitelmassa aineiston keruumenetelminä mainittiin Padlet-seinä ja learning cafe -menetelmä, jolla pyrittiin takaamaan riittävä empiirinen aineisto. Tutkimusvaiheessa päädyttiin kuitenkin vastaamaan tutkimustehtävään analysoimalla Padlet-seinälle toteutettua empiiristä aineistoa sekä strategia- ja tutkimuskirjallisuutta. Toteutustavan valintaan vaikutti koronapandemia kokoontumisrajoituksineen. Tämän myötä opinnäytetyön tekijällä oli myös mahdollisuus laajemmin verrata keräämäänsä aineistoa ja sitä koskevaa analyysia aihetta käsiteltäviin tutkimuksiin ja strategioihin.

Tutkija tiedosti oman objektiivisuuteen vaikuttavat tekijät ja pyrki kyseenalaistamaan tekemiään valintoja. Laadullisessa tutkimuksessa myönnetään, että tutkimustuloksiin vääjäämättä vaikuttavat tutkijan omat viitekehukset, kuten omat kokemukset, virka-asema ja elämäntilanne, koska hän on tutkimusasetelman luoja ja tulkitsija. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 160.) Opinnäytetyöntekijä tiedosti oman elämäkokemuksensa tuomat vaikutukset tulkintoihin empiiristä aineistoa analysoidessa. Tästä syystä aineiston analysointi jaettiin pitkälle aikavälille ja mahdollisti paremmin omien tulkintojen kyseenalaistamisen.

Tutkimuksen tutkimuskysymykset ovat pysyneet koko tutkimuksen samoina, mutta teoreettinen viitekehys muokkautui muotoonsa vasta empiirisen aineiston

analysoinnin jälkeen. Näin ollen empiirisen aineiston analysointi tehtiin ennen kuin opinnäytetyöntekijällä oli vahvaa ymmärrystä tämän tutkimuksen teoreettisista viitekehysistä, joten teoriakirjallisuus ei ohjannut empiirisen aineiston analyysin tekemistä.

Opinnäytetyön tutkimussuunnitelmasta poiketen palvelumuotoilun merkitys jäi tässä opinnäytetyössä vähäiseksi. Empiirisen aineiston analysoinnin jälkeen vanhemmuuden ja parisuhteen yhteenkietoutuma kirkastui. Analyysi osoitti, että vuorovaikutustaitojen kehittyminen ja osaaminen ovat olennaisia niin hyvässä asiakastyössä ja parisuhteessa kuin lapsi-vanhempisuhteessa. Jotta tutkimuskysymyksiin oli mahdollista vastata kattavasti ja mahdollisimman luotettavasti, vahvistettiin empiirisen aineiston tuloksia muiden tutkimustulosten avulla.

LÄHTEET

Aaltio, E. & Isokuortti, N. 2019. Systeemisen lastensuojelun toimintamallin pilotointi: Valtakunnallinen arviointi. THL. Luettu 9.7.2021. PDF-tiedosto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-289-5>

Acosta & Hutchison. 2017. Maailman onnellisimmat lapset -kasvatus hollantilaisittain. Suom. Vartia, T. Helsinki: Siltala. Alkuperäinen teos 2017.

Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Helsinki: Gaudeamus.

Alasuutari, P. 2012. Laadullinen tutkimus 2.0. 4. painos. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Ambert, A-M. 1994. An International Perspective on Parenting: Social Change and Social Constructs. *Journal of Marriage and Family* 56: 3, 529–543.

Anttila, A-H., Anttila, T., Liikkanen, M. & Pääkkönen, H. 2015. Ajassa kiinni ja irrallaan -yhteisölliset rytmit 2000-luvun Suomessa. Tilastokeskus. Luettu 23.8.2021. PDF-tiedosto. https://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yyti_aki_201500_2015_16146_net.pdf

Arendell, T. 1997. A Social Constructionist Approach to Parenting. Teoksessa Arendell, T: *Contemporary Parenting. Challenges and Issues*, Thousand Oaks: Sage Publications.

Attar-Schwartz, S., & Fuller-Thomson, E. (2017). Adolescents' closeness to paternal grandmothers in the face of parents' divorce. *Children and Youth Services Review*, 77, 118–126. Luettu 24.6.2021. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2017.04.008>

Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*, 44, 1175–1184. doi: 10.1037/0003-066X.44.9.1175.

Bowlby, J. 1957. Lasten hoivan ja hellyyden tarve. Teoksessa Fry, M. & Jokinen, L. (toim. & suom.). Helsinki: Werner Söderström osakeyhtiö (WSOY). Alkuperäisteos 1957.

Bowlby, J. 1969. *Attachment and Loss: Attachment*. Harmondsworth: Penquin Books.

Buehler, C., Krishnakumar, A., Stone, G., Anthony, C., Pemberton, S. & Gerard, J. 1998. Interparental conflict styles and youth problem behaviors: A two-sample replication study. *Journal of Marriage and Family* Vol. 60, No. 1 (Feb. 1998), 119-132. Luettu 8.9.2021. <http://dx.doi.org.lib-proxy.tuni.fi/10.2307/353446>

Burns, D. 2020. Hyvä yhdessä. Kuinka saada hankalat ihmissuhteet toimiviksi. 2. uudistettu painos. Helsinki: Viisas elämä Oy.

C. Padlet Folks. Tilastotiedot. Sähköpostiviesti. hello@padlet.com. Luettu 1.7.2020.

Copeland D & Harbaug BL (2005) Differences in Parenting Stress between Married and Single First Time Mothers at Six to Eight Weeks After Birth. *Issues in Comprehensive Pediatric Nursing* Vol. 28, No. 3, Pages 139–152. [Vaatii kirjautumisen]. Luettu 27.2.2021 <https://doi.org/10.1080/01460860500227556>

Danielsbacka, M. & Tanskanen, A O. 2018. Marital disruption and intergenerational relations among older Finns, *Contemporary Social Science*, 13:2, 203-218. [Vaatii kirjautumisen]. Luettu 24.6.2021. <https://doi.org/10.1080/21582041.2017.1422794>

Davies, P.T., Harold, G.T., Goeke-Morey, M., & Cummings, E.M. (2002). Children's emotional security and interparental conflict. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 67, 1–115. doi: 10.1111/1540-5834.00205

Dufva, M. 2020. Sitra megatrendit. 2020. Sitran selvityksiä 162. Luettu 9.7.2021. PDF-tiedosto. <https://media.sitra.fi/2019/12/15143428/megatrendit-2020.pdf>

Dunderfeld, T. 2019. Miksi mies ei puhu tunteistaan. 21 yleisintä parisuhteen ongelmaa ja niiden ratkaisut. Jyväskylä: Docendo Oy.

Epstein, N. B., & Baucom, D. 2002. Enhanced Cognitive-Behavioral Therapy for Couples: A Contextual Approach. Washington, DC: American Psychological Association.

Eurostat. 2015. Persons working part-time or with a second job, 2004–14 (% of total employment). Luettu 20.5.2021. [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Persons_working_part-time_or_with_a_second_job,_2004%E2%80%9314_\(%25_of_total_employment\)_YB16-de.png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Persons_working_part-time_or_with_a_second_job,_2004%E2%80%9314_(%25_of_total_employment)_YB16-de.png)

Fagerström, K. 2016. Ihmissuhteita rakentava ja ylläpitävä lastensuojelu. Hackneyn malli ja systeeminen käytäntö lastensuojelutyössä. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Työpaperi 46/2016. Luettu 9.7.2021. PDF-tiedosto. <https://core.ac.uk/download/pdf/78469885.pdf>

Gottman J & J & DeClaire J. 2006. Kuinka uudistat avioliittosi? Kokemuksia rakkauslaboratoriosta. Suomentanut Hellsten R. Helsinki: Rasalas Kustannus.

Grych, J.H., & Fincham, F.D. (2001). Interparental conflict and child adjustment: An overview. In J.H. Grych & F.D. Fincham (Eds.), *Interparental conflict and child development: Theory, research and application* (pp. 1–6). New York: Cambridge.

Hakulinen, T., Hietanen-Peltola, M., Vaara S., Merikukka, M. & Pelkonen, M. 2018. Ajanmukaiset käytänteet ja pitkät perinteet neuvolassa ja

kouluterveydenhuollossa. Palveluiden seurantatutkimus 2016–2017. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Raportti 11/2018.

Hakulinen, T., Laajasalo, T. & Mäkelä, J. (toim.). 2019. Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen. Teoriasta käytäntöön. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki: PunaMusta.

Hartley, S., Barker, E., Seltzer, M., Greenberg, J., & Floyd, F. (2011). Marital satisfaction and parenting experiences of mothers and fathers of adolescents and adults with autism. Luettu 11.4.2020. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3059595/>

Hazan, C & Shaver P. 1987. Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology* 1987:52. 511–524. Tulostettu 20.3.2021.

Heiskanen, L., Koskinen, A., Kumpula, S., Salmi, E., Vaaranen, H. & Åberg, R. 2016. Parisuhdekeskus (toim.). Sata kysymystä parisuhteesta. Väestöliiton Parisuhde-keskus vastaa. Väestöliitto. Kustannus Oy Duodecim: Helsinki. 1. painos.

Heiskanen, L., Helamaa, T., Laru, S., Muuronen, K., Salmi, A., Satuli-Kukkonen, T. & Ukkonen- Wallmeroth J. 2019. Teoksessa: Hakulinen, T., Laajasalo, T. & Mäkelä, J. (toim.). 2019. Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen. Teoriasta käytäntöön. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki: PunaMusta.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. 19. painos. Helsinki: Tammi.

Hrdy, S. B. 1999. *Mother nature*. London: Chatto & Windus.

Hyvakysymys.fi

Jokinen, E. 2005. *Aikuisten arki*. Gaudeamus: Helsinki.

Junnila, M., Hietapakka, L. & Whellams A (toim.). 2018. Hallintoalamaisesta aktiiviseksi valitsijaksi. Valinnan vapauden muotoutuminen sote-palveluissa. Raportti 11/2018. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Luettu 23.8.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-681-0>

Järvinen, K. 2019. Oma vai vanhemman valinta? Teoksessa Järvinen, K. & Kolbe, L. *Sopivia ja sopimattomia. Lempi, luokka ja suomalainen parisuhde*. Kirjapaja: Helsinki. 62–83.

Kalland, M. 2012. The importance of social support and reflective functioning for parenthood. Teoksessa M. Kekkonen, M. Montonen & R. Viitala (toim.), *Family centre in the Nordic countries – a meeting point for children and families*. Nordiska ministerrådet. Köpenhamn. Luettu 27.2.2021. <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:700870/FULLTEXT01.pdf>

Kalland, M. Fagerlund, Å, Koskull M. & Pajulo, M. 2016. Families First: the development of a new mentalization-based group intervention for first-time parents to promote child development and family health. *Primary Health Care Research & Development* 2016; 17: 3–17. Luettu 27.2.2021. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/224374/families_first_the_development_of_a_new_mentalizationbased_group_intervention_for_firsttime_parents_to_promote_child_development_and_family_health.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kansallinen lapsistrategia. 2021. Komiteamietintö. Kansallisen lapsistrategian parlamentaarinen komitea. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:8. Helsinki: Valtioneuvosto. Luettu 23.2.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-777-5>

Kelly J.B. 2000, Children's Adjustment in Conflicted Marriage and Divorce: A Decade Review of Research. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*. Volume 39 issue 8. 963–973. Luettu 8.9.2021. <https://doi.org/10.1097/00004583-200008000-00007>

Keltikangas-Järvinen, L. 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki: WSOY.

Kettunen J., Kärki A., Näreaho S. & Päälylysaho S. 2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset 2019. Päivitetty 9.1.2020. Luettu 11.4.2020. <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>

Klemetti, R., Vuorenmaa, M., Ikonen, R., Hedman, L., Ruuska, T., Kivimäki, H. & Rajala, R. 2018. Mitä vauvaperheille kuuluu? LTH-tutkimuksen 3–4-kuukautisten vauvojen ja heidän perheidensä pilottitutkimuksen perusraportti. THL. Luettu 20.1.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-121-8>

Kohonen, I., Kuula-Luumi, A. & Spoof, S-K. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Luettu 11.4.2020. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf

Kohti kansallista lapsistrategiaa 2040. Lapsen aika. Valtioneuvoston julkaisuja 2019:4. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö. PDF-tiedosto. Luettu 29.6.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161441/VN_2019_4_Lapsen_aika.pdf

Kolbe, L. 2019. Kumppanuus, rakkaus, seksuaalisuus -parisuhteen perusteita. Teoksessa Järvinen, K. & Kolbe, L. Sopivia ja sopimattomia. Lempi, luokka ja suomalainen parisuhde. Kirjapaja: Helsinki. 109–125.

Kontula, O. 2013. Yhdessä vai erikseen? Tutkimus suomalaisten parisuhteiden vahvuuksista, ristiriidoista ja erojen syistä. Perhebarometri 2013. Väestötutkimuslaitos. Katsauksia E 47/2013. Väestöliitto. Helsinki. Luettu 12.4.2020. https://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/634cf1d0a19f5491ca52279af0cf1eb8/1586699209/application/pdf/2979010/Perhebarometri2013_web_1.pdf

Kontula, O. 2016. Lemmen Paula. Seksuaalinen hyvinvointi parisuhde onnen avaimena. Perhebarometri 2016. Väestötutkimuslaitos. Katsauksia E50/2016. Väestöliitto. Luettu 21.2.2021. <https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/11/35d32ee3-perhebarometri-2016.pdf>

Kulmala, T. 2021. Koonti Suuntaviivat covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja suositusten hallitulle purkamiselle -muistioon saadusta palautteesta. Valtioneuvoston kanslia. [Power Point -esitys]. Julkaistu 21.4.2021. Luettu 30.5.2021. <https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/25232448/Kooste+elinkeinoel%C3%A4m%C3%A4n+ja+kuntien+lausunnoista.pdf/15815e77-eeae-fec3-6410-60d6b5ecffd0/Kooste+elinkeinoel%C3%A4m%C3%A4n+ja+kuntien+lausunnoista.pdf?t=1618978256417>

Kuntalaki. 1.5.2015/ 410. Luettu 6.2.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150410>

Lahikainen, A.R., Tolonen, K. & Kraav, I. 2008. Young Children's Subjective Well-Being and Family Discontents in a Changing Cultural Context. *Child Ind Res* 1, 65–85. Luettu 8.9.2021. Vaatii kirjautumisen. <https://doi.org/10.1007/s12187-007-9002-2>

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE). Päivitetty 23.1.2019. Luettu 19.1.2020. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape->

Lapsiperheiden kotipalvelu. 6.9.2019. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Luettu 10.1.2021. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/kotipalvelu>

Lasten ja perheiden palvelujen kehittäminen Pirkanmaalla. Pirkanmaan LAPE-hankkeen loppuraportointi kuvina. 2018. [PDF-tiedosto.] Päivätty 28.12.2018. Luettu 30.5.2021. <https://lapepirkanmaa.fi/wp-content/uploads/2018/12/Loppuraportointi-dioina-Pirkanmaa.pdf>

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Luettu 10.4.2020. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#P4>.

Le Grand, J. (2007). *The Other Invisible Hand: Delivering Public Services through Choice and Competition*. Oxford: Princeton University Press, Oxfordshire

Lepistö, A. 2017. Palveluviidakosta äitilähtöiseen auttamiseen. Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Pro Gradu -tutkielma. Luettu 23.1.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ula-201704061133>

Mitä perhekeskus tekee? 15.6.2021. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Luettu 23.8.2021. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/perhekeskus/mita-perhekeskus-tekee>
 Neuvolan perhetyö n.d. Porvoo kaupunki. Luettu 25.10.2021. <https://www.porvoo.fi/neuvolan-perhetyo>

Nivala, E. 2008. Kansalaiskasvatus globaalin ajan hyvinvointiyhteiskunnassa. Kansalaiskasvatuksen sosiaalipedagoginen teoriakehys. Snellman-instituutin A-sarja 24/2008. Luettu 23.8.2021. https://www.academia.edu/38717598/Kansalaiskasvatus_globaalin_ajan_hyvinvointiyhteiskunnassa_Kansalaiskasvatuksen_sosiaalipedagoginen_teoriatekehys

Nostoja VAIKUTA lasten ja perheiden palveluihin - kyselyn tuloksista 2017–2018, 2018. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) Pirkanmaa. Luettu 19.1.2020. https://lapepirkanmaa.fi/wp-content/uploads/2018/12/Vaikuta-kysely_nostoja-tuloksista.pdf

Paajanen, P. (2003). Parisuhde koetuksella: käsityksiä parisuhteesta ja sen purkautumisesta. Perhebarometri 2003. Väestötutkimuslaitos E 17/2003. Väestöliitto. Helsinki.

Peruspalvelujen tila 2020. Ikä- ja aluerakenteenmuutoksessa, kysynnän ja kustannusten paineessa. Kunta-asiat. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:26. Luettu 24.8.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-316-8>

Perry, P. 2020. Kunpa vanhempasi olisivat lukeneet tämän kirjan (ja lapsesi kiittävät, että sinä luit). Suom. Naski, H. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Perälä, M., Salonen, A., Halme, N. & Nykänen, S. 2011. Miten lasten ja perheiden palvelut vastaavat tarpeita? Vanhempien näkökulma. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 36/2011. PDF-tiedosto. Luettu 31.7.2021. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085199>

Pulkinen, L. (1977) Kotikasvatuksen psykologia. Jyväskylä: Gummerus.

Puura, K. 2019. Näin kasvatat lapsestasi mukavan aikuisen. Helsinki: WSOY.

Pokela, S. 2018. Perheteri: Perhekeskustoiminnan kehittäminen osana KP LAPE -muutosohjelmaa. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala. Jyväskylän Ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Luettu 27.1.2020. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018102516235>

Rantala, J. 2016. Parintaju, Parisuhde lapsiperheessä. Gummerrus: Helsinki.

Reese-Weber, M., & Hesson-McInnis, M. (2008). The children's perception of interparental conflict scale: Comparing factor structures between developmental periods. Educational and Psychological Measurement, 68, 1008–1023. doi: 10.1177/0013164408318765 Luettu 11.4.2020. <https://journals-sagepub-com.lib-proxy.tuni.fi/doi/pdf/10.1177/0013164408318765>

Ristikari T., Keski-Säntti M., Sutela E., Haapakorva P., Kiilakoski T., Pekkarinen E., Kääriälä A., Aaltonen M., Huotari T., Merikukka M., Salo J., Juutinen A., Pesonen-Smith A. & Gissler M. 2018. Suomi lasten kasvu ympäristönä: Kahdeksantoista vuoden seuranta vuonna 1997 syntyneistä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Raportti 7/2018. Luettu 20.11.2021 <http://hdl.handle.net/10138/262147>

Rotkirch, A. 2014. Yhdessä lapsen kasvatusta ei ole yksilölaji. WSOY.

Saastamoinen, M. 2009. Aikalaiskeskustelua yhteisöllisyydestä. Teoksessa Filander & Vanhalakka-Ruoho (toim.). Yhteisöllisyys liikkeessä. Aikuiskasvatuksen 48. vuosikirja. Gummerus: Jyväskylä.

Saikkonen, P., Karvonen, S. & Kestilä, L. 2019. Katse kohti hyvinvointipolitiikan tulevaisuutta. THL. Luettu 7.9.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-256-7>

Salmi, M. 2004. Arkielämä kokoaa yhteen työn ja perheen. Teoksessa Salmi, M. & Lammi-Taskula (toim.). 2004. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus. Puhelin, mummo vai joutava työaika? Työn ja perheen yhdistämisen arkea.

Salonen, S. 2011. Parisuhdeongelmat ja lasten psyykinen hyvinvointi: kaksi tutkimusnäkökulmaa. Jyväskylän yliopisto. Luettu 8.9.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-4447-6>

Sepa A, Frodi A, Ludvigsson J (2002) Could parenting stress and lack of support/confidence function as mediating mechanisms between certain environmental factors and the development of social strain in the family, seems to be involved in the induction, or progression, of diabetes-related autoimmunity in the child during the 1st year of life. Luettu 27.2.2021. https://www.researchgate.net/publication/11351023_Could_parenting_stress_and_lack_of_supportconfidence_function_as_mediating_mechanisms_between_certain_environmental_factors_and_the_development_of_autoimmunity_in_children_A_study_within_ABIS

Sinkkonen, J. 2018. Kiintymyssuhteet elämänkaareissa. Helsinki: Duodecim.

Sorsa, T. (toim.). 2020. Kestävän väestönkehityksen Suomi Väestöliiton väestöpoliittinen raportti 2020. Väestöliitto Ry. Luettu 9.9.2020 <https://www.vaestoliitto.fi/@Bin/aadf872813872238a55604b41bcdbde4/1599633317/application/pdf/11691237/Kest%C3%A4v%C3%A4n%20v%C3%A4est%C3%B6nkehityksen%20Suomi.pdf>

Sorsa, T. & Rotkirch, A. 2020. Perhebarometri 2020. Väestöliitto ry, Väestötutkimuslaitos. Luettu 16.12.2020. PDF-tiedosto. <https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/11/4fc89cfd-perhebarometri2020.pdf>

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301.

Stolbow, M. 2016. Vanhempieni kaltainen. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Sutela, H. & Lehto, A-M. 2014. Työolojen muutokset 1977–2013. Tilastokeskus. Luettu 31.7.2021. <https://docplayer.fi/263810-Työolojen-muutokset-1977-2013-hanna-sutela-anna-maija-lehto.html>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu painos; ensipainos 2002. Helsinki: Tammi.

Tuulaniemi, J. 2013. Palvelumuotoilu. 2., tarkistettu painos. Helsinki: Talentum.

UNICEF. 2013. Child well-being in rich countries A comparative overview. UNICEF Office of Research Innocenti Report Card 11. Luettu 9.7.2021. PDF-tiedosto. https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/rc11_eng.pdf

Vaaranen, H. 2016. Kuinka parisuhteen voi huomioida perhe- ja työkiireissä? YouTube-video. Julkaisija Väestöliitto 27.1.2016. Viitattu 9.9.2020. <https://www.youtube.com/watch?v=hR3T-2ZSlls>

Valli R. & Perkkilä P. 2018. Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa Valli R (toim.) 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 5.uud. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 28.5.2009/380. Luettu 27.2.2021. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090380>

Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. 6.4.2011/338. Luettu 11.9.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110338>

Vuorenmaa, M. 2016. Äitien ja isien osallisuus perheessä ja lasten palveluissa sekä osallisuuteen yhteydessä olevat tekijät. Tampereen Yliopisto. Terveystieteiden yksikkö. Väitöskirja. Luettu 2.2.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0019-7>

Whitton, S.W., Rhoades, G.K., Stanley, S.M., & Markman, H.J. 2008. Effects of parental divorce on marital commitment and confidence. *Journal of Family Psychology*, 22 (5), 789–793. <https://doi.org/10.1037/a0012800>

Winnicott, D. 1965. The Maturation Processes and The Facilitating Environment. *Studies in the Theory of Emotional Development*. 86-99. London: Karnac Books and The Institute of Psycho-Analysis. <http://doctorabedin.org/wp-content/uploads/2015/07/Donald-Winnicott-The-Maturation-Process-and-the-Facilitating-Environment-1965.pdf>

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje työntekijöille

Hei!

Teen Sosionomi YAMK -opintoihin kuuluvan opinnäytetyöni MLL Tampereen osastolle. Opinnäytetyön tarkoituksena on osallistaa alle kouluikäisten lasten vanhempia ideoimaan ja kehittämään lapsiperheille tarkoitettuja palveluita parisuhteen tukemisen näkökulmasta. Toivoisinkin, että voisitte ystävällisesti jakaa asiakkaillenne tiedoksi oheisen (liitteenä) mainoksen tutkimuksesta.

"Kun toiminnan keskiöön laitetaan ihminen ja suunnitellaan ihmisille, jotka oikeasti tulevat palveluita käyttämään minimoidaan epäonnistumisen riski, koska palvelu on asiakkaiden todellisten tarpeiden pohjalta suunniteltu." **

Tutkimus on avoinna **heti** ja vastausaikaa on **30.6.2020 asti**.

Mikäli Teille herää kysymyksiä, voitte olla minuun yhteydessä sähköpostitse:
kirsi.makikauppila@tuni.fi

Ystävällisin terveisin

Kirsi Mäkikauppila

Opiskelija

Sosiaali-alan koulutusohjelma (YAMK)

Tampereen Ammattikorkeakoulu

sähköposti: kirsi.makikauppila@tuni.fi

** Tuulaniemi, J. 2013. Palvelumuotoilu. 2., tarkistettu painos. Helsinki: Talentum.
sivu 72.

Liite 2. Kutsu vastaamaan Padlet-seinälle.

Hei!

Tämä on kutsu vastaamaan tutkimukseen, jonka tarkoitus on osallistaa Teitä vanhempia kehittämään parisuhdepalveluita alle kouluikäisten lasten vanhemmille. Vastaukset kerätään Padlet-seinälle. Padlet-seinä on kuin sähköinen muistitaulu, johon voi yhdessä kirjoittaa. Teidän ei tarvitse kirjautua mihinkään kirjoittaaksenne seinälle.

Seinälle voitte kirjoittaa uusia ideoita tai kannattaa, tarkentaa ja kehittää jo keksittyä ideaa. Voitte myös vain käydä lukemassa muiden ideoita. Sivustolle pääsette vastaamaan uudelleen, joten ideoita voitte keksiä aina 30.6.2020 asti.

Kaikki vastaukset tulevat näkymään suoraan seinällä, joten huomioitahan, ettette kirjoita tunnistettavia tietoja teistä tai toisista.

Tutkimus on osa sosiaalialan koulutusohjelman YAMK opinnäytetyötä ja tulokset tullaan esittelemään Pirkanmaan parisuhdeverkostolle ja julkaisemaan Theseus -tietokannassa. Työ toteutetaan yhteistyössä MLL Tampereen osaston kanssa.

Vastaamaan pääsette oheisella QR-koodilla tai https://padlet.com/kirsi_makikauppila/ilnmmxg3u0bo kautta.

Jos teillä on jotain kysyttävää tai ilmenee teknisiä ongelmia, minut tavoittaa sähköpostitse osoitteesta kirsi.makikauppila@tuni.fi

Yhteistyöterveisin
Kirsi Mäkikauppila

Opiskelija
Sosiaalialan koulutusohjelma (YAMK)
Tampereen Ammattikorkeakoulu

Liite 3. Sosiaalisen median mainos

Hei!

Tämä on kutsu vastaamaan tutkimukseen, jonka tarkoitus on osallistaa Teitä vanhempia kehittämään parisuhdepalveluita alle kouluikäisten lasten vanhemmille. **Kuvitelkaa, että saisitte ilman rajoitteita kehitellä palveluita, jotka tukisivat lapsiperheiden vanhempia huoltamaan parisuhdettaan. Millaista palvelu olisi?**

Vastaukset kerätään padlet -seinälle. Padlet-seinä on kuin sähköinen muistitaulu, johon voi yhdessä kirjoittaa. Teidän ei tarvitse kirjautua mihinkään kirjoittaaksenne seinälle.

Seinälle voitte kirjoittaa uusia ideoita tai kannattaa, tarkentaa ja kehittää jo keksittyä ideaa. Voitte myös vain käydä lukemassa muiden ideoita. Sivustolle pääsette vastaamaan uudelleen, joten ideoita voitte keksiä aina 30.6.2020 asti.

Kaikki vastaukset tulevat näkymään suoraan seinällä, joten huomioitthän, ettette kirjoita tunnistettavia tietoja teistä tai toisista.

Tutkimus on osa sosiaalialan koulutusohjelman YAMK opinnäytetyötä ja tulokset tullaan esittelemään Pirkanmaan parisuhdeverkostolle ja julkaisemaan Theseus -tietokannassa. Työ toteutetaan yhteistyössä MLL Tampereen osaston kanssa.

Vastaamaan pääsette oheisen linkin https://padlet.com/kirsi_makikauppila/ilnmmxg3u0bo kautta.

"Kun toiminnan keskiöön laitetaan ihminen ja suunnitellaan ihmisille, jotka oikeasti tulevat palveluita käyttämään minimoidaan epäonnistumisen riski, koska palvelu on asiakkaiden todellisten tarpeiden pojalta suunniteltu." (Tuulaniemi, J. 2013. Palvelumuotoilu. 2., tarkistettu painos. Helsinki: Talentum. sivu 72.)

Jos teillä on jotain kysyttävää tai ilmenee teknisiä ongelmia, minut tavoittaa sähköpostitse osoitteesta kirsi.makikauppila@tuni.fi

Yhteistyöterveisin

Kirsi Mäkikauppila

Opiskelija

Sosiaalialan koulutusohjelma (YAMK)

Tampereen Ammattikorkeakoulu

PADLET.COM

Kuvitelkaa, että saisitte ilman rajoitteita kehitellä palveluita, jotka tukisivat lapsiperheiden vanhempia huoltamaan parisuhdettaan. Millaista palvelu olisi?

Liite 4. Padlet–seinäpohja vastaajille

Tervetuloa vastaamaan tutkimukseen!

Kuvitelkaa, että saisitte ilman rajoitteita kehitellä palveluita, jotka tukisivat lapsiperheiden vanhempia huoltamaan parisuhdettaan. Millaista palvelu olisi? Kuvaile mahdollisimman tarkasti. Mitä? Missä? Milloin? Miten? Kuka? Kenelle?

Voitte kirjoittaa uusia ideoita, kannattaa, tarkentaa tai kehittää jo keksittyä ideaa. Voitte myös vain käydä lukemassa muiden ideoita. Sivustolle pääsette vastaamaan uudelleen, joten ideoita voitte keksiä koko vastausajan.

Kaikki vastaukset tulevat näkymään suoraan seinällä, joten huomioitthän, ettette kirjoita tunnistettavia tietoja teistä itsestänne tai toisista.

Tutkimus on osa sosiaali-alan koulutusohjelman YAMK opinnäytetyötä ja tulokset tullaan esittelemään Tampereen parisuhdeverkostolle ja julkaisemaan Theseus - tietokannassa. Työ toteutetaan yhteistyössä MLL Tampereen osaston kanssa.

Uuden keskustelun pääsette aloittamaan kaksoisklikkaamalla sivua tai painamalla oikeassa alalaidassa olevaa + -merkkiä. Toisten aloittamaa keskustelua pääsette kommentoimaan painamalla puhekuplaa keskustelun alakulmassa.

Tähän voitte halutessanne harjoitella kommentointia. Kertomalla esimerkiksi mitä kautta päädyitte vastaamaan sivulle.

Kiitos vastauksistanne!

terveisin

Kirsi Mäkikauppila

kirsi.makikauppila@tuni.fi

Liite 5. Esimerkki sisällönanalyysin etenemisestä.

TAULUKKO 1. Pelkistäminen.

Joskus olisi kiva mennä syömään valmiiseen pöytään, kun olisi joku luotettava, hyvä <u>yaki-hoitaja</u> , joka vahtisi lapsia. (B3)	LASTENHOITO/HOITAJA/LUOTETTAVA B3, RUOKAILU B3
--	---

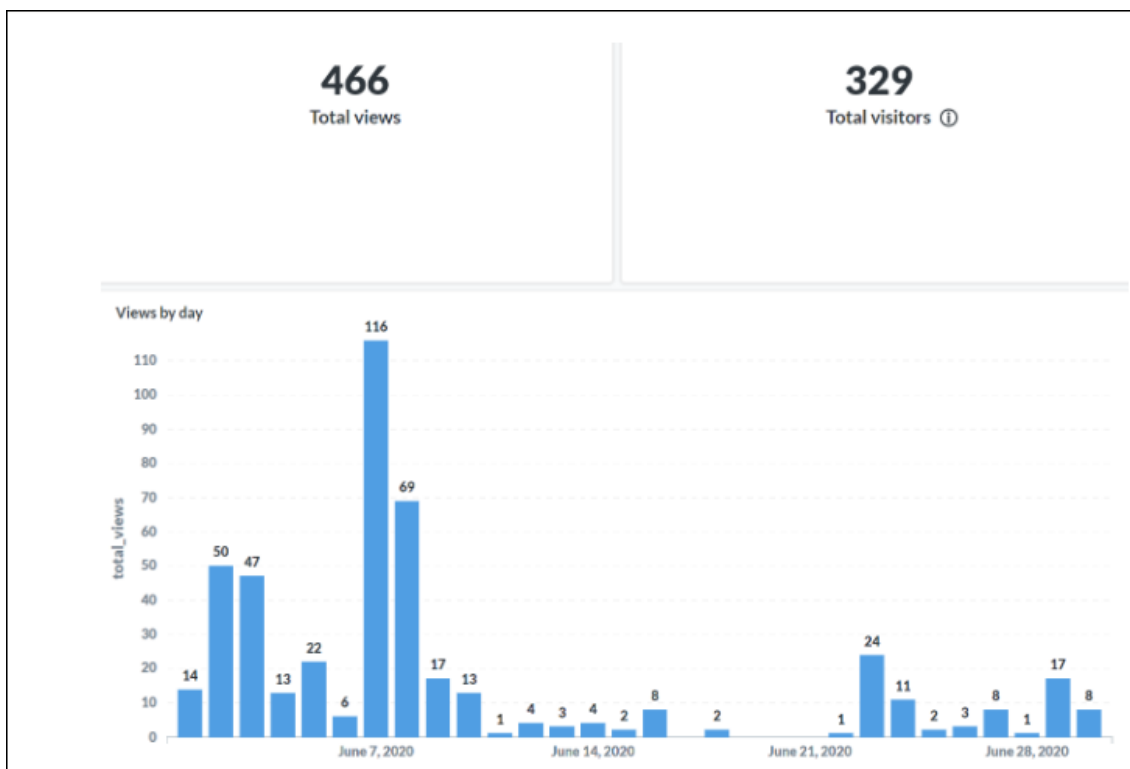
TAULUKKO 2. Alaluokkien muodostaminen. Tutkimuskysymys 2.

LASTENHOITO B1, M1, B2, B3, D1, E1, L1, M1, N1
- TUKIVERKOSTOJEN PUUTTUMINEN B1, M1
- HOITOON JÄTTÄMISEN ISOKYNNYS B2, B3
- LAPSIVAPAA AIKA LÄHIVANHEMMAN PARISUHTEESSA D1
- AIKA TARPEEN MUKAAN E1
- KAIKILLE SAAVUTETTAVISSA L1
- HOITOAPU M1
- NOPEASTI JA HELPOSTI N1

TAULUKKO 3. Alustavat yläluokat tutkimuskysymys 2.

ALALUOKKA	YLÄLUOKKA
LAPSIPERHEIDEN HUOMIOINTI M1 IHMISTEN KOHTAAMINEN O1	YHTEISÖLLISYYS M1, O1
YHTEINEN AIKA PUOLISON KANSSA E1, G1, G2, G3 KODINHOITAJA KAIKILLE H1, M1, J1	AJANHALLINTA E1, G1, G2, G3 H1, M1, J1
ERILAISET OSALLISTUMISVAIHTOEHDOT B1, B2, R1 ULKOPUOLINEN TUKI H2, M1, I1, K1, K1 R1	VALINNANVAPAAUS B1, B2, R1 H2, M1, I1, K1, R1
LASTENHOITO A1, B1, M1, O1, B2, B3, D1, E1 L1, M1, N1, R1, G1, G2, G3 RUOKAILU B3, R1 KUSTANNUKSET R1, G1	ARJEN ORGANISOINTI A1, B1, M1, O1, B2, B3, D1, E1 L1, M1, N1, R1, G1, G2, G3 B3, R1 R1, G1

Liite 6. Padlet -kävijämäärä.

KUVA 1. Padlet -kävijämäärät (C. Padlet, 2020.)